

วารสารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
Journal of Northern College
ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ผู้จัดพิมพ์

ฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บรรณาธิการ

ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ นพ.ศรีประสิทธิ์	บุญวิสุทธิ์
ศาสตราจารย์เสนาะ	ติเยาว์
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย	ยาวะประภาษ
ศาสตราจารย์ ดร.อุดม	รัฐอมฤต
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์	พรหมวงศ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์	โกศลกิตติอัมพร
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร	ยุภาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคนาภูมิ
อาจารย์ ดร.สถาพร	มอญโพพาน
อาจารย์ ดร.อัญชลี	มีมุข
อาจารย์ ดร.วัชรพล	จิตตอภาวงศ์
ศาสตราจารย์ พล.ต.ต. ดร.เกียรติพงษ์	มีเพียร
รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ	ยุรัชย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร	มหาหิง
รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ	พงษ์บริบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ช่อลดดา	ติยะบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิบูลย์	พุ่มพูลสวัสดิ์
อาจารย์ ดร.เปรมจิต	มอร์ซิง
อาจารย์ ดร.ศศิรดา	แพงไทย
อาจารย์ ดร.ชีวิน	อ่อนลออ
อาจารย์ ดร.ฐิติมน	ฉัตรจรัสรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์	จันตะนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษญานัน	รัตนวิบูลย์สม
อาจารย์ ดร.นันทวัน	เหลียมปรีชา
อาจารย์ ดร.กัญธนา	ดิษฐ์แก้ว
อาจารย์ ดร.กันตภณ	หลอดโสภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูพงษ์	พงษ์เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา	เตติวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา	ดลวิทยาคุณ
อาจารย์ ดร.จักรกฤษณ์	เคลือบวัง

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางสาววลัยลักษณ์	พันธุ์รี
นางสาวศศิวรรณ	ส่งต่าย
นางสาวกัลยา	ไชยวงศ์
นางสาวศลิษา	ธีรานนท์

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร ฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้น 1
888 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน (แนวเก่า) ตำบลหนองบัวใต้
อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000

สมรรถนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
COMPETENCIES ASSESSMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER TAK PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

มยุรี รัญจวน¹
Mayuree Ranjuan

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบประเมินแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test Statistic) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษามีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of the independent study were to study and to compare competencies assessment of School Administrators to unde Tak Educational Service Area Offic 2 separated by experience. The sample consisted of 106 School Administrators under Tak Educational Service Area Office 2. The research instruments for data collection were checklist and rating scale assessment tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and comparative analysis with F-test. The results were as follows:

1. School Administrators have core competencies and functional competencies were at a high level both as the overall and each aspect.
2. School Administrators have different experiences that have core competencies and functional competencies were not different as the overall and each aspect.

Keywords: COMPETENCIES ASSESSMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS

¹ ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านแม่สละเหนือ popojunk_ka@hotmail.com 088-4065191

บทนำ

การศึกษาถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของบุคคลและสังคมที่ส่งผลโดยตรง ต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ในปีพ.ศ. 2542 เป็นปีที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาไทย เพราะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 โดยประกาศใช้เป็นแม่บทในการ “ปฏิรูปการศึกษา” ซึ่งเป็นความเห็นพ้องต้องกันในบรรดานักการศึกษา และบุคคลที่เห็นความสำคัญของการศึกษาในฐานะเสาหลักของเศรษฐกิจสังคมว่าเป็นเวลาที่สมควรแล้วที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาของไทย เนื่องจากมีวิกฤตในหลายด้านโดยเฉพาะปรากฏข้อมูลในเชิงสถิติว่าประเทศไทยตกอันดับลงไปในเรื่องการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ (วิชิตวงศ์ณ ปอมเพชร, 2553, หน้า 72) นับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 16 ปีของความพยายามปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า หลายเรื่องประสบความสำเร็จ แต่ยังมีอีกหลาย เรื่องที่มีปัญหาต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง ต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษานับเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญโดยมีผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นแกนนำในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาเปรียบเสมือนจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติ และศักดิ์ศรี อีกทั้งเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะ ต้องมีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุพล วังสินธ, 2545, หน้า 29) ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านประสิทธิผลขององค์กร องค์กรที่มีประสิทธิผลจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาคนได้แก่ผู้บริหาร หัวหน้างาน และผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้น สมรรถนะ (Competency) จึงมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นอย่างยิ่ง การนำระบบสมรรถนะมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาองค์กรนั้นทำให้บุคคลในองค์กรทราบถึงระดับสมรรถนะของตนเอง(ความรู้ทักษะ และคุณลักษณะ) ว่าอยู่ในระดับใด มีจุดแข็ง จุดอ่อนในเรื่องใดบ้าง และจะต้องพัฒนาสมรรถนะในเรื่องใดบ้าง สำหรับผู้บริหารตามหลักเกณฑ์ของกรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำเป็นต้องผ่านเกณฑ์ด้านคุณสมบัติและจะต้องผ่านการประเมินทั้ง 3 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, ม.ป.ป.) ได้แก่ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ , ด้านคุณภาพการ ปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งประเด็นของสมรรถนะปรากฏในหลักเกณฑ์ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน ในสวนของการพิจารณาคุณภาพการปฏิบัติงานจะพิจารณาจากผลการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานทั้ง สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550, หน้า 6)

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าสนใจที่จะศึกษา การประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ว่ามีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของตนเองอยู่ในระดับใด ทั้งสมรรถนะหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์,ด้านการบริการที่ดี, ด้านการพัฒนาตนเองและด้านการทำงานเป็นทีมและสมรรถนะประจำสายงาน 4 ด้าน คือด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์, ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและด้านการมีวิสัยทัศน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สมรรถนะ (Competency) หรือความสามารถของบุคคลในองค์กร ได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1960 จากการเสนอบทความทางวิชาการของ McClelland นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2549) ได้กำหนดสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลใน ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งจะต้องมี เพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 1.2 การบริการที่ดี
- 1.3 การพัฒนาตนเอง
- 1.4 การทำงานเป็นทีม

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ของบุคคลที่กำหนดเฉพาะสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่ละสายงาน ได้แก่

- 2.1 สมรรถนะประจำสายงานครู ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้
 - 2.1.1 การออกแบบการเรียนรู้
 - 2.1.2 การพัฒนาผู้เรียน
 - 2.1.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

- 2.2 สมรรถนะประจำสายงานของรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้อำนวยการ สถานศึกษาศึกษานิเทศก์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์
- 2.2.2 การสื่อสารและการจูงใจ
- 2.2.3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร
- 2.2.4 การมีวิสัยทัศน์

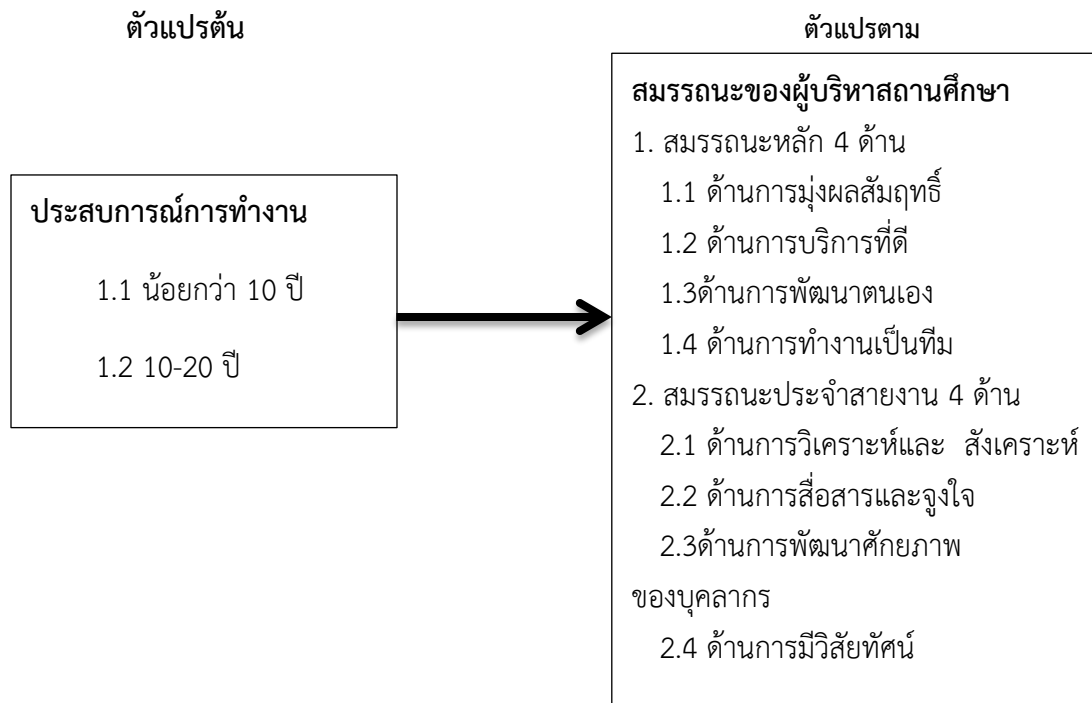
กมลวรรณ วงษ์ศิริ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดเทศบาลในเขตอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์

Chester.(1999:286-288) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของครูใหญ่และครู ในประเทศไนจีเรีย
สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้หลักการและแนวคิดที่นำไปสู่การศึกษาสมรรถนะผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ดังนี้ สมรรถนะ เป็นสิ่งที่จำเป็นในกระบวนการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไปรวมถึงด้านงานบุคคลและการที่ผู้บริหารมีสมรรถนะทำให้มีการทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีสมรรถนะในการทำงานเป็นพื้นฐานในการทำงานทุกด้าน ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารแต่ละคนนั้นก็ย่อมมีความแตกต่างกันไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จากการศึกษาคู่มือประเมินสมรรถนะครู สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 115 คน และรองผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน รวมทั้งสิ้น 133 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 106 คน ซึ่งได้จากตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 30) และ

ใช้วิธีการสุ่ม แบบอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และงานการศึกษาค้นคว้าต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

2. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์จำนวน 3 ข้อ ด้านการบริการที่ตีจำนวน 2 ข้อ ด้านการพัฒนาตนเองจำนวน 3 ข้อ ด้านการทำงานเป็นทีมจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 12 ข้อ และสมรรถนะประจำสายงาน 4 ด้าน ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จำนวน 3 ข้อ ด้านการสื่อสารและจูงใจจำนวน 3 ข้อ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจำนวน 4 ข้อ และด้านการมี วิสัยทัศน์จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 14 ข้อ

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความสอดคล้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนความถูกต้องเหมาะสมของภาษา การใช้ถ้อยคำและวลี และหาค่าหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามของแบบสอบถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ ถ้าหากได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นแบบสอบถามที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00

5. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) นำแบบประเมินที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยง โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาค (เทียมจันท์ พาณิชย์ผลินไชย, 2545, หน้า 196) ซึ่งได้ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

6. นำแบบประเมินที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินให้เหมาะสม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำแบบประเมินที่ได้ตรวจสอบแล้วนำไปจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้ศึกษาค้นคว้าทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์ในการตรวจพิจารณาแบบประเมินที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น

2. ผู้ศึกษาค้นคว้าทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยขอความร่วมมือให้ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา ตอบแบบประเมิน พร้อมทั้งส่งแบบประเมินที่ตอบเรียบร้อยแล้วกลับคืนยังผู้ศึกษาค้นคว้า

3. ผู้ศึกษาค้นคว้ารับ แบบประเมินคืนจากกลุ่มตัวอย่างตามวันและเวลาที่กำหนดโดยการไปเก็บข้อมูล ด้วยตนเอง ฝากเพื่อน และแบบประเมินที่เหลือส่งไปรษณีย์ จึงได้ แบบประเมินกลับคืนมาจำนวน 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้ศึกษาค้นคว้า ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบประเมินทุกฉบับ แล้วนำไป ดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบประเมินที่เก็บคืนมาได้มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

1. นำแบบประเมินที่มีความสมบูรณ์ทุกฉบับมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน โดยใช้ค่าร้อยละ(Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบประเมิน การประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้านและรายภาพรวม แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยเพื่อหาระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (X)
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 86.79 เป็นรองผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.21 มีอายุมากกว่า 40 ปี มากที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 90.6 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีมากที่สุดจำนวน 78 คนคิดเป็นร้อยละ 73.59

2. ผลการศึกษา การประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2

2.1 ผลการประเมินสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา

มีสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี และด้านการพัฒนาตนเอง ตามลำดับโดย มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ รองลงมาคือ ความมุ่งมั่นในการพัฒนา ผลงานอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การริเริ่มสร้างสรรค์โดยนำนวัตกรรม/ทางเลือกใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน

2.1.2 ด้านการบริการที่ดี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการหรือผู้เกี่ยวข้องและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 ด้านการพัฒนาตนเองในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยการเข้าประชุมทางวิชาการอบรม สัมมนาหรือวิธีการอื่นๆ รองลงมา คือการรวบรวมและประมวลความรู้ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านวิชาการในหมู่ เพื่อนร่วมงาน

2.1.4 ด้านการทำงานเป็นทีมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือการเสริมแรงให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานการ แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย

2.2 ผลการประเมินสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดอกขี้เหล็ก เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะประจำสายงานด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารและจูงใจ และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงาน และ แก้ไขปัญหาทางงานในความรับผิดชอบรองลงมาคือ ความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการในความรับผิดชอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความคิดเชิงระบบในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

2.2.2 การสื่อสารและจูงใจ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุดคือความสามารถในการพูดเขียนและสร้างความเข้าใจในโอกาสต่าง ๆ รองลงมาคือความสามารถในการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความสามารถในการจูงใจใ้มน้าวให้ ผู้อื่นเห็นด้วยยอมรับคล้อยตาม เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร

2.2.3 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาส เพื่อนร่วมงานได้พัฒนา ตนเองในรูปแบบต่าง ๆ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยแก้ปัญหาให้ แก่เพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง

2.2.4 การมีวิสัยทัศน์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การยอมรับการปรับเปลี่ยนเทคนิค วิธีการเมื่อสถานการณ์แวดล้อมเปลี่ยนไปรองลงมาคือการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนาองค์กร ความทันสมัยและสร้างสรรค์ของวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนางานและความ สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรที่สังกัด ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเป็นรูปธรรม ความเป็นไปได้หรือโอกาสความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

3. ผลการเปรียบเทียบการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

3.1 ผลการเปรียบเทียบการประเมินสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสมรรถนะหลักไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบการประเมินสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสมรรถนะ ประจำสายงานไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการประเมินสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในรายด้านทั้งด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านการบริการที่ดีด้านการ พัฒนาตนเองและด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกันทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหาร สถานศึกษา เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทำงานเป็นทีมที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดซึ่งหัวใจของการทำงานเป็นทีมก็คือบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องตระหนักว่าตนเองเป็นส่วน หนึ่งของทีมองค์กรจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยทีมที่มีประสิทธิภาพดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคล ที่สำคัญอย่างยิ่งในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน การเสริมแรงให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุน เพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานการแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมและการปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลายตามลำดับ

2. ผลการประเมินสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะประจำสายงานทั้งด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการสื่อสารและจูงใจด้านการ พัฒนาศักยภาพของบุคลากร และด้านการมีวิสัยทัศน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะสมรรถนะประจำสายงานเป็นคุณลักษณะพฤติกรรมที่ถูกกำหนดมาในสายงาน บริหาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาก็ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับทวิศักดิ์ เปี่ยมทัฬห(2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 2 พบว่า ความต้องการพัฒนา สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีสมรรถนะหลักทั้งด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีม ไม่ แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ ศิริจันทร์ พลอยกระโทก (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะทางการบริหารของ

ผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาไม่ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ เปี่ยมทัฬห(2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มี สมรรถนะประจำสายงาน ทั้งด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการพัฒนาศักยภาพ ของบุคลากร และด้านการมีวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะตรวจแก้ไข สารนิพนธ์และติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอจากดร.ชีวิน อ่อนละออ อาจารย์ที่ปรึกษา และดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตลอดจนอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ ดร.ถาวร แซ่เอี้ยด, ดร.เจ็ดจำ น้อยสำลี, และ นายเฉลิม วงศ์ประเสริฐ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย ที่ได้ให้คำแนะนำชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละ เวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา พี่ๆ และบุคคลในครอบครัวที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดียิ่งจนทำให้ การศึกษาวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดา มารดา และ บุรพาจารย์ที่ให้การศึกษาบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมอันเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จในชีวิตของผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ วงษ์ศิริ. (2554). **สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเทศบาลในเขต**

อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง กศม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **สำนักนิตินกร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมกฎหมายเพื่อการบริหาร การศึกษา.** กรุงเทพฯ: อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).

Chester,N.M (1999) An Introduction to School Administration : Selected Reading. New York : Mc Million .

David Mc Clelland (1993 อ้างในสุกัญญา รัศมีธรรมโชติ). **Competency: เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธ ไม่ได้.** Productivity. 9(53), 44-48.

การศึกษาสภาพการปลูกยางพาราภายใต้การเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในจังหวัดเลย

Study on Para Rubber Planting in Integrated Farm under Philosophy of Sufficiency Economy in Loei Province

ไทยโรจน์ พวงมณี¹ ดร.พัชรีย์ ปัญญาภาค² สุรธานี ศรีทงกะ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปลูกยางพาราของเกษตรกรในเขตจังหวัดเลย 2) ศึกษารูปแบบเกษตรผสมผสานในระบบการปลูกยางพาราเป็นพืชหลักของเกษตรกร 3) ศึกษาศักยภาพการพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตอำเภอภูเรือ และเขตตำบลกกตู๋ จังหวัดเลย ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุม และแบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยายประกอบภาพถ่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตจังหวัดเลย มีการรับทราบข้อมูลและได้รับคำปรึกษาจากหน่วยงานราชการ ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ พื้นที่ในการปลูกมีทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่ลาดชัน ที่ดินในการปลูกเป็นของตนเอง สายพันธุ์ยางที่นำมาปลูกคือ PRIM60 ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติและห้วยที่อยู่ในพื้นที่เพื่อการปลูกยางพารา และมีการปลูกพืชอื่น ๆ ร่วมในสวนยางเพื่อเพิ่มรายได้ 2) รูปแบบของเกษตรผสมผสานในสวนยางพารา มี 2 รูปแบบคือ (1) พื้นที่ราบมีรูปแบบผสมผสานยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว-ไม้ดอกไม้ประดับ, ยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว-เลี้ยงสัตว์ (2) พื้นที่ลาดชันมีรูปแบบเกษตรผสมผสานด้วยยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว, ยางพารา-พืชสวนครัว 3) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงใน 2 เขตพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน โดยเกษตรกรในเขตตำบลกกตู๋มีศักยภาพในการพึ่งตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนเกษตรกรในเขตอำเภอภูเรือ มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การปลูกยางพารา/เกษตรผสมผสาน/เศรษฐกิจพอเพียง/จังหวัดเลย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย Email Thai-roj@hotmail.com หมายเลขโทรศัพท์มือถือ 089-7094272

² อาจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Email ppanyanak@hotmail.com หมายเลขโทรศัพท์ **คุณ** 054-317081

³ อาจารย์ สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย Email kruttaga36@hotmail.com หมายเลขโทรศัพท์มือถือ 081-9751227

ABSTRACT

This research was the Mixed research. The purposes were : 1) to study the farmers' rubber planting in Loei province. 2) to study rubber planting in integrated farming of the farmers and 3) to study the self-sufficiency of rubber farmers under Philosophy of Sufficiency Economy. The target group was the farmers who plant rubber in Phu Rua district and Kok-Doo sub-district. The quantitative research instrument were questionnaire, interview form, discuss group, group meeting, and observation form. The collected data were analyzed using a computer program to find mean scores, percentage and standard deviation. The qualitative data were analyzed by description with pictures and tables. The findings were as follows: 1) The rubber farmers in Loei province were informed and advised by government agencies. They were most lent money from Bank for agriculture and agricultural co-operatives. The planting areas were both flatlands and slopes and they are landowner. The species of rubber for planting is PRIM60 and the sources of water for using in rubber planting areas are from nearby natural water sources and creeks. And they grow other crops on the area to increase their revenue. 2) The types of integrated farming in rubber has two types : (1) They grow rubber-crops- vegetable gardening- flowers, and rubber - crops - vegetable gardening – animals feeding on the flatlands (2). They grow rubber - crops - vegetable gardening, and rubber - vegetable gardening on the slopes. 3) The rubber farmers had the different level of potential for self-sufficiency under Philosophy of Sufficiency Economy. The rubber farmers in Kok- Doo sub-district had the high level of the potential for self-sufficiency. The farmers in Phu Rua had the medium level of the potential for self- sufficiency.

Key Word: Para Rubber Planting/ Integrated Farm/ Sufficiency Economy / Loei Province

บทนำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญอีกแหล่งใหม่ของประเทศ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกยางประมาณ 16 ล้านไร่ ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างประมาณ 230,072 ไร่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนประมาณ 360,241 ไร่ และแนวโน้มในอนาคตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นแหล่งอุตสาหกรรมยางที่สำคัญ เนื่องจากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-9 รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการปลูกยางเป็นพื้นที่ประมาณ 1 ล้านไร่ ขณะที่การส่งเสริมในภาคใต้ลดลงประมาณปีละ 5,000 ไร่ โดยมีมติคณะรัฐมนตรี อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมวิชาการเกษตร สำนักกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินโครงการปลูกยางเพื่อยกระดับรายได้ และความมั่นคงแก่เกษตรกรผู้ปลูกยางในแหล่งใหม่ตั้งแต่ปี 2547-2549 เป็นพื้นที่ 1,000,000 ไร่ โดยปลูกที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 700,000 ไร่ สำหรับแหล่งปลูกยางพาราภาคตะวันออกเฉียงเหนือปลูกครอบคลุม 20 จังหวัด

การปลูกยางในจังหวัดเลยได้เริ่มนำเข้ามาปลูกตั้งแต่ปี 2527-2532 และมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงปี 2540 มีพื้นที่ปลูกประมาณ 39,375 ไร่ และเป็นพื้นที่ที่สามารถกรีดยางได้ 32,576 ไร่

(สถาบันวิจัยยาง, 2547) ส่วนปัจจุบันมีพื้นที่การปลูกยางถึง 98,389 ไร่ มีเกษตรกรผู้ปลูกยางประมาณ 6,733 ราย (สัตตพงษ์ บุตรโยจินโท, 2548) และในอนาคตพื้นที่การปลูกยางจะเพิ่มขึ้นอีก เนื่องจากพื้นฐานสภาพแวดล้อมของจังหวัดเลยมีความเหมาะสมกับการทำการเกษตร สมเจตน์ ประทุมมินทร์ และคณะ (2547) ได้ประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกยางของจังหวัดเลย พบว่า มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางประมาณ 6,343,801 ไร่ นอกจากนั้นแล้วจากการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดเลยได้มุ่งเน้นด้านการเกษตรเป็นหลัก และกำหนดให้ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจทดแทนชนิดใหม่ที่ต้องการผลักดันให้มีศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด จึงส่งผลให้เกษตรกรจังหวัดเลยปรับเปลี่ยนมาปลูกยางพาราเป็นพืชทดแทนพืชเดิม เช่น มะขาม มันสำปะหลัง อ้อย นาข้าว ฯลฯ สำหรับรูปแบบการปลูกยางของเกษตรกรมีการปลูกหลากหลายลักษณะ ทั้งการปลูกแบบเชิงเดี่ยว การปลูกแซมกับพืชหลักเดิม หรือการปลูกเชิงเกษตรผสมผสานกับกิจกรรมเกษตรอื่น โดยลักษณะทางกายภาพที่ปลูกจะปลูกทั้งที่ราบและที่ลาดชัน อย่างไรก็ตามแม้ยางพาราจะเป็นพืชที่ค่อนข้างมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ แต่หากมีการปลูกแบบพืชเชิงเดี่ยวจะประสบปัญหาเรื่องรายได้ เนื่องจากช่วงก่อนการให้ผลผลิตมีระยะเวลานานเฉลี่ยตั้งแต่ 6-8 ปี (สถาบันวิจัยยาง, 2543) โดยที่สวนยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มเปิดกรีดได้เมื่ออายุประมาณ 7 ½ ปี ซึ่งในระยะนี้ทำให้เกษตรกรไม่มีรายได้จากการปลูกยางแต่มีค่าใช้จ่ายด้านการผลิตยาง ดังที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลย (2547) รายงานว่า ต้นทุนการผลิตยางตลอด 7 ปี (ก่อนกรีด) มีค่าประมาณ 11,125 บาท/ไร่ และส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกยางเฉลี่ย 18.70 ไร่/ครอบครัว ก่อนกรีดยางจึงมีต้นทุนการผลิตประมาณ 208,037.5 บาท เกษตรกรจึงจำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งทุนภายนอกมาบริหารจัดการ ทำให้เกิดหนี้สินจากการปลูกยางเฉลี่ยประมาณ 32,000 บาท/ครัวเรือน (ฉลอง โชติกะคาม, 2542)

จากปัญหาดังกล่าวหากต้องการให้เกิดความมั่นคงทางรายได้ และลดความเสี่ยงในการปลูกยางพารา จึงควรที่จะมีการส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเต็มศักยภาพ เช่น ปลูกยางพาราและพืชอื่นแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยง รวมทั้งสร้างระบบเกษตรที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับระบบนิเวศเกษตร สำหรับความยั่งยืนของระบบผสมผสานนั้นขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยกิจกรรมเกษตรต้องมีความยืดหยุ่นสูงและมีความหลากหลายในระบบนิเวศเกษตร ซึ่งสถาบันวิจัยยาง (2547) ได้มีการนำเอาเกษตรระบบผสมผสานมาใช้ในการผลิตยางพารากับแปลงยางพาราของชาวบ้านพร้อมกับการส่งเสริมระบบเกษตรผสมผสานโดยปลูกยางพาราร่วมกับพืชชนิดอื่นและการเลี้ยงสัตว์ โดยใช้หลักความยั่งยืนของระบบเกษตร เช่น 1) ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชในท้องถิ่น 2) ระบบเกษตรผสมผสานต้องมียอดประกอบที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน 3) ใช้ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ 4) มีการฟื้นฟูทรัพยากรการผลิตให้อุดมสมบูรณ์ และ 5) เกษตรกรต้องการมีรายได้เลี้ยงชีพตั้งแต่เริ่มปลูกและต่อเนื่องยาวนานที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขของการทำการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง

สำหรับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นการใช้สิ่งที่มีอยู่อย่างเหมาะสม เป็นหลักการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยที่ความพอเพียงดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนเงื่อนไข 2 ประการ คือ 1) ความรู้ และ 2) คุณธรรม ซึ่งการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้สามารถทำให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน สามารถปรับตัวและแก้ไขวิกฤติที่อาจจะเกิดจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543) ดังนั้นหากต้องการพัฒนาชาวบ้านที่ทำการเกษตรกรรมสู่ความยั่งยืน ก็ต้องเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ทั้งระบบ โดยต้องมีการวางหลักการวิเคราะห์ทั้งองค์รวม อย่างไรก็ตามการปลูกยางพาราในจังหวัดเลยนั้นจะเห็นว่าล้วนส่งผล

กระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และส่วนใหญ่เกษตรกรจะเน้นการปลูกในระบบเชิงพาณิชย์มากกว่าเน้นหลักการพึ่งพาตนเอง ซึ่งส่งผลให้ประสบปัญหาการขาดรายได้จากผลผลิต และการก่อเกิดหนี้สินจากการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในระยะที่ยังไม่สามารถรีย่างได้ และเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราไม่ได้ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเต็มประสิทธิภาพ มีการใช้แรงงานในครัวเรือนค่อนข้างน้อย และใช้ประโยชน์จากสวนยางไม่เต็มที่ เช่น การปลูกพืชแซม การเลี้ยงสัตว์ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการปลูกยางพาราภายใต้การเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในจังหวัดเลย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปลูกยางพาราของเกษตรกรในเขตจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษารูปแบบเกษตรผสมผสานในระบบการปลูกยางพาราเป็นพืชหลักของเกษตรกรจังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาศักยภาพการพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรผู้ปลูกยางในจังหวัด

เลย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อการดำเนินกิจกรรมการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีใหม่หรือระบบการเกษตรที่มีแนวทางการพัฒนาการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง โดยการผสมผสานกิจกรรมพืช สัตว์ และประมง ให้มีความหลากหลายนานาพันธุ์ เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนโดยการทำการเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิด “ความพออยู่พอกิน” ดังพระราชดำรัสที่ทรงกล่าวไว้ว่า “หลักกว่าแบ่งที่ดินเป็นส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นที่สำหรับปลูกข้าว อีกส่วนหนึ่งสำหรับปลูกพืชไร่สวน และก็มีที่สำหรับขุดสระน้ำดำเนินการไปแล้วทำอย่างธรรมดาอย่างชาวบ้าน ในที่สุดก็ได้ข้าวได้ผักขาย...” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทย ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน ด้วยทรงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาคความแปรปรวนของดิน ฟ้า อากาศ ฝนตกไม่สม่ำเสมอ ฝนทิ้งช่วง น้ำไหลป่าเมื่อฝนตกหนักอันเกิดจากสภาพป่าถูกทำลาย และเกิดภาวะแห้งแล้งทั่วไป พระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหายั่งยืน และยกระดับการพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในภาคเกษตรกรรมให้เกิดความ “พออยู่พอกิน” พระองค์ทรงมีพระราชวินิจฉัย ค้นคว้า สำรวจ รวบรวมข้อมูล และทดสอบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ดิน พันธุ์พืชสำหรับการอุปโภคและบริโภค เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเองโดยตั้งเป็นทฤษฎีใหม่ขึ้นมา (วัลลภ พรหมทอง, 2538)

2. แนวคิดเกษตรผสมผสาน เป็นระบบการเกษตรที่มีการเพาะปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์ต่างๆชนิดอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ภายใต้การเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันอาจอยู่ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช พืชกับสัตว์ หรือสัตว์กับสัตว์ก็ได้ ระบบการเกษตรแบบผสมผสานจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมีการวางรูปแบบและดำเนินการโดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการใช้แรงงาน เงินทุน ที่ดิน ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่ง หรือหลายชนิดภายในไร่นาแบบครบวงจร (ปรีชัช พุฒิกิตพันธ์, 2545 : พรนุช ภาสุรวงศ์, 2543)

3. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิต แก่พสกนิกรชาวไทยตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรัชญาการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงนี้ถือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเรื่องของเศรษฐกิจที่มีความพอดีในรายละเอียด 5 ประการ ที่ประกอบด้วย 1) จิตใจพอดี 2) สังคมพอดี 3) เศรษฐกิจพอดี 4) เทคโนโลยีพอดี 5) ทรัพยากรธรรมชาติที่พอดี (ทวีรัก เจริญสุข, 2550: ถวัลย์ มาศจรัส, 2550)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม เก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดในวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัดเลย จำนวนทั้งสิ้น 2,857 ราย คัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 351 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 2.1 แบบสัมภาษณ์
- 2.2 การสังเกต
- 2.3 การสนทนากลุ่ม
- 2.4 แบบบันทึกกิจกรรมวิจัย
- 2.5 แบบบันทึกภาคสนาม

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติเชิงบรรยายประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้แนวการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่ม การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การนำเสนอข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผลการดำเนินกิจกรรมการวิจัยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามประเด็นของวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัดเลย

เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย รองลงมาคือเพศหญิง ส่วนใหญ่มีรายได้รวมตลอดปีระหว่าง 2,000 - 40,000 บาท ระหว่างการปลูกยางพารา เกษตรกรมีรายได้มาจากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ และมีรายได้มาจากการรับจ้างทั้งในและนอกพื้นที่ การขายล็อตเตอรี่ แหล่งหนี้สินของเกษตรกรมาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตร มีหนี้สินระหว่าง 40,001 - 60,000 บาท สมาชิกภายในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติกันมากที่สุด รองลงมาคือ การเป็นคนรู้จักมักคุ้นกันภายในชุมชน สมาชิกภายในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือกันเฉพาะบางเรื่อง ส่วนเรื่องของการปลูกยางพาราส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมาจากการประชาสัมพันธ์ของทางราชการ และจากเพื่อนบ้านที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกยางพารามาก่อน ส่วนหน่วยงานที่มาให้คำแนะนำการปลูกยางพารา คือหน่วยงานภาครัฐ โดยเข้ามาในลักษณะแนะนำความรู้เกี่ยวกับการปลูกยางพารา การกรีดยางพารา สำหรับบุคคลที่เข้ามาให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องคือบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด และกลุ่มหรือสมาคมผู้ปลูกและค้ายางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ราบ รองลงมาคือ ปลูกบนพื้นที่ลาดชัน โดยที่ดินที่ใช้ในการปลูกยางพาราส่วนใหญ่เป็นของเกษตรกรเอง

แหล่งที่เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการปลูกยางพาราคือภายในจังหวัดเลย โดยแหล่งทุนที่เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราเลือกกู้ยืมนำมาใช้ลงทุนมากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับแหล่งที่มาของพันธุ์ยางที่เกษตรกรนำมาใช้ปลูกนั้น ส่วนใหญ่ซื้อพันธุ์ยางพารามาปลูกเอง โดยซื้อจากร้านจำหน่ายกล้าพันธุ์ รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนสายพันธุ์ยางที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกนำมาใช้ปลูกคือเลือกสายพันธุ์ยาง PRIM 600 สำหรับแหล่งน้ำที่เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ใช้น้ำฝนตามธรรมชาติในการทำสวนยางพารา รองลงมาคือการใช้น้ำจากห้วย โดยมีการปลูกพืชและการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกับการปลูกสวนยางพาราเกษตรกร เช่น ปลูกเดี่ยว ข้าวโพด สำหรับปุ๋ยที่เกษตรกรใช้ในการบำรุงยางพารานั้น ส่วนใหญ่เลือกใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมาคือใช้ปุ๋ยชีวภาพ เช่นเดียวกับมีการใช้สารเคมีเพื่อการกำจัดวัชพืช ป้องกันโรค ยาฆ่าแมลงในสวนยางพารา วัชพืช ฆ่าหญ้า ป้องกันโรคและแมลงด้วย สำหรับการเตรียมพื้นที่เพื่อการปลูกยางพารานั้นเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมดินในลักษณะการขุดเฉพาะหลุมรองลงมาคือการใช้พื้นที่ยกไร่ หลังจากนั้นจึงมีการตากดินก่อนการปลูก

2. รูปแบบของเกษตรผสมผสานในระบบการปลูกยางพาราเป็นพืชหลักของเกษตรกรจังหวัดเลย มีลักษณะดังนี้

2.1 พื้นที่ราบ มีรูปแบบการทำเกษตรแบบผสมผสาน 2 สภาพดังนี้

1) สภาพสวนยางพาราระยะก่อนกรีต (อายุ 1-6 ปี) มีรูปแบบดังนี้

(1) การจัดสรรพื้นที่ เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่มีการจัดสรรพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน แต่จะมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างในสวนยางพาราเพื่อดำเนินกิจกรรมเกษตร 2 ลักษณะ คือ (1.1) การจัดสรรพื้นที่ไว้สำหรับเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สำหรับการปลูกยางพาราและพืชชนิดอื่นที่เป็นพืชผสมผสานในระบบสวนยาง และยังใช้ประโยชน์เชิงผสมผสานด้านการประมงโดยมีการเลี้ยงปลาและกบ (1.2) การจัดสรรพื้นที่ว่างระหว่างแถวยาง เพื่อการปลูกพืชแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นระบบเกษตรผสมผสานแบบพืช - พืช เช่น ข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วแดง ถั่วดำ สับปะรด กล้วย ตลอดจนมีการปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อเก็บเกี่ยวไปเลี้ยงสัตว์

(2) **กิจกรรมเกษตร** เกษตรกรจะพิจารณาเลือกกิจกรรมการเกษตรผสมผสาน ดังนี้ (2.1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตจากยางพารา เช่น การลงทุนด้านปัจจัยการผลิต ดิน ปุ๋ย น้ำ ฯลฯ (2.2) กิจกรรมรอง พิจารณาจากรายได้ที่จะสามารถนำไปเลี้ยงต้นยางพาราและการดำรงชีวิตประจำวัน เน้นการสร้างรายได้เร็ว เคยทำมาแล้ว สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก เช่น การปลูกพืชไร่อายุสั้น การปลูกกล้วยเพื่อเป็นร่มเงาและรักษาความชื้นในดินให้แก่ต้นยางเล็ก (2.3) กิจกรรมเสริม มีวัตถุประสงค์เพื่อการลดรายจ่ายในครอบครัวมากกว่าต้องการรายได้ เช่น การปลูกพืชอาหาร การปลูกไม้ใช้สอย การเลี้ยงสัตว์เล็ก และการเลี้ยงปลา

2) สภาพสวนยางพาราระยะกึ่ง (อายุ 7 ปีขึ้นไป) มีรูปแบบดังนี้

(1) **การจัดสรรพื้นที่** เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน โดยปริมาณสัดส่วนนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพความเหมาะสม แต่จะเน้นการจัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ ดังนี้ (1.1) การจัดสรรพื้นที่ไว้สำหรับเป็นแหล่งน้ำ เพื่อทำกิจกรรมการเกษตรต่าง ๆ (1.2) การจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้น เช่น ไม้ผล ไม้ใช้สอย ไม้ที่เป็นอาหาร ไม้สมุนไพร และไม้ประดับ (1.3) การจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกข้าว ส่วนใหญ่ต้องการปลูกไว้เพื่อการบริโภคหากเหลือจึงมีการจัดจำหน่าย (1.4) การจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกพืชอายุสั้น พืชหมุนเวียนตามฤดูกาลเพื่อสร้างรายได้เสริม เช่น ข้าวโพด เดื่อย ถั่วเหลือง พืชผัก

(2) **กิจกรรมเกษตร** มีรายละเอียด ดังนี้ (2.1) กิจกรรมหลัก มุ่งเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยางพาราทั้งด้านทุน แรงงาน และการจัดการ (2.2) กิจกรรมรอง พิจารณาจากความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ การจัดสรรพื้นที่ และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรม เช่น ถ้าเป็นพื้นที่ที่ปลูกพืชไร่มาก่อนกิจกรรมรองก็มักปลูกพืชไร่ ถ้าเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผล (มะขาม) มาก่อนก็เลือกกิจกรรมรองจากการปลูกไม้ผล (2.3) กิจกรรมเสริม เพื่อลดรายจ่ายในครอบครัวมากกว่าต้องการรายได้ เช่น การเลี้ยงสัตว์เล็กบนบ่อเลี้ยงปลา การเลี้ยงผึ้งใต้ต้นยางหรือการเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมประโยชน์ให้กับกิจกรรมหลัก เช่น การทำปุ๋ยหมัก และการเพาะซากกล้วยเพื่อใช้เป็นต้นตอ

2.2 พื้นที่ลาดชัน เกษตรกรมีรูปแบบการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีลักษณะ ดังนี้

1) สภาพสวนยางพาราระยะก่อนกรีต (อายุ 1-6 ปี) มีรูปแบบดังนี้

(1) **การจัดสรรพื้นที่** เกษตรกรจะไม่มีการจัดสรรพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน อาจจัดสรรพื้นที่ว่างระหว่างแถวยางเพื่อปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยเน้นการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยหรือพืชที่ต้องอาศัยน้ำฝน เช่น พืชไร่ ได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวโพด และถั่วนี้้วนางแดง

(2) **กิจกรรมเกษตร** มีดังนี้

(2.1) กิจกรรมหลัก เน้นการปลูกยางพารา (2.2) กิจกรรมรอง มีไม่หลากหลาย เพราะข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงก็จะไม่มีกิจกรรมรอง ส่วนพื้นที่เชิงเขาหรือเนินเขาเกษตรกรจะเลือกกิจกรรมเกษตรที่สร้างรายได้ที่รวดเร็ว และกิจกรรมเกษตรที่ไม่ต้องจัดการดูแลมากนัก เช่น ข้าวโพด ถั่ว สับปะรดกล้วย (2.3) กิจกรรมเสริม ที่ช่วยลดรายจ่ายในครอบครัวมากกว่าต้องการรายได้ เช่น การปลูกพืชอาหารตามพื้นที่ว่าง หรือตามหัวไร่ปลายนา

2) สภาพสวนยางพาราระยะกรีด (อายุ 7 ปีขึ้นไป) มีรูปแบบ ดังนี้

(1) การจัดการพื้นที่ มีข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่เน้นการจัดการพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในลักษณะเกษตรผสมผสาน ดังนี้ (1.1) การจัดการพื้นที่ไว้เป็นแหล่งน้ำ เพื่อทำการเกษตรต่าง ๆ แต่หากสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม มีความลาดชันสูงก็ไม่มีแหล่งน้ำที่เป็นแหล่งน้ำ (1.2) การจัดการพื้นที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้น เนื่องจากบนพื้นที่ลาดชันมีอากาศค่อนข้างเย็นจึงเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของไม้ผลหลากหลายชนิด เกษตรกรจึงมีการแบ่งพื้นที่เพื่อการปลูกไม้ผลยืนต้น เช่น ส้ม ลิ้นจี่ ลำไย เงาะ รวมทั้งไม้ใช้สอย ไม้ที่เป็นอาหาร และไม้สมุนไพร (1.3) การจัดการพื้นที่สำหรับปลูกข้าวในลักษณะนาขั้นบันไดและการปลูกข้าวไร่เพื่อการบริโภค (1.4) การจัดการพื้นที่สำหรับปลูกพืชอายุสั้น พืชหมุนเวียนตามฤดูกาลเพื่อสร้างรายได้เสริม เช่น ข้าวโพด เดือด ถั่วเหลือง (1.5) การจัดการพื้นที่สำหรับเป็นป่าไม้ เพื่อการอนุรักษ์ป่าและใช้ประโยชน์ทางอ้อมด้วยการสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ดิน และใช้เป็นแนวป้องกันไฟป่าที่อาจจะเกิดขึ้นในฤดูแล้ง

(2) กิจกรรมเกษตร มีดังนี้

(2.1) กิจกรรมหลัก พิจารณาจากรายได้ที่ได้รับจากผลผลิตน้ำยาง มุ่งเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยางพาราทั้งด้านทุน แรงงาน และการจัดการ (2.2) กิจกรรมรอง ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ เช่น การปลูกไม้ผล

3. ศักยภาพด้านการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัดเลยมีศักยภาพในการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับของศักยภาพตามลำดับดังนี้ (1) ด้านความมีเหตุผล ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ทำงานด้วยใจรัก รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองมีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทนอดกลั้น และไม่ลอกเลียนแบบคนอื่น (2) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ทำงานด้วยความสุจริตใจและจริงใจกับคนอื่น มีการอดออมเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต มีการช่วยเหลือครอบครัวและญาติพี่น้อง และมีการผลิตสินค้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อการจำหน่าย (3) ด้านความพอประมาณ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลางดังนี้ มีความภูมิใจในบรรพบุรุษและรากเหง้าของตนเอง เข้าใจคุณค่าของกินของใช้ในท้องถิ่นและชุมชน กินอยู่แบบวิถีไทย และมีสิ่งที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติคือการชอบความหรูหรา

ผลการวิจัย

จากผลการดำเนินกิจกรรมการวิจัยผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. ศักยภาพของการเกษตรกรในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งในเขตพื้นที่ราบและพื้นที่ลาดชันมีความสามารถในการบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการปลูกพืชผสมผสานในแปลงยางพาราระดับมากทั้งด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลและความมีภูมิคุ้มกัน โดยเกษตรกรเห็นว่าเรื่องของการทำอาชีพเกษตรกรปลูกยางพาราเอาแน่เอานอนกับรายได้ไม่ได้ ราคาอาจสูงหรือเป็นไปตามกลไกทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นเกษตรกรจึงควรน้อมนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งในพื้นที่ของการทำเกษตรกรรมจะมีความหลากหลาย บางพื้นที่เป็นที่สูงปลูกอะไรไม่ได้ก็เว้นว่างไว้ ส่วนพื้นที่ราบก็จะหาพืชสวน พืชไร่หรือพืชล้มลุกมาปลูกเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว สำหรับการแบ่งพื้นที่นั้นจากการศึกษาพบว่าไม่ได้เป็นไปตามหลักการของแนวคิด เนื่องจากบางพื้นที่ขาดแหล่งน้ำ ก็มีเพียง

การปลูกพืชอื่น ๆ ที่มีความทน เช่นกล้วย กล้วยน้ำว้า หรือในบางพื้นที่ที่เกษตรกรสามารถขุดแหล่งน้ำได้เองก็จะมีการทำเกษตรผสมผสานที่ครบรูปแบบทั้งการปลูกข้าว การเลี้ยงปลา การปลูกพืชล้มลุกหรือพืชไร่อย่างถั่วแดง พริก เผือก ซึ่งสามารถที่จะทดน้ำมาใช้ได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งก็สามารถสร้างได้รายได้ให้กับเกษตรกรได้มีเงินเหลือเก็บบ้างและทดแทนส่วนที่ได้ลงทุนไปกับการปลูกยางพารา สำหรับรูปแบบเกษตรผสมผสานที่เกษตรกรสวนยางพาราดำเนินการมี 2 รูปแบบหลักดังนี้ 1) พื้นที่ราบมีรูปแบบผสมผสานยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว-ไม้ดอกไม้ประดับ, ยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว-เลี้ยงสัตว์ (2) พื้นที่ลาดชันมีรูปแบบเกษตรผสมผสานด้วยยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว, ยางพารา-พืชสวนครัว ซึ่งการแบ่งพื้นที่ในการทำเกษตรผสมผสานนี้ก็สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเกษตรกรได้ด้วยเช่นกัน ดังงานวิจัยของ อภาภรณ์ แสงพรรค (2537) ที่พบว่า เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการบริโภคอาหาร พืชผักที่ปลูกเองจึงปลอดภัยจากสารเคมี สำหรับรูปแบบที่เป็นมาตรฐานนี้เกษตรกรผู้ปลูกพืชผสมผสานได้ดำเนินการจัดทำขึ้นมา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ครรชิต นามโลมา (2542) ที่พบว่า การเกษตรผสมผสานมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การปลูกพืชร่วมกับพืช การปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงกบเลี้ยงปลา ซึ่งเป็นแนวคิดและหลักการของการพึ่งพาและการเกื้อกูลของธรรมชาติ และผลการวิจัยของ พรนุช ภาสุวรรค์ (2543) ยังค้นพบว่า การทำการเกษตรแบบผสมผสานที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกรรายชุนั้นมี 3 รูปแบบคือ 1) รูปแบบการปลูกพืชร่วม โดยปลูกข้าวไร่ ไม้ผล ผัก 2) รูปแบบการปลูกร่วมกับการปลูกข้าวและข้าวไร่ 3) รูปแบบการปลูกพืชร่วมโดยมีการปลูกข้าวหรือปลูกพืชไร่ในพื้นที่ 1 ส่วน อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนในการทำเกษตรผสมผสาน แต่เห็นพื้นที่ว่างก็เลยปลูก เมื่อรับรู้ทฤษฎีเกษตรผสมผสานก็ลองนำมาปรับใช้ดูก็สามารถสร้างรายได้และทำคุณภาพชีวิตดีขึ้น สอดคล้องกับ อมรรัตน์ ศรีกรรต (2549) ที่พบว่า การทำการเกษตรแบบผสมผสานจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งพืชพันธุ์ที่นำมาปลูกก็มีความหลากหลายกันไป เช่นไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ผลและไม้ดอก

2. รูปแบบการปลูกพืชผสมผสานในแปลงยางพาราในจังหวัดเลยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา 2 เขตพื้นที่คือ เขตพื้นที่ราบ ในตำบลกกตูและเขตพื้นที่สูง ในอำเภอภูเรือจังหวัดเลย ซึ่งพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วแดง กุหลาบ กล้วยน้ำว้าไว้ระหว่างแถวของต้นยางพาราที่ปลูกไว้ โดยต้นยางพาราและพืชไร่จะเจริญเติบโตไปด้วยกันและอาศัยซึ่งกันและในการเจริญเติบโต ส่วนพืชที่นำมาปลูกในแปลงอื่น ๆ นั้นจะเป็นไปตามฤดูกาล โดยเกษตรกรเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลผลิตที่นำมาปลูกนั้นมีหลายปัจจัยด้วยกัน คือ ดิน ฟ้าอากาศ เงินทุนที่จะนำไปซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และยาฆ่าวัชพืชด้วย นอกจากนี้ยังคำนึงถึงความต้องการของตลาดที่จะรับซื้อผลผลิต แหล่งน้ำและแรงงานในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภาภรณ์ แสงพรรค (2537) ที่พบว่า การทำการเกษตรแบบผสมผสานนั้นจะมีการนำกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลายเข้าไปรวมดำเนินการในพื้นที่ที่มีการแบ่งสัดส่วนและพื้นที่อย่างชัดเจน เช่น การทำนา การปลูกไม้ผล หรือการเลี้ยงสัตว์อย่าง โค กระบือ สุกรและเป็ด ซึ่งผลสำเร็จของการทำการเกษตรแบบผสมผสานคือการมีเงินเข้ามาใช้จ่ายในครัวเรือนมากกว่าคนที่ไม่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกษตรกรผู้ทำเกษตรแบบผสมผสานพบก็คือ การขาดแคลนเงินทุน การขาดแรงงาน การขาดเมล็ดพันธุ์พืชและการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมการเกษตรผสมผสาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินการไม่ให้เกิดผลสำเร็จได้ และยังคงสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ครรชิต นามโลมา (2543) ที่พบว่า การมีปัจจัยที่เอื้อจะส่งผลทำให้การทำเกษตรผสมผสานประสบความสำเร็จ อันมีปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม เช่นการมีโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ปัจจัยทางธรรมชาติ ปัจจัยด้านการส่งเสริมของกรมการส่งเสริมการเกษตร การมีที่ดินเป็นของตนเอง และการมีสถาบันการเงินคอยสนับสนุนกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ราบในเขตตำบลกุด อำเภอมือง จังหวัดเลยมีการปลูกพืชผสมผสานในแปลง อยางพาราทั้งประเภทที่ปลูกยาวต่อเนื่องและต้องมีการบำรุงรักษาด้วยปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มศักยภาพของดิน ดังเช่นการ ปลูกกุหลาบผสมผสานรวมไปกับอยางพารา โดยเกษตรกรให้ข้อมูลว่า การปลูกกุหลาบตัดดอกมีค่าใช้จ่ายหลายด้านทั้ง ค่าปุ๋ยและยาฆ่าแมลง แต่รายได้จากการตัดดอกกุหลาบในแต่ละวันก็ค่อนข้างสูง อยู่ระหว่าง 2,000-5,000 บาท นอกจากนี้ในขอบเขตที่ดินที่ติดต่อกับแปลงอื่นๆเกษตรกรก็จะมีการปลูกไม้ยืนต้นอย่างไม้สักโดยมีเป้าหมายเพื่อ สร้างร่มเงาและเพื่อการตัดขายหรือนำไม้มาใช้ในครัวเรือน สำหรับกระบวนการในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน นั้นเกษตรกรเห็นว่า มีหลายขั้นตอนเช่น การค้นหาข้อมูลก่อนจากนั้นจึงต้องหาทางเลือกอื่นๆหลายทางเพื่อป้องกัน ปัญหาในอนาคต และนำเข้าสู่ขั้นการตัดสินใจที่จะเลือกปลูกกุหลาบตัดดอก แนวคิดของการตัดสินใจในการเลือกพืช ปลูกในแปลงอยางพาราสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนมมาศ ตรีวรรณกุล (2543) ที่พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีใช้การตัดสินใจที่จะทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการสร้างรายได้ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา ขั้นการพิจารณาค้นหาทางเลือกที่เกี่ยวข้องทุกด้าน ขั้นการวิเคราะห์หาทาง เลือกและขั้นของการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดที่ผลผลิตออกมาแล้วจะต้องมีราคา

ส่วนเขตอำเภอกุเรืออันเป็นพื้นที่สูงและมีความลาดชันนั้นเกษตรกรผู้ปลูกอยางพารามีการปลูกพืชไร่ ผสมผสานในแปลงอยางพาราในระยะเริ่มมีการปลูกโดยมีการศึกษาข้อมูลและมีการวางแผนเพิ่มรายได้ให้กับ ตนเองโดยการปลูกข้าวโพด ถั่วลงในแปลงอยางพาราแรงงานส่วนหนึ่งจะเป็นคนในครอบครัวและส่วนหนึ่งก็จ้าง แรงงานจากเพื่อนบ้านเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรสำหรับรายได้ก็เป็นไปตามฤดูกาลของผลผลิตของ พืชนั้นๆ อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็มีการเพิ่มรายได้ในส่วนของการปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบริเวณรอบๆแปลง อยางพาราด้วย เช่น พริก มะเขือ พริก ถั่วพักยาว ซึ่งผลผลิตนี้ก็สามารถนำมาทำเป็นอาหารในครัวเรือนได้อีกด้วย อันเป็นการลดต้นทุนในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันลงไป สำหรับการทำการเกษตรผสมผสานในแปลงอยางพาราของ เกษตรกรทั้งในเขตตำบลกุด อำเภอมือง และอำเภอกุเรือ จังหวัดเลยนั้นพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกอยางพาราเห็นว่าเป็น รูปแบบที่ดีในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว ก่อให้เกิดการจ้างงานและยังช่วยทำให้เกิด ความสมดุลขึ้นในพื้นที่การปลูกอยางพาราอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญชัย คงทัน (2544) ที่พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการทำการเกษตรกรรมในรูปแบบผสมผสานเพราะสามารถทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ปรีชา พุฒิเกิดพันธุ์ (2545) ที่พบว่า การทำการเกษตรผสมผสานจะต้องมีประสบการณ์ใน การทำมาก่อนจึงจะประสบความสำเร็จ ส่วนข้อมูลที่น่ามาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ก็มาจากสื่อมวลชนอย่างวิทยุ โทรทัศน์และเพื่อนบ้านที่มีการทำกิจกรรมการเกษตรในรูปแบบนี้มาก่อน

สำหรับรูปแบบการทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานในแปลงอยางพารานั้นจากการศึกษาพบว่ามีหลายรูปแบบ แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ทั้งนี้มีปัจจัยหลายด้านเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นเรื่องของเงินทุนในการดำเนินการซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อระบบการผลิตเป็นอย่างมากรวมทั้งเรื่องของอยางพาราเป็นเรื่องใหม่บางครั้งต้องลงทุนเดินทางไป ศึกษาดูงานในพื้นที่ทำแล้วประสบความสำเร็จมาก่อนทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัดสำหรับพื้นที่ที่ไปศึกษาดูงานคือ บ้านน้ำคิงจังหวัดเลย และที่ตำบลกุด อำเภอมือง ดังผลการวิจัยของ ชาญชัย คงทัน (2544) ที่พบว่า เกษตรกร ขาดเงินทุนและอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินการ อย่างไรก็ตามเกษตรกรในเขตพื้นที่กุด อำเภอมืองก็มีการจัดสรรพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมตามความรู้ความเข้าใจและศักยภาพของตนเอง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า รูปแบบการทำการเกษตรกรรมแบบผสมผสานที่สามารถสร้างรายได้อย่างรวดเร็วมีดังนี้ 1) แปลงอยางพาราอายุ 1-6 ปี มีรูปแบบอยางพารา-พืช, อยางพารา-พืช-เลี้ยงสัตว์, อยางพารา-พืช-ไม้ยืนต้น 2) แปลงอยางพาราที่มีอายุ 7 ปี ขึ้นไปที่ อยู่ระหว่างการกรีดยังมีรูปแบบอยางพารา-พืช-ไม้ผล-สัตว์ , อยางพารา-สัตว์-เพาะพันธุ์อยางพารา ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาของ ปรีชัย พุฒิกิตพันธ์ (2545) ที่พบว่า รูปแบบเกษตรผสมผสานที่เกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรีดำเนินกิจกรรมคือ พืช-พืช และ พืช-สัตว์ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ พรนุช ภาสุรวงศ์ (2543) ที่พบว่าเกษตรผสมผสานที่เหมาะสมกับระบบนิเวศของจังหวัดราชบุรีตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย 3 รูปแบบคือ 1) การปลูกพืชร่วมโดยใช้พืช 4 กลุ่ม คือข้าว- พืชไร่-ไม้ผล-และพืชผัก 2)การปลูกพืชร่วมกับการปลูกพืชไร่และข้าวไร่ 3) การปลูกพืชร่วมกับการปลูกข้าวและพืชไร่ในพื้นที่ 1 ส่วนและไม้ผล 3 ส่วน และสอดคล้องกับการศึกษาของ อมรรัตน์ ศรีกรรต (2549) ที่พบว่า รูปแบบเกษตรผสมผสานที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชีวิตของเกษตรกรและสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อมจะต้องมีความหลากหลายทางชีวภาพ พืชที่นำมาปลูกควรมีหลากหลายลักษณะผสมผสาน 4 ประเภทดังนี้ ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ผลและผักสวนครัว

4. ศักยภาพในการพึ่งพาตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตจังหวัดเลย โดยที่การพึ่งพาตนเองของเกษตรกรนับว่าเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการใช้พื้นที่ สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีอยู่มาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้เอื้อต่อกิจกรรมทางการเกษตรและประสบความสำเร็จในการดำเนินการ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรในเขตตำบลกกตู อำเภอมือง จังหวัดเลย สามารถพึ่งพาตนเองโดยการใช้แนวทางของการปลูกพืชผสมผสานร่วมกับการใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในด้านของความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่าพื้นที่ในเขตบ้านกกตูเป็นพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นพื้นที่ราบที่มีแหล่งน้ำหลายประเภททั้งห้วย หนองคลองบึงจึงเอื้อต่อการดำเนินการในกิจกรรมทางการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าการน้อมเอาแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ จะช่วยสร้างความพออยู่พอกิน ไม่ขาดแคลนและสามารถที่จะดำรงตนเองอยู่ได้ในสังคมและการดำเนินการเกษตร ดังที่ สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ได้กล่าวว่า เรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นความพอดีในหลายเรื่องด้วยกันทั้งเรื่องของการมีจิตใจที่พอดี พยายามระมัดระวังจิตใจให้พอดี มีการเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนบ้าน เกษตรกรและคนในชุมชน และสังคมจะต้อง นั้นก็หมายความว่าต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ รอบข้างเป็นอย่างดี มีเศรษฐกิจในครัวเรือนที่พอดี คือการไม่พยายามสร้างหนี้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นด้วยการกู้หรือหาหนี้สินมาเพิ่มให้มากขึ้น เช่นเดียวกับการรู้จักนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันและการทำการเกษตรกรรม และที่สำคัญตัวหนึ่งของแนวคิดด้านความพอเพียงคือการรู้จักใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีการวางแผนในการจัดสรรพื้นที่ทำการเกษตรอย่างคุ้มค่าก่อนที่ยางจะกรีตได้ คือมีการปลูกกล้วย ไม้ยืนต้นอย่างไม้สัก หรือยูคาลิปตัสด้วย นอกจากนี้ยังมีการทำกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ด้วย เช่นการเลี้ยงปลา เลี้ยงผึ้งในสวนบางพาราที่กรีตได้แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของถวัลย์ มาศจรัส (2550) ที่กล่าวว่า ความเพียงพอมีหลายสิ่งหลายอย่าง แต่สิ่งที่สำคัญก็คือการใช้ปัญญาในการวางแผนและการจัดการที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจากวัตถุและสิ่งแวดล้อม

สรุป

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตจังหวัดเลย มีการรับทราบข้อมูลและได้รับคำปรึกษาจากหน่วยงานราชการ จึงมีการเตรียมการก่อนการดำเนินการปลูกยางพาราทั้งในเขตอำเภอภูเรือและตำบลกกตู ส่วนรูปแบบของเกษตรผสมผสานในสวนยางพารา มี 2 รูปแบบคือ (1) พื้นที่ราบมีรูปแบบผสมผสานยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว-ไม้ดอกไม้ประดับ, ยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว-เลี้ยงสัตว์ (2) พื้นที่ลาดชันมีรูปแบบเกษตรผสมผสานด้วยยางพารา-พืชไร่-พืชสวนครัว, ยางพารา-พืชสวนครัว สำหรับศักยภาพในการพึ่งพาตนเองตามแนว

เศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรใน 2 เขตพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน โดยเกษตรกรในเขตตำบลกกตูมีศักยภาพในการพึ่งตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนเกษตรกรในเขตอำเภอภูเรือ มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีจากความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตอำเภอภูเรือ และเขตตำบลกกตู อำเภอเมืองเลย ที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพารา โดยผ่านกิจกรรมการประชุม การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ขอขอบคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอภูเรือ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกกตูที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การปลูกยางพาราในจังหวัดเลยและขอขอบคุณนักวิชาการยางพารา จังหวัดเลยที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราแก่คณะนักวิจัย ขอขอบคุณเครือข่ายบริหารการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนในการดำเนินกิจกรรมการวิจัย ขอขอบคุณ ดร.สุพรรณิ ศรีปัญญากรและเจ้าหน้าที่สำนักวิจัยและพัฒนา ที่ให้การสนับสนุนแก่คณะผู้วิจัยการดำเนินการและรายละเอียดเกี่ยวกับการเงินแก่คณะนักวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. (ม.ป.ป.). **แนวทางการดำเนินงานศูนย์เยาวชนโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ : บางกอกบล๊อค. ครรชิต นามโสภา. (2542). **ผลกระทบการประกอบอาชีพการเกษตรผสมผสาน บ้านหัวโนน จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลอง โชติกะคาม. (2542). **การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : เซ็นเตอร์ตีวคัพเวอร์รี่.
- ชาญชัย คงทัน. (2544). **ความพึงพอใจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสาน (ทฤษฎีใหม่) จังหวัดหนองคาย**. สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีรัก เจริญสุข. (2550). **สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่ง.
- ณรงค์ สามารถและคณะ. (2543). **ศักยภาพการผลิตยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแนวโน้มนและผลกระทบ**. รายงานการสัมมนาวิชาการเกษตรประจำปี 2543. วันที่ 24-25 มกราคม 2543 ณ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, หน้า126-134.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). **การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- ปรีชัย พุฒิกิตพันธ์. (2545). **ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการทำเกษตรผสมผสาน กรณีศึกษาอำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรนุช ภาสุรวงศ์. (2543). **การเกษตรผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมกับระบบนิเวศน์ของจังหวัดราชบุรีโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบหลายปัจจัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรชีวภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- พนามาศ ตริวิวรรณกุล. (2543). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการทำการเกษตรผสมผสานของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยยาง. (2543). **คำแนะนำการปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยยาง. (2547). **ข้อมูลวิชาการยางพารา 2547**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมเจตน์ ประทุมมิตร และคณะ. (2548). **แผนที่ศักยภาพการปลูกยางพารา**. มปท.
- สัตตพงษ์ บุตรโยจันโท. (2548). **วิถีชีวิตครอบครัวเกษตรกรสวนยางพาราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาบ้านกุด อำเภอมือง จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2543). **วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพอเพียง**. เอกสารประชุมประจำปี สวทช. วันที่ 24-26 เมษายน 2543 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ.
- วัลลภ พรหมทอง. (2544). **เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อมรรัตน์ ศรีกรด. (2549). **การวิเคราะห์ความยั่งยืนของระบบเกษตรผสมผสาน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทางเลือกชุมชนบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิชัย พันเสน. (2552). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2540-2549)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาภาภรณ์ แสงพรรค. (2537). **การศึกษาการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน กรณีศึกษาการเกษตรผสมผสานแบบประณีต อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัญหาและอุปสรรคของการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความ
ในคดีแพ่ง : ศึกษาเฉพาะกรณีคดีที่อยู่ในอำนาจศาลจังหวัดอุบลราชธานี

Barriers to Mediation to Settle Disputes in Civil Cases to Achieve a Compromise
: A Case Study in the Ubon Ratchathani Povince Court

กชพล ศรีลับศรี¹
Kachapol Srilabsri

บทคัดย่อ

กระบวนการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาท เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความในศาล เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก หรือเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สามารถเสริมสร้างความปรองดอง และระงับข้อพิพาทลงได้ ซึ่งเป็นวิธีการที่อาจพูดได้ว่าชนะด้วยกันทั้งสองฝ่าย ผู้ดำเนินการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทนั้น ศาลจะคัดเลือกและแต่งตั้งจากบุคคลภายนอก ซึ่งมีใช้ข้าราชการการศาล แต่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่นมาเป็นผู้ประนีประนอม เพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ยได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ศาลจะจัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ หรือคำร้องขอถอนฟ้อง หรือบันทึกข้อตกลงแล้วแต่กรณี โดยจัดทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อผู้พิพากษา เพื่อมีคำพิพากษาตามยอมหรือพิจารณาถอนฟ้องหรือมีคำสั่งอื่น ๆ แล้วแต่กรณี แต่ถ้าหากการไกล่เกลี่ยเพื่อประนีประนอมข้อพิพาทนั้นไม่สำเร็จ เจ้าหน้าที่ศาลก็จะทำรายงานเสนอต่อผู้พิพากษาผู้รับผิดชอบเพื่อมีคำสั่งให้นำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณา และสืบพยานตามปกติต่อไป

คำสำคัญ: การไกล่เกลี่ย , ข้อพิพาท , ประนีประนอมยอมความคดีแพ่ง

Abstract

The procedure reconciles and hold over the dispute for be born compromising makes a settlement in the court be process of choice judgement or be process of manner unanimity judgement can reinforce the unity has and to hold over the dispute down which be the way that might can speak that win together both sides the operator reconciles to make concessions that dispute the court will choose and have appointed from an outsider which not government servant something the court but be the knowledgeable people community leader or locality leader comes to are person compromise for manage can reconcile which court officer will make to promise compromise make a settlement or the petition withdraws one's case or record the agreement depend upon the cause, by make officer report presents to build [wasp] the judge for have the judgment follows to agree or consider withdraw one's case or there is other order, depend upon the cause, but if reconciling for compromise that dispute doesn't succeed court officer, will do a report presents to build [wasp] responsible man judge for have the order lead a case reaches the procedure considers and examine witnesses next normally

Keyword: reconciling , dispute , compromise make a settlement the civil suit

¹ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี Email : Kunpol-m@hotmail.com 095 - 8363248

บทนำ

การระงับข้อพิพาทของประชาชนมีอยู่ 2 ทาง คือ การพูดคุยเจรจา ยุติปัญหาตัวเอง และอีกทางหนึ่งก็คือ การนำกรณีพิพาทนั้นฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งการฟ้องร้องต่อศาลนั้นย่อมต้องมีฝ่ายที่ชนะคดีและฝ่ายที่แพ้คดี อันมีลักษณะค่อนข้างเด็ดขาด ทำให้บางคดีสามารถยุติข้อพิพาทลงได้ แต่บางคดีคู่ความทั้งสองฝ่ายอาจเกิดความบาดหมางและโกรธแค้นกันมากยิ่งขึ้น จนไม่สามารถสมานฉันท์กันได้อีก ทำให้ความสัมพันธ์ของคู่ความทั้งสองฝ่ายรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งที่ในอดีตเคยเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือทำกิจการงานร่วมกัน หรืออาจเคยเป็นเพื่อนกันมายาวนานแต่ต้องมาขาดยุติลง เพราะผลทางคดีนั้น ซึ่งมีข้อเท็จจริงที่ทราบกันทั่วไปว่าการเป็นคดีความฟ้องร้องกันต่อศาลนั้น ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลย ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและต้องเสียเวลาในการประกอบอาชีพ อีกทั้งเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และส่งผลให้เกิดคดีลี้ลับ และเมื่อมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลมาก ศาลก็ยังไม่แต่จะเกิดความไม่สะดวกต่อประชาชนผู้ที่ไปขอขามีศาลเป็นที่พึ่งเพื่อขอความเป็นธรรม แม้อาจมีบางคดีที่ทุนทรัพย์ไม่สูง การนำคดีฟ้องต่อศาลอาจจะไม่คุ้มค่านัก บางครั้งก็ทำให้เกิดการเสียโอกาสที่จะได้หนี้สินหรือรับชำระหนี้จากอีกฝ่ายหนึ่ง

ดังนั้น แนวทางการระงับข้อพิพาทที่ทำให้คู่ความ/คู่กรณี เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน หรือยังเป็นกัลยาณมิตรกันต่อไปด้วย ก็คือการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีความสำคัญต่อการระงับข้อพิพาทและส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีปรองดองโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งศาลยุติธรรมได้ตระหนักในหลักการนี้ จึงได้นำระบบการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความมาใช้ในศาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมาย กฎระเบียบ รูปแบบขั้นตอนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทในศาล
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ตลอดจนผลการดำเนินการไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความในคดีแพ่ง
3. เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์และเสนอแนวการปรับปรุงแก้ไขให้การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความในคดีแพ่งมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อกฎหมาย กฎระเบียบและแนวคิดทฤษฎี พบว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนี้

มาตรา 850 บัญญัติว่า “อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือ สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่ง ซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยอย่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน”

มาตรา 851 บัญญัติว่า “อันสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

มาตรา 852 บัญญัติว่า “ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นย่อมทำให้การเรียกร้อง ซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงสัญญานั้นว่าเป็นของตน”

มาตรา 19 บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งได้ตามที่เห็นสมควรให้คู่ความทุกฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาศาลด้วยตนเองถึงแม้ว่าคู่ความนั้น ๆ จะต้องมีทนายความว่าต่างแยกต่างอยู่แล้วก็ตาม อนึ่งถ้าศาลเห็นว่าการที่คู่ความมาศาลด้วยตนเอง อาจยังทำให้เกิดความตกลงหรือการประนีประนอมยอมความดังที่บัญญัติไว้ในมาตราต่อไปนี้ ก็ให้ศาลสั่งให้คู่ความมาศาลด้วยตนเอง”

มาตรา 20 บัญญัติว่า “ไม่ว่าการพิจารณาคดีจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลมีอำนาจที่จะไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ตกลงกัน หรือประนีประนอมยอมความกันในข้อพิพาทนั้น”

มาตรา 20 ทวิ “เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ย เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอศาลจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยจะให้มีทนายความอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้”

เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอศาล อาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะเป็นผู้ประนีประนอม เพื่อช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน หลักเกณฑ์และวิธีการในการไกล่เกลี่ยของศาล การแต่งตั้งผู้ประนีประนอม รวมทั้งอำนาจของผู้ประนีประนอมให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 138 บัญญัติว่า “ในคดีที่คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดีโดยมิได้มีการถอนฟ้องนั้น และข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความกันนั้น ไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายให้ศาลจดยางานพิสดาร แสดงข้อความแห่งข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความเหล่านั้นไว้ แล้วพิพากษาไปตามนั้น”

ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาเช่นว่านั้นเว้นแต่ในเหตุต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีข้อกล่าวอ้างว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฉ้อฉล
- (2) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่าเป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (3) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่าได้เป็นไปตามข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความ

ถ้าคู่ความตกลงกันเพียงแต่ให้เสนอคดีต่ออนุญาโตตุลาการ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับหลักการประนีประนอมยอมความหรือหลักการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทข้างต้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจศาลดำเนินการ กล่าวคือที่จะดำเนินการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความได้ต้องเป็นคดีที่ฟ้องร้องต่อศาลแล้ว อย่างไรก็ตามก็ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น มาตรา 108 ที่กำหนดให้นายอำเภอมีอำนาจไกล่เกลี่ยตามประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้เจ้าพนักงานที่ดินถ้าหากมีกรณีได้ทำการรังวัดสอบเขตที่ดินแล้วเกิดปัญหาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยเพื่อยังให้เกิดการประนีประนอมยอมความก็ทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 850 ซึ่งเป็นกรณีเป็นการไกล่เกลี่ยประนีประนอมนอกศาล

การที่จะปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดข้างต้นได้นั้น ต้องอาศัยหลักเกณฑ์หรือแนวคิดทฤษฎีของการไกล่เกลี่ยดังต่อไปนี้

- (1) คู่กรณีทั้งสองฝ่ายหรือทั้งโจทก์และจำเลยต้องสมัครใจเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย
- (2) การไกล่เกลี่ยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยุติความขัดแย้งโดยมีความพึงพอใจด้วยกันทั้งคู่หรือชนะด้วยกันทุกฝ่าย

(3) การใกล้เคียงคดีที่ขึ้นสู่ศาลแล้วนั้น เป็นระบบที่มีพื้นฐานมาจากอำนาจการใกล้เคียงของผู้พิพากษาตามกฎหมายบัญญัติไว้ และมีการปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและอำนาจของผู้พิพากษาลงมาเพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ จากการใช้อำนาจของผู้พิพากษาตามปกติเท่านั้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

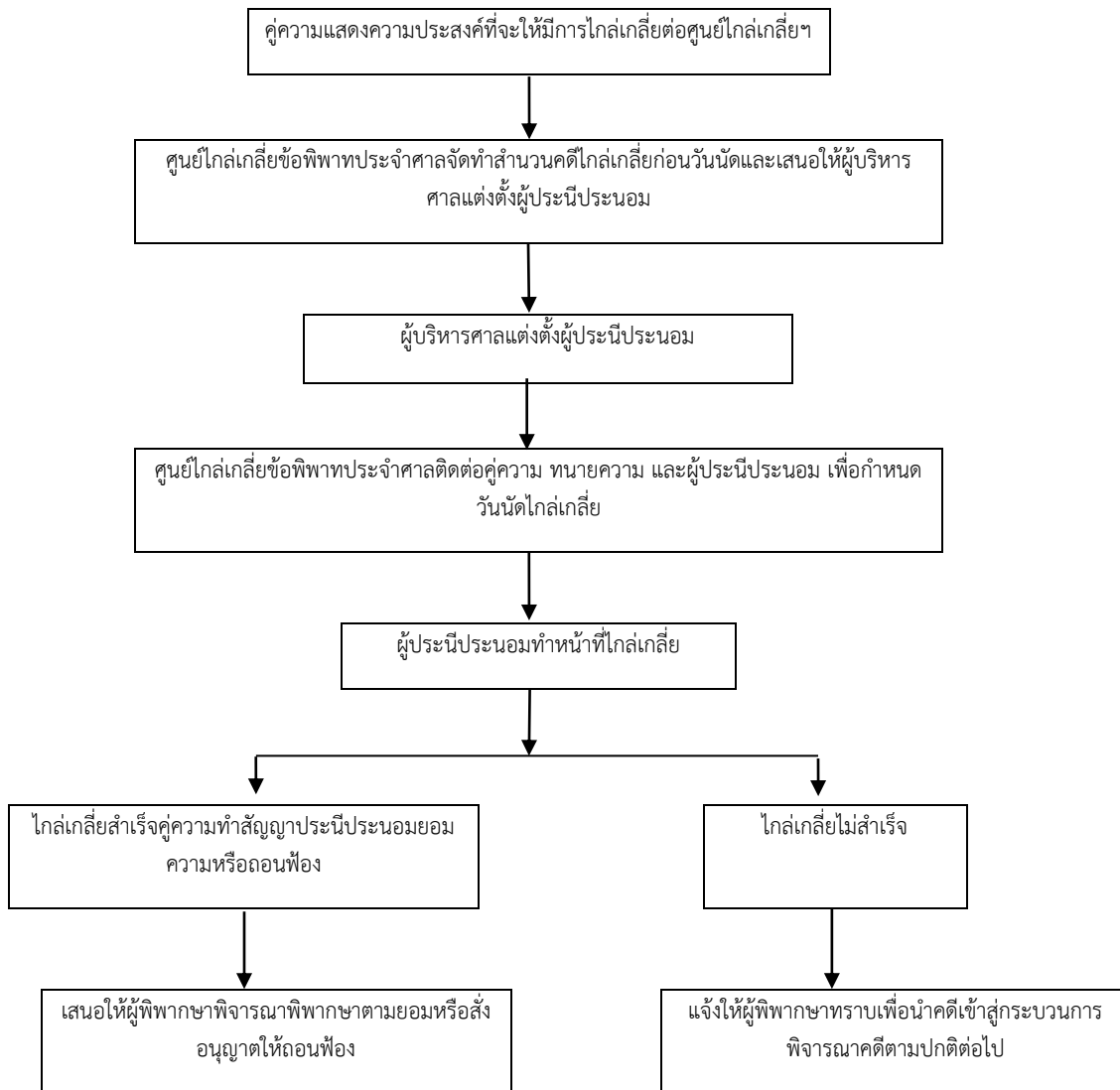
1. ศึกษาวิจัยจากเอกสาร กฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์
3. การเก็บข้อมูลสถิติการใกล้เคียงและการประนีประนอมข้อพิพาท ปี 2555 – 2557 จากศาลจังหวัดอุบลราชธานี

ผลการการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ระบบใกล้เคียงที่ดีจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารงานของศาล ทัศนคติและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะสนับสนุนให้คดีเข้าสู่ระบบการใกล้เคียงให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยลดปริมาณคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีและการสืบพยาน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นในการดำเนินคดี

1. ผู้ศึกษาสรุปถึงขั้นตอนการดำเนินการนำคดีเข้าสู่ระบบใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความได้ดังต่อไปนี้ คือ เมื่อฝ่ายโจทก์ฟ้องคดีแพ่งต่อศาล โดยเจ้าหน้าที่ศาลจะสอบถามฝ่ายโจทก์หรือทนายความโจทก์ ว่าสมัครใจจะเข้าสู่ระบบใกล้เคียงหรือไม่ หากมีความประสงค์ เจ้าหน้าที่ศาลจะกำหนดโดยนัดวันใกล้เคียง และแจ้งวันนัดให้ฝ่ายจำเลยทราบ และจะสอบถามความสมัครใจของฝ่ายจำเลยด้วย หากคู่ความทั้งสองฝ่ายตกลงสมัครใจเข้าสู่ระบบใกล้เคียง แล้วนั้น ศูนย์ใกล้เคียงของศาลจะจัดทำสำนวนก่อนวันนัดใกล้เคียง นำเสนอผู้บริหารศาลเพื่อแต่งตั้งผู้ประนีประนอม เสร็จแล้วศูนย์ใกล้เคียงจะติดต่อคู่ความทั้งสองฝ่าย , ทนายความ และผู้ประนีประนอม เพื่อกำหนดวันนัดใกล้เคียง และเมื่อถึงวันนัดใกล้เคียงผู้ประนีประนอมก็จะทำการใกล้เคียงข้อพิพาทระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่าย หากใกล้เคียงสำเร็จกล่าวคือ คู่ความสามารถตกลงกันได้ เจ้าหน้าที่ศาลจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความหรือถอนฟ้อง แต่ถ้าหากใกล้เคียงไม่สำเร็จ เจ้าหน้าที่ศาลจะนำเสนอผู้พิพากษาเพื่อนำคดีไปสู่การพิจารณาคดีหรือสืบพยานตามปกติต่อไป

แผนผังขั้นตอนการดำเนินการของคดีที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยก่อนวันนัดและในวันทำการไกล่เกลี่ย

2. ผู้ศึกษาได้ศึกษาการไกล่เกลี่ยของศาลจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีข้อมูลด้านคดีแพ่ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถิติการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีแพ่งของศาลจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2556

คดีแพ่งที่เข้าสู่ศาล	คดีเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย			จำหน่ายคดี	ผลการไกล่เกลี่ย		ทุนทรัพย์ที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จ	ค้างไป
	ยกมา	รับใหม่	รวม		สำเร็จ	ไม่สำเร็จ		
1,797	-	776	776	85	652	36	796,092,583.51	3

(ที่มาข้อมูล : ศาลจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี)

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าในปี พ.ศ. 2556 ศาลจังหวัดอุบลราชธานี มีคดีเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยทั้งสิ้น 776 คดี สามารถไกล่เกลี่ยสำเร็จ 652 คดี คิดเป็นร้อยละ 94.35 เปอร์เซ็นต์ ลดข้อพิพาทในคดีที่มีทุนทรัพย์สูงถึง 796,092,583.51 บาท ถือได้ว่าสามารถลดคดีขึ้นสู่ศาลสูง และลดข้อพิพาทลงไปเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 2 สถิติการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีแพ่งของศาลจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2557

คดีแพ่งที่เข้าสู่ศาล	คดีเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย			จำนำคดี	ผลการไกล่เกลี่ย		ทุนทรัพย์ที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จ	ค้างไป
	ยกมา	รับใหม่	รวม		สำเร็จ	ไม่สำเร็จ		
2,210	3	892	985	44	883	15	812,899,631.38	9

(ที่มาข้อมูล : ศาลจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี)

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าในปี พ.ศ. 2557 ศาลจังหวัดอุบลราชธานี มีคดีเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยทั้งสิ้น 985 คดี สามารถไกล่เกลี่ยสำเร็จ 883 คดี คิดเป็นร้อยละ 93.83 เปอร์เซ็นต์ ลดข้อพิพาทในคดีที่มีทุนทรัพย์สูงถึง 812,899,631.38 บาท ถือได้ว่าสามารถลดคดีขึ้นสู่ศาลสูง และลดข้อพิพาทลงไปเป็นจำนวนมาก

คำอธิบายประกอบตาราง

1. คดีแพ่งที่เข้าสู่ศาล หมายถึง จำนวนคดีแพ่งทั้งหมดที่มีการยื่นฟ้องต่อศาลในเดือนนั้นๆ (มกราคม - ธันวาคม) ทั้งนี้ไม่รวมคดีแพ่งที่ไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้ เช่น คดีไม่มีข้อพิพาท คดีขอใช้อำนาจปกครองบุตร เป็นต้น
2. คดีเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย หมายถึง คดีแพ่งที่เข้าสู่การบวนการไกล่เกลี่ยโดยการดำเนินการขอศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำศาล
3. ยกมา หมายถึง คดีที่ค้างอยู่ระหว่างการไกล่เกลี่ย (เป็นคดีที่ค้างไปของเดือนที่ผ่านมา)
4. จำนำคดี หมายถึงว่า คดีที่ไม่ได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยจึงจำนำคดีออกจากการไกล่เกลี่ย เช่น กรณีคู่ความไม่มาตามนัด คู่ความขอยกเลิกนัด หรือไม่สามารถติดต่อคู่ความเพื่อนัดไกล่เกลี่ยได้
5. ผลการไกล่เกลี่ย หมายถึง ผลการไกล่เกลี่ยที่ดำเนินการโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำศาล
6. ไม่สำเร็จ หมายถึง ผลการไกล่เกลี่ยไม่สามารถตกลงกันได้และส่งคดีขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาของศาล
7. ทุนทรัพย์ที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จ หมายถึง รวมทุนทรัพย์ที่สามารถไกล่เกลี่ยได้สำเร็จโดยการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำศาลทั้งปี
8. ค้างไป หมายถึง คดีไกล่เกลี่ย (โดยการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ย) ที่ยังดำเนินการไม่สำเร็จต้องยกไปไกล่เกลี่ยในเดือนต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

บทสรุป จากการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคของการไกล่เกลี่ยเพื่อทำให้เกิดการประนีประนอมข้อพิพาทในภาพรวม พอสรุปได้ดังนี้

- 1) คู่ความ (ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลย) มีอคติไม่ยอมลดละต่อกัน ต้องการเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่ง
- 2) บางครั้งมีกรณีทนายความไม่ให้ความร่วมมือและไม่ประสงค์ที่จะให้ลูกความของตนเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยเพื่อเจรจากับอีกฝ่ายหนึ่ง

3) คู่ความ (ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลย) และญาติไม่มาศาล หรือมาไม่ครบ ติดต่оไม่ได้ จึงไม่พร้อมเข้าสู่การไกล่เกลี่ย

4) ผู้เป็นตัวแทนฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยมาไกล่เกลี่ยแต่ไม่มีอำนาจหรือสิทธิขาดในการเจรจาต่อรอง ต้องขอไปปรึกษาคู่ความ (ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลย) เสียก่อนจึงจะสามารถตกลงกันได้

5) ผู้ประนีประนอมบางคนขาดประสบการณ์และไม่ชำนาญในการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่ายได้

ข้อเสนอแนะ แนวทางในการเสนอความเห็นเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบริหารจัดการมาใช้ในศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีดังต่อไปนี้

1) จัดอบรมความรู้ด้านกฎหมาย แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการบริหารจัดการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้พิพากษา ทนายความ คณะกรรมการไกล่เกลี่ย เจ้าพนักงานศาล และประชาชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) จัดบริการด้านกายภาพ เช่น จัดห้องประชุม เตรียมเอกสาร ข้อมูล เครื่องมือการทำงานในการไกล่เกลี่ยให้พร้อม และสะอาด เรียบร้อยอยู่เสมอ

3) ให้อธิบายถึงผลดีในการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท โดยการประนีประนอมยอมความให้คู่ความทั้งสองฝ่าย (ฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย) รับทราบและเข้าใจ

4) ขอความร่วมมือบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ด้วยการยุติข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท โดยการประนีประนอมยอมความ

กิตติกรรมประกาศ

ในการดำเนินการจัดทำวารสารฉบับนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณครอบครัว เพื่อนร่วมงานมหาวิทยาลัยราชธานี ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องทุนการจัดทำวิจัย เจ้าหน้าที่งานไกล่เกลี่ยศาลจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดอุบลราชธานี ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี และศาลจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในคดีแพ่งในการนำมาเป็นฐานข้อมูลจัดทำวารสารฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

โชติช่วง ท้าววงศ์. (2550). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล. กรุงเทพฯ : ธนาเพลส.

นพพร โพธิ์รังสิยากร. (2550). กฎหมายและการไกล่เกลี่ย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

มนตรี คิปปมหายันต. (2550). ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลยุติธรรม. กรุงเทพฯ : ธนาเพลส.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). รู้จักกับปัญหาความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศูนย์ความรู้การระงับข้อพิพาททางเลือก สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. (2550). การบริการจัดการระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาท. กรุงเทพฯ : ธนาเพลส.

สรวิศ ลิ้มปริงซี่. (2550). ความขัดแย้ง ... มีดีด้วยหรือ : ความขัดแย้งกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ธนาเพลส.

การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศด้วยเครื่องกำเนิด
แบบอินดักชันโดยใช้แม่เหล็กถาวร ควบคุมด้วยสวิตช์ตัดต่ออัตโนมัติ
Generation from Air Condensing Unit with Permanent-Magnet Induction Generator by
Automatic Transfer Switch Control

กัณณพนธ์ ชูชื่น¹, สุทธิพงษ์ ฟั่นเฟือ², จักรกฤษณ์ เคลือบวัง³, สวัสดิ์ ยุคะลัง⁴
Kannapon Choochuen, Suttipong Fanfua, Jukkrit Kluabwang, Sawat Yukhalang

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการพัฒนาการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศ ควบคุมด้วยสวิตช์ตัดต่ออัตโนมัติ (Automatic Transfer Switch: ATS) ใช้จ่ายโหลดหลอดแอลอีดี(LED) โดยได้ ทำการปรับปรุงประยุกต์เครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบแม่เหล็กถาวร ติดตั้งใบพัดลมประกอบกับชุดครอบแผงระบาย ความร้อนของชุดระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศ และสร้างชุดควบคุมการทำงานของวงจรสวิตช์ตัดต่อ อัตโนมัติ ภายในตู้ควบคุมประกอบด้วยวงจรรักษาระดับแรงดัน วงจรอัดประจุแบตเตอรี่ และวงจรสวิตช์ตัดต่อ อัตโนมัติ จากการทดสอบประสิทธิภาพสามารถอัดประจุไฟฟ้าเก็บไว้ในแบตเตอรี่ขนาด 12 โวลต์ 35 แอมป์แอมป์- ชั่วโมง ได้แรงดันเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 12.36 โวลต์ โดยใช้ระยะเวลาอัดประจุเฉลี่ย 8 ชั่วโมง ทำการจ่ายโหลดเฉลี่ย ได้ 4 ชั่วโมง โดยจ่ายให้กับหลอดแอลอีดี 12 โวลต์ 10 วัตต์ จำนวน 3 หลอด สำหรับส่องป้ายสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า และจ่ายให้กับหลอดแอลอีดี 12 โวลต์ 7 วัตต์ จำนวน 4 หลอด สำหรับบริเวณสวนหย่อมหน้าสาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

คำสำคัญ: เครื่องปรับอากาศ, สวิตช์ตัดต่ออัตโนมัติ, เครื่องกำเนิดไฟฟ้าแม่เหล็กถาวร

Abstract

This paper present about developed power energy generation by air condensing unit for automatic transfer switch (ATS) controller supply load LED lighting. The renovated generators with a permanent magnet at fan blade assembly kit with a cover for the condensing and establish control circuit automatic transfer switches. The internal control circuit voltage regulator circuit, charges the battery and the circuit automatic transfer switch. Performance testing to compress the charge stored in the battery 12 voltage 35 Ah. The voltage 12.36 volts per day with an average duration of 8 hours and the battery charger can load an average 4 hours. The ATS to select power supply for stability the LED 3 set, 12 volt, 10 watt for electrical engineering signage and the LED 4 set, 12 volt, 7 watt for garden areas in front of Electrical Engineering department Rajamangala University of Technology Lanna, Tak.

Keywords: Air condition, Automatic transfer switch, Permanent-Magnet generator

¹ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

² นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก Email : yu_sawat@hotmail.com, โทรศัพท์ 055-511962, โทรสาร 055-515303

บทนำ

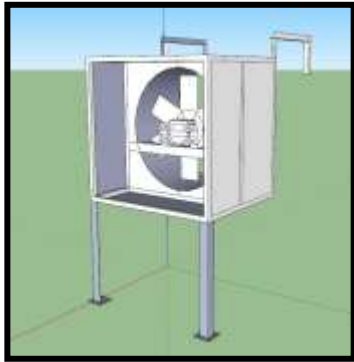
ในปัจจุบันพบว่าอาคารสำนักงานส่วนใหญ่ในประเทศมีการใช้เครื่องปรับอากาศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเกิดสภาวะโลกร้อนส่งผลให้สภาพอากาศมีอุณหภูมิที่สูงขึ้น จึงมีการใช้เครื่องปรับอากาศที่เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ โดยพบว่าในแต่ละปีมีเครื่องปรับอากาศมียอดจำหน่ายสูงถึง 4 แสนเครื่อง ซึ่งหากคำนวณอัตราการใช้ไฟฟ้าของเครื่องปรับอากาศ 1 เครื่อง ที่ 1,500 วัตต์ จะเท่ากับว่าแต่ละปีประเทศไทยจะมีความต้องการใช้ไฟฟ้าสำหรับเครื่องปรับอากาศเพิ่มขึ้นถึง 600 เมกกะวัตต์ เป็นผลของการใช้พลังงานที่เพิ่มมากขึ้น และผลที่ตามมาคือภาระค่าไฟฟ้าของผู้บริโภคที่เพิ่มสูงขึ้นจากการใช้เครื่องปรับอากาศ (สำนักนโยบายและแผน กระทรวงพลังงาน, 2554) เมื่อพิจารณาถึงเครื่องปรับอากาศจะพบว่า เมื่อคอมเพรสเซอร์ทำงานมอเตอร์พัดลมก็จะพัดระบายอากาศเมื่อเครื่องปรับอากาศทำงานจึงต้องมีการระบายความร้อนของคอนเดนเซอร์ คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำลมระบายความร้อนที่ปล่อยออกมาจากคอนเดนเซอร์ของเครื่องปรับอากาศมาขับเคลื่อนกังหันลมเพื่อไปผลิตพลังงานไฟฟ้าและนำพลังงานไฟฟ้าที่ได้ไปใช้ประโยชน์ โดยจะเป็นพลังงานหมุนเวียนให้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่นๆ เป็นการช่วยลดการใช้ไฟฟ้าของการไฟฟ้าและลดภาระค่าไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น (ชิตพล หมวกพิบูลและคณะ, 2555) จากการที่ได้ศึกษาโครงการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศควบคุมด้วย ATS ใช้กับหลอดแอลอีดีส่องป้ายสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก รุ่น 1 พบว่าใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่มีกำลังสูงสุดขนาด 28 วัตต์ และนำไปจ่ายให้หลอดแอลอีดี 12 โวลต์ 30 วัตต์ มีระยะเวลาในการอัดประจุมาก(พงศวีริยะ เชาวลิตและคณะ, 2556) ซึ่งได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องกำเนิดไฟฟ้ามีกำลังเพิ่มมากขึ้น โดยการสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบแม่เหล็กถาวรเพื่อให้ได้กำลังไฟฟ้าที่สูงขึ้น (เครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบแม่เหล็กถาวร, Online) ซึ่งความเป็นแม่เหล็กถาวรเส้นแรงแม่เหล็กจะมีค่าคงที่สามารถจะออกแบบเส้นแรงตามต้องการ เพิ่มกำลังไฟฟ้าให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เพื่อนำพลังงานลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศของห้องพักอาจารย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์และจะเป็นต้นแบบสำหรับการประยุกต์ใช้สำหรับระบบระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศแบบอื่นเพื่อเป็นการประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้

ชุดระบบควบคุมการเลือกแหล่งจ่ายอัตโนมัติและระบบที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การออกแบบของโครงสร้างหลักของระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าของลมเครื่องปรับอากาศจะประกอบไปด้วยเครื่องกำเนิดที่ต่ออยู่กับกังหันลม โครงสร้างหลักสำหรับติดตั้งเครื่องกำเนิด ชุดควบคุมการเลือกแหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าวรร่วมกับชุดควบคุมการอัดประจุไฟฟ้าเก็บไว้ในแบตเตอรี่ ก่อร่างสำหรับติดตั้งอุปกรณ์ และติดตั้งชุดดวงโคมไฟฟ้าแสงสว่างใช้กับหลอดแอลอีดีส่องป้ายและหลอดไฟแอลอีดีบริเวณสวนหย่อมหน้าอาคารสาขาวิศวกรรมไฟฟ้าที่สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

1. การออกแบบโครงสร้างหลักสำหรับติดตั้งเครื่องกำเนิดและกังหันลม

โครงสร้างหลักเป็นโครงสร้างแบบสวมคอนเดนเซอร์ของเครื่องปรับอากาศที่มีขนาด 38, 000 BTU เพื่อสามารถถอดย้ายหรือทำความสะอาดได้ง่าย โดยมีขนาดของโครงสร้าง ความกว้าง 60 เซนติเมตร ความยาว 60 เซนติเมตร ความสูง 60 เซนติเมตร อุโมงค์ลมมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 50.8 เซนติเมตร (โดยวัดจากความกว้างอุโมงค์ลมของคอนเดนเซอร์) เพื่อให้ลมที่ออกจากคอนเดนเซอร์ปะทะกับใบพัดของเครื่องกำเนิดมากที่สุด ดังแสดงในรูปที่

(ก)

(ข)

รูปที่ 1 โครงสร้างเหล็กและอุโมงค์บังคับลม (ก) โครงสร้างที่ออกแบบ (ข) โครงสร้างที่ประกอบขึ้น

และจากรูปที่ 2 เป็นใบพัดกังหันลม 6 ใบ จากการคำนวณหาระยะของใบพัดกังหันลมมากกว่าขนาดอุโมงค์ลม และการทดสอบลมระบายความร้อนของคอนเดนเซอร์มีค่าเท่ากับ 13.2187 วัตต์ ที่ความเร็วลมเฉลี่ย 5.5 เมตรต่อวินาที หรือ 327 เมตรต่อนาที ประมาณประสิทธิภาพของกังหันลม (C_p) ไวต่ำสุดที่ 0.32 (จากห้องทดสอบอุโมงค์ลมประเทศอังกฤษ) ดังนั้นจึงต้องลดขนาดความยาวของใบพัดกังหันลม แต่เพิ่มจำนวนใบพัดกังหันลมให้มากขึ้น เพื่อให้ใบพัดกังหันลมรับลมจากใบพัดระบายความร้อนของคอนเดนเซอร์ได้เต็มกำลังลมที่ออกมา พร้อมชุดเครื่องกำเนิดแบบอินดักชันที่ออกแบบ

(ก)

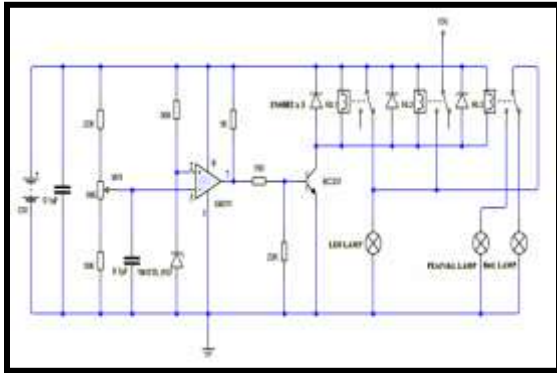

(ข)

รูปที่ 2 โครงสร้างชุดเครื่องกำเนิดและใบพัด (ก) โครงสร้างชุดเครื่องกำเนิด (ข) ชุดใบพัดกังหันลม

2. วงจรควบคุมการเลือกแหล่งจ่ายไฟฟ้าและการอัดประจุไฟฟ้า

การออกแบบวงจรตัดต่ออัตโนมัติ วงจรรักษาระดับแรงดันและวงจรการอัดประจุไฟฟ้าที่อยู่ในตู้ควบคุมชุดเดียวกัน จะต่ออยู่กับแหล่งจ่ายสองแหล่งจ่าย คือ แหล่งจ่ายจากแบตเตอรี่ และแหล่งจ่ายจากการไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การสับสวิทช์เปลี่ยนทางเลือกแหล่งจ่ายอัตโนมัติ ในการสับสวิทช์เพื่อเลือกแหล่งจ่าย ทางด้านเอาต์พุตจะต่อกับโหลดหรือหลอดไฟส่องป้ายและหลอดไฟแอลอีดีบริเวณสวนหย่อมหน้าอาคารสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า เพื่อไม่ให้หลอดไฟทำงานอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าแหล่งจ่ายจากแบตเตอรี่จะหมดลง แต่แหล่งจ่ายจากการไฟฟ้าก็ยังสามารถจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้กับโหลดได้ ดังแสดงในรูปที่ 3

(ก)

(ข)

รูปที่ 3 วงจรและชุดควบคุมการทำงาน (ก) วงจรการเลือกแหล่งจ่าย (ข) ชุดควบคุมการทำงาน

3. การคำนวณกำลังไฟฟ้าด้านอินพุตเพื่อหาขนาดของเครื่องกำเนิดที่เหมาะสม

การคำนวณกำลังไฟฟ้าด้านอินพุตเป็นการคำนวณเพื่อหาขนาดเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่เหมาะสมต่อกำลังที่ได้รับจากลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศ โดยมีขั้นตอนการคำนวณจาก การวัดความเร็วลมจากคอนเดนเซอร์ขณะมีอุโมงค์ลม คำนวณหา กำลังไฟฟ้าด้านอินพุตของเครื่องปรับอากาศและการคำนวณหา ค่าพลังงานที่ใช้ โดยวัดความเร็วลมจากคอนเดนเซอร์จากเครื่องปรับอากาศความเร็วลมเฉลี่ย 327 เมตรต่อนาที ที่ อุณหภูมิเฉลี่ย 35.6 องศาเซลเซียส กำลังไฟฟ้าที่ได้รับจากลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศที่ 13.22 วัตต์ สามารถหาได้จาก

$$P_E = \left(\frac{1}{2} \right) \times \rho \times A \times V^3 \quad (1)$$

โดยที่ P_E คือ กำลังไฟฟ้า: [w]

ρ คือ ความหนาแน่นของอากาศมีค่าเท่ากับ 1.225

A คือ พื้นที่วงกลมของใบพัด: [m^2]

V คือ ความเร็วลมเฉลี่ยที่วัดได้: [m/s]

สำหรับระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลมร้อนของคอนเดนเซอร์ผลิตไฟฟ้า เนื่องจากความเร็วรอบของระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลมร้อนของคอนเดนเซอร์ต่ำ จากการทดสอบจะได้ความเร็วรอบที่ 300 รอบต่อนาที จึงเลือกจำนวนแม่เหล็กถาวรทั้งหมด 24 ขั้ว เนื่องจากมีความเร็วรอบ 250 รอบต่อนาที ซึ่งความเร็วรอบที่คำนวณได้ใกล้เคียงกับความเร็วรอบที่ทดสอบ

4. การคำนวณเครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบแม่เหล็กถาวรในการผลิตแรงดันไฟฟ้าให้ได้ความถี่ 50 Hz

สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบแม่เหล็กถาวร (ไม่คิดความห่างของช่องว่างระหว่างขั้วแม่เหล็กทั้งสองด้าน (Gap))

1) แรงดันไฟฟ้า 24 โวลต์ (เครื่องกำเนิดสร้างเพื่อชาร์จแบตเตอรี่ขนาด 12 โวลต์ จึงคิดที่ 200% เพราะว่ามีค่าสูญเสียที่เกิดจากโหลด เนื่องจากขดลวดมีความต้านทานภายในตัวขดลวด)

2) ความเร็วรอบ 250 รอบต่อนาที

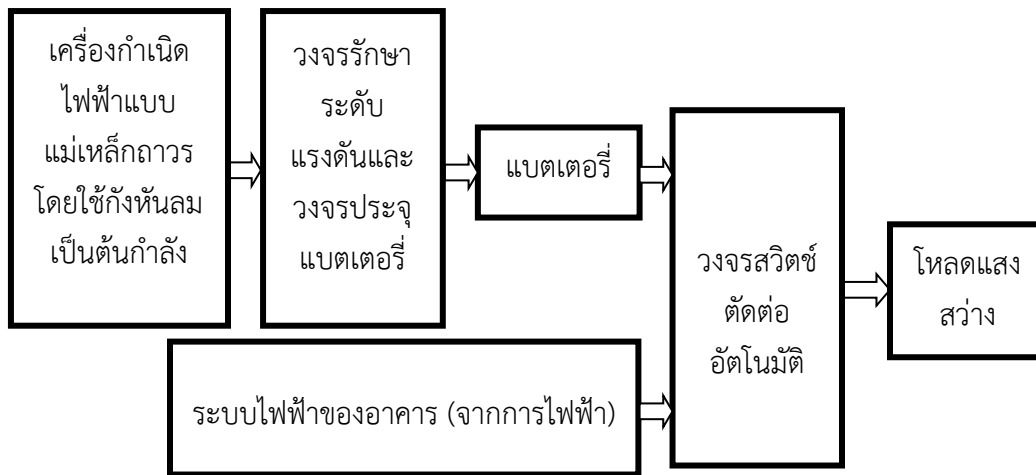
3) แม่เหล็กไดโอมี่เนียม N35 ขนาด 39x24x9.75 มิลลิเมตร มีความหนาแน่นของเส้นแรงแม่เหล็ก ประมาณ 3,890 เกาส์ (หน่วยเอสไอของความหนาแน่นฟลักซ์แม่เหล็ก คือ เทสลา 1 เกาส์=10⁻⁴ เทสลา (1 T = 10,000 G, T = wb/m²)

4) ขดลวดจำนวน 9 ชุด (3 ชุดต่อ 1 เฟส, N phase = 448.458 รอบต่อเฟส / 3 = 149.486 รอบต่อชุด ~150 รอบต่อชุด) หาได้จาก

$$n = \frac{(V_{bat} + 1.4) \times 60}{1.56 \times 2 \times N \times A \times \beta} \quad (2)$$

โดยที่	V_{bat}	คือ แรงดันไฟฟ้าที่ขั้วแบตเตอรี่: [V]
	N	คือ ความเร็วรอบ: [รอบ/นาที]
	n	คือ จำนวนรอบ :[รอบ/เฟส]
	A	คือ พื้นที่หน้าตัด: [m ²]
	β	คือ ความหนาแน่นของสนามแม่เหล็ก: [T]

ขั้นตอนการทำงานของระบบ

รูปที่ 4 บล็อกไดอะแกรมแสดงขั้นตอนการทำงานของระบบ

การทำงานของวงจรตัดต่ออัตโนมัติ ดังรูปที่ 3 และระบบการทำงานในรูปที่ 4 จะต่ออยู่กับแหล่งจ่ายจากแบตเตอรี่และแหล่งจ่ายจากการไฟฟ้าที่แปลงเป็นแรงดันไฟฟ้ากระแสตรง โดยแหล่งจ่ายจากการไฟฟ้าจะคงที่แรงดันไฟฟ้ากระแสตรงที่ 15 โวลต์ ในสภาวะแรงดันไฟฟ้าของแบตเตอรี่มากกว่า 11.5 โวลต์ ความต้านทาน 22 กิโลโอห์ม ความต้านทานปรับค่าได้ 10 กิโลโอห์ม ละความต้านทาน 18 กิโลโอห์ม LM311 จะควบคุมแรงดันของแบตเตอรี่ ซึ่งจะเป็ตัวจำกัดแรงดันที่ปรับตั้งไว้ให้สลับการทำงานของแหล่งจ่ายไฟฟ้า จะส่งสัญญาณขาออกของ LM311 ขา 7 เป็น “0” (ไม่ทำงาน) ทำให้หน้าสัมผัสของรีเลย์ตัวที่ 1 (RL1) อยู่ในสภาวะ NC ทำให้หลอดไฟส่องป้ายและหลอดไฟแอลอีดีบริเวณสวนหย่อมหน้าอาคารสาขาวิศวกรรมไฟฟ้าติด แล้วยังทำให้หน้าสัมผัสรีเลย์ตัวที่ 3 (RL3) อยู่ในสภาวะ NC เช่นกัน หลอดไฟแสดงสถานะการใช้งานของแหล่งจ่ายจากแบตเตอรี่ (Battery LAMP)

แสดงสถานะ และเมื่อแรงดันไฟฟ้าของแบตเตอรี่น้อยกว่า 11.5 โวลต์ LM311 ที่ควบคุมแรงดันของแบตเตอรี่ จะส่งสัญญาณขาออกของ LM311 ขา 7 เป็น “1” (ทำงาน) ทำให้มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวทรานซิสเตอร์ BC337 ทำให้รีเลย์ตัวที่ 2 (RL2) อยู่ในสถานะ NO ทำให้มีแรงดันจากการไฟฟ้าที่แปลงเป็นแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงไปจ่ายให้กับหลอดไฟส่องป้ายและหลอดไฟแอลอีดีบริเวณสวนหย่อมหน้าอาคารสาขาวิศวกรรมไฟฟ้าโดยที่หลอดไฟยังทำงาน แล้วยังทำให้หน้าสัมผัสรีเลย์ตัวที่ 3 (RL3) อยู่ในสถานะ NO เช่นกัน หลอดไฟแสดงสถานะการใช้งานของแหล่งจ่ายจากแบตเตอรี่ (Battery LAMP) จะไม่แสดงสถานะ แต่หลอดไฟแสดงสถานะการใช้งานของแหล่งจ่ายจากการไฟฟ้า (PEA.Vdc LAMP) จะยังคงแสดงสถานะอยู่

ผลการทดลอง

เป็นการทดสอบประสิทธิภาพการจ่ายโหลดหลอดแอลอีดีขนาด 12 โวลต์ ขนาด 10 วัตต์ จำนวน 3 หลอด และขนาด 7 วัตต์ จำนวน 7 หลอด และชุดควบคุมการทำงาน โดยแยกเป็นการทดสอบดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการอัดประจุแบตเตอรี่ขนาด 12 โวลต์ 35 แอมป์แอมป์-ชั่วโมงจากเครื่องกำเนิด

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	เครื่องกำเนิดไฟฟ้า			แบตเตอรี่
	แรงดันไฟฟ้า (V)	กระแสไฟฟ้า (A)	กำลังไฟฟ้า (W)	แรงดันไฟฟ้า (V)
1	13.21	0.105	1.387	11.09
2	13.27	0.099	1.313	11.48
3	13.33	0.107	1.426	11.89
4	13.31	0.101	1.344	12.27
5	13.23	0.097	1.283	12.52
6	13.28	0.102	1.354	12.78
7	13.25	0.099	1.311	12.91
8	13.30	0.103	1.369	13.03
เฉลี่ย	13.27	0.102	1.348	12.25

จากการทดสอบการอัดประจุแบตเตอรี่ตามระยะเวลาการใช้งานของเครื่องปรับอากาศห้องพักอาจารย์ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 8 ชั่วโมงต่อวัน โดยได้แรงดันเฉลี่ยในการอัดประจุ 13.27 โวลต์ และมีกระแสไฟฟ้าเฉลี่ยในการอัดประจุ 0.102 แอมป์แอมป์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 2 การทดสอบการจ่ายโหลดไฟฟ้าแอลอีดี 12 โวลต์ รวม 79 วัตต์

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	โหลดแอลอีดีส่องป้ายสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า และโคมส่องสว่างบริเวณ สวนหย่อมหน้าแผนกสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา ตาก				
	แรงดันจาก แบตเตอรี่ (V)	แรงดันจาก การไฟฟ้า (V)	กระแส ไฟฟ้าจาก แบตเตอรี่ (A)	กระแส ไฟฟ้าจาก การไฟฟ้า (A)	กำลัง ไฟฟ้า (W)
1	12.12	-	3.41	-	41.33
2	11.83	-	3.42	-	40.46
3	11.51	-	3.40	-	39.13
เฉลี่ย	11.82		3.41		40.31
4		18.13		3.98	72.15
5	-	18.14	-	4.00	72.56
6	-	18.11	-	4.01	72.62
7	-	18.11	-	3.99	72.25
8	-	18.13	-	4.00	72.52
9	-	18.12	-	3.99	72.30
10	-	18.14	-	4.02	72.92
11	-	18.12	-	4.01	72.66
เฉลี่ย		18.12		4.00	72.49

จากการทดสอบที่โหลดหลอดแอลอีดีขนาด 12 โวลต์ ขนาด 10 วัตต์ จำนวน 3 หลอด และขนาด 7 วัตต์ จำนวน 7 หลอด ในระยะเวลา 11 ชั่วโมง เมื่อแรงดันไฟฟ้าของแบตเตอรี่ลดลงถึง 11.5 โวลต์ สวิตช์เลือกแหล่งจ่ายจะทำการสลับแหล่งจ่ายจากแหล่งจ่ายจากแบตเตอรี่ไปเป็นแหล่งจ่ายจากการไฟฟ้า ซึ่งในการจ่ายโหลดของแบตเตอรี่สามารถจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้กับหลอดไฟส่องป้ายและหลอดไฟแอลอีดีบริเวณสวนหย่อมหน้าอาคารสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ได้เพียง 3 ชั่วโมง โดยจ่ายกำลังไฟฟ้าเฉลี่ย 40.31 วัตต์ แรงดันเฉลี่ย 11.82 โวลต์ และกระแสไฟฟ้าเฉลี่ย 3.41 แอมป์แปร์ ดังผลการทดสอบในตารางที่ 2

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

ชุดควบคุมสวิตช์ตัดต่อแหล่งจ่ายกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติเป็นชุดเลือกแหล่งจ่ายกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติโดยมีการตรวจวัดแรงดันไฟฟ้าจากแบตเตอรี่เพื่อทำการเลือกแหล่งจ่ายกระแสไฟฟ้า จากการทดสอบสามารถอัดประจุไฟฟ้าเก็บไว้ในแบตเตอรี่ตลอดระยะเวลาการทำงานของพัดลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศ เฉลี่ยต่อวันแรงดันที่อัดประจุได้เท่ากับ 13.27 โวลต์ โดยใช้ระยะเวลาอัดประจุเฉลี่ย 8 ชั่วโมง และแบตเตอรี่สามารถทำการ

จ่ายโหลดเฉลี่ยได้ 3 ชั่วโมง ในการจ่ายโหลดควบคุมด้วยสวิตช์ตัดต่ออัตโนมัติ โดยจ่ายให้กับโหลดแอลอีดี 12 โวลต์ 10 วัตต์ จำนวน 3 หลอด สำหรับส่องป้ายสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า และจ่ายให้กับโหลดแอลอีดี 12 โวลต์ 7 วัตต์ จำนวน 7 หลอด สำหรับบริเวณสวนหย่อมหน้าแผนก สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับระบบแหล่งจ่ายกระแสไฟฟ้าพลังงานทางเลือกอื่นและระบบควบคุมกับโหลดชนิดอื่น ๆ ได้

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณโครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประจำปี 2558 และขอขอบคุณ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่ได้เอื้อเฟื้อสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ บางส่วนในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

เครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบแม่เหล็กถาวร (Online), Available

http://www.power.mut.ac.th/data/Power_paper05_AFPM.pdf(14 มกราคม 2558).

แผนอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน พ.ศ. 2555-2573 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3, 2554

ชิดพล หมวกพิบูล, พิษณุ สุรินทร์คำ “การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากลมระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศ”, ปริญญาโท วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก, ตาก 2555.

พงศวีริยะ เชาวลิตและคณะ, “ผลิตพลังงานไฟฟ้าจากลมระบายความร้อนขอเครื่องปรับอากาศควบคุมด้วยสวิตช์ตัดต่ออัตโนมัติ ใช้กับโหลดแอลอีดีส่องป้ายสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก”, ปริญญาโท วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก, ตาก 2556.

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

The Approaches to Solving Problems of Financial and
Accounting duties of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak

สมใจ บุญมาก¹ สิริณี วงศ์วิลรัตน์² และรัตนา สิทธิอ่วม³
Somjai Boonmak, Sirinee Wongwilairat, Rattana Sittioum

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัญหาการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวน 47 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตัวเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตรวจสอบค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ t-test และ ANOVA ทดสอบสมมติฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางและการนำเสนอเชิงพรรณนาผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ด้านการจ่ายเงินและด้านการเก็บรักษาเงิน ส่วนอีก 2 ด้าน ได้แก่ด้านการรับเงินและด้านการบันทึกบัญชีและการจัดทำรายงานการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตาม จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้ข้อเสนอดังนี้ 1. ผู้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเงินและบัญชีควรจะเป็นคนละคนกันอย่างเด็ดขาด ไม่ควรให้ดูแลทั้งเรื่องการเงินและบัญชีเพียงคนเดียว 2. ควรมีการส่งเสริมในการอบรมในตำแหน่งงานเกี่ยวกับการเงินและบัญชีอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

คำสำคัญ : การแก้ปัญหา การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ นักวิชาการเงินและบัญชี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กุ...somjai0987@gmail.com

² อาจารย์ประจำที่ปรึกษา

³ อาจารย์ประจำที่ปรึกษา

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate (1) problems of financial and accounting duties of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak, to compare (2) problems of financial and accounting duties with individual factors of financial and accounting officers of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak, and to explore (3) the approaches to solving problems of financial and accounting duties of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak. The samples of the research were 47 financial and accounting officers of Mae Sod Sub district Administrative Organization. The instrument used in the research was questionnaires. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The data was illustrated through tables and explanation.

The findings of the research indicated that;

1. Most respondents can solve problems of financial and accounting duties of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak. They had overall satisfactions at the moderate level toward solving problems of financial and accounting duties of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak. When each side was considered, it was found that there were 2 sides that seemed to be at the moderate level; that is payment and keeping the State deposits. In terms of receiving money and account recording, including reports, it can be said that both of them had the satisfaction at the low level.

2. In terms of the result of the comparison of problems of financial and accounting duties with individual factors of financial and accounting officers of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak, it was found that overall satisfactions and satisfaction on each side had no differences.

3. The approaches to solving problems of financial and accounting duties of Mae Sod Sub district Administrative Organization in Tak were as follows;

- 3.1 Officers of financial and accounting should be two different people.

- 3.2 Officers of financial and accounting should be trained at least 2 times per year.

Keywords: Solving Problems, Financial and Accounting duties, Sub district Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการดำเนินงานโดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างในการแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบไปด้วย สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และส่วนสวัสดิการและสังคม

ส่วนการคลังถือเป็นส่วนราชการหนึ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ภารกิจหลักของส่วนการคลังประกอบไปด้วย งานการเงินและบัญชี งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้ งานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ และ งานควบคุมงบประมาณ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ออนไลน์ : 2557)

การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติงานตามระเบียบ กฎหมายอย่างเคร่งครัด ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี หากผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ก็อาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลได้รับโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญาได้ แล้วแต่ความผิดที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปในลักษณะใด (จรัล ยงพานิช ,2532 ; 6)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำผลวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัญหาการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีหัวข้อ ดังนี้
สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2544 : 30 - 40 ; อ้างอิงมาจาก สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2542 : ไม่มีเลขหน้า) ได้ให้คำนิยามของ การบัญชี ไว้ดังนี้

การบัญชี คือ ศิลปะ ของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

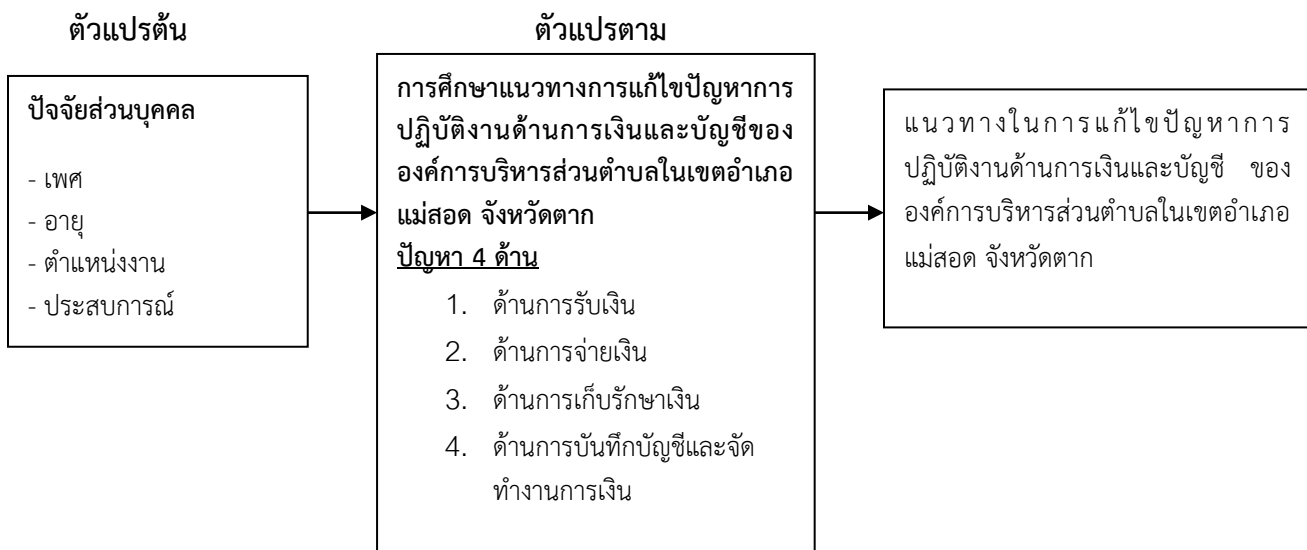
การบัญชี เป็นงานบริการอย่างหนึ่ง โดยทำหน้าที่เสนอตัวเลขทางการเงินของกิจการเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ กิจการสามารถเสนอตัวเลขทางการเงินและข้อมูลทางการเงินในรูปแบบของงบการเงินซึ่งหมายถึง งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น และหมายเหตุ

ประกอบงบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ

วัตถุประสงค์ของการบัญชี คือ เป็นกระบวนการบันทึกรายการตามเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน ถูกต้องตามระบบบัญชีที่กำหนด และจัดทำรายการเงินแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน รวมทั้งคำนวณต้นทุนผลงาน องค์กรต้องจัดให้มีการวางรูปแบบระบบบัญชีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงาน ฐานะการเงินขององค์กร และยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความโปร่งใสคุ้มค่าและประหยัด

ระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี

ระเบียบที่องค์การบริหารส่วนตำบลใช้ปฏิบัติงานคือ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงินการฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 (การเงินและการบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2552 ,น.11- 27) แบ่งหน้าที่ การปฏิบัติงานออกเป็น 9 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านการเก็บรักษาเงิน 2.ด้านการรับส่งเงิน 3.ด้านการเบิกเงิน 4.ด้านการกันเงิน 5.ด้านการตรวจและอนุมัติเงินฎีกา 6.ด้านการจ่ายเงิน 7.ด้านเงินสะสม 8.ด้านการถอนคืนเงินรายรับและการจำหน่ายหนี้สูญ 9. ด้านการตรวจเงิน แต่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเพียง 4 ด้าน คือ 1. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน 2.ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงิน 3.ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินและ 4.ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและการรายงาน เนื่องจากทั้งทาง 4 ด้านถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความเสี่ยงและมีความเปราะบางมากที่สุด หากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน เป็นไปได้ด้วยดีก็จะสามารถป้องกันปัญหา และข้อผิดพลาดทั้งตั้งใจ และไม่ได้ตั้งใจตลอดจนข้อทุจริตที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 47 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี นักวิชาการเงินและบัญชี นักวิชาการพัสดุ เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ พนักงานจ้าง และนายกององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 47 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ด้านการรับเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการบันทึกบัญชีและจัดทำงานการเงิน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
2. ติดต่อนัดหมายวัน เวลาที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลล่วงหน้า
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้ผู้ปฏิบัติงานในส่วนการคลังและผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด ได้แก่ หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี นักวิชาการเงินและบัญชี นักวิชาการพัสดุ เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ พนักงานจ้าง และนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยตัวผู้วิจัยเอง
4. ให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืนให้แก่ผู้วิจัย
5. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบระหว่างปัญหาการปฏิบัติงาน กับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้สถิติ t-test และ ANOVAs ทดสอบสมมติฐาน

3. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอเชิงพรรณนา และจัดทำ Focus Group จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานบัญชี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 78.7 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 21.3 ส่วนมากมีอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.7 มีตำแหน่งพนักงานจ้าง คิดเป็นร้อยละ 38.3 มีอายุการทำงานมากกว่า 6 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแก้ปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการแก้ปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามของปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมรายด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจ่ายเงิน และด้านการเก็บรักษาเงิน ส่วนอีก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับเงิน และด้านการบันทึกบัญชีและจัดทำรายงานการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างปัญหการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตามรายด้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตากจำแนกตามเพศ มีรายละเอียดดังนี้ ปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตากเพศชายโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา พบว่า มีความคิดเห็นในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.57-2.86 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบันทึกบัญชีและจัดทำงานการเงิน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรับเงินคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตากเพศหญิง โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา พบว่า มีความคิดเห็นในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.56-2.96 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจ่ายเงิน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบันทึกบัญชีและจัดทำงานการเงิน ผลการเปรียบเทียบของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตากจำแนกตามเพศ โดยวิเคราะห์ t-test พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เมื่อผู้ศึกษาทดสอบเปรียบเทียบระหว่างปัญหการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตามรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการรับเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และ ด้านการบันทึกบัญชีและทำงานการเงิน จำแนกตามการศึกษาแตกต่างกันแต่ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางในแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ดังนี้

1. ผู้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีควรจะเป็นคนละคนกัน อย่างเด็ดขาด ไม่ควรให้ดูแลทั้งเรื่องการบัญชีและการเงินเพียงคนเดียว
2. ควรมีการส่งเสริมในการอบรมในตำแหน่งหรือผู้ดูแลเกี่ยวกับการเงิน และบัญชี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หรือ ให้เป็นสมาชิกสามัญ ตามระเบียบสภาวิชาชีพบัญชี ในพระราชบัญญัติ แห่งประเทศไทย แล้วมีการอบรมตามที่สภาวิชาชีพฯ ได้ระบุไว้
3. กระบวนการในการปฏิบัติในระบบทางราชการมากเกินไป จึงทำให้ทั้งเวลาเบิก-จ่าย มีความล่าช้ามาก เห็นควรปรับหรือลดขั้นตอนลงเพื่อความรวดเร็ว และต่อเนื่องในการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ
4. ข้าราชการรุ่นเก่า มักยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติในองค์กรมากกว่าปฏิบัติตามระเบียบในปัจจุบันตั้งแต่แรก มีการสร้างความรู้ใหม่และทัศนคติที่ดีกับงาน และระเบียบงานตั้งแต่แรก
5. ข้าราชการบางคนที่ทำในตำแหน่งงานเกี่ยวกับบัญชีและการเงิน มีความรู้ทางด้านบัญชีน้อยจนเกินไป จนทำให้ปฏิบัติงานไม่ถูกต้องควรมีการนำไปอบรมที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชีโดยตรง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการบันทึกบัญชีและทำงานการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.57-2.86 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบันทึกบัญชีและจัดทำงานการเงิน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรับเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิมรวย แป้นทอง (2548) บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี เทศบาลนครอุบลราชธานี เห็นว่า ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินและระดับปานกลาง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน ด้านการบริหารการเงินและบัญชี ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจและอนุมัติฎีกา ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจเงิน ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาเงิน ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายเงิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน พบว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเงิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงิน การตรวจสอบและการอนุมัติการจ่ายเงิน และการตรวจเงินมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กลีบแก้ว สีหไตร (2542) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีโรงเรียนในมัธยมศึกษาสังกัดจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนและสถานภาพพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดเก็บรายได้และนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน ด้านการเบิกจ่ายการจัดเก็บและการนำส่งเงินนอกงบประมาณ ด้านการบันทึกรายการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทวน ศิริเดชไชยวงศ์ (2543) ได้ศึกษาปัญหาการ

ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย ด้านการรับเงิน ด้านการควบคุมและตรวจสอบ ด้านการจ่ายเงิน ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชี และด้านการเก็บรักษาเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธธิภา สุขขันธ์สุวรรณ (2554) ได้ศึกษา การพัฒนาด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ากระต่ายทอง อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพปัญหาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลด้านการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ากระต่ายทอง อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือหลักนิติธรรม ซึ่งกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งในการปฏิบัติงาน งานด้านการจัดเก็บรายได้ มีขั้นตอนที่ยุงยากมากเกินไป บางครั้งทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความสับสนและปฏิบัติไม่ถูกต้อง และเนื่องจากกระบวนการเบิกจ่ายมีขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารจำนวนมาก แนวทางในการพัฒนางานด้านบัญชีและการเงินควรมีการพัฒนาส่งเสริมความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในเรื่องของความรู้ด้านระเบียบ กฎหมายในการส่งฝึกอบรม ระเบียบ ข้อบังคับคู่มือการบัญชีและหนังสือสั่งการ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานถูกต้อง เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติการบริหารงานด้านงบประมาณ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ นุวัตสุข (2545) ได้ศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการเงินและบัญชี กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสายงานการเงินและบัญชี ในภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และทุกด้านมีปัญหาค่อนข้างมาก โดยด้านบุคลากรเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาด้านระบบการทำงาน และด้านระบบงบประมาณ สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเห็นว่าควรมีการจัดให้มีแผนการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานและควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทุกๆ เดือน ในด้านระบบการทำงานควรมีการทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินเสนอผู้บังคับบัญชาน้อยเดือนละครั้ง ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาในการปฏิบัติที่มีผลต่อปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการเงินและบัญชี กรมการศาสนา พบว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการเงินและบัญชี กรมศาสนาที่มีอายุต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

ในการศึกษางานวิจัยครั้งต่อไป ควรเลือกสถานะขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อได้มีการเปรียบเทียบความบ่อยในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีและการเงิน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่ง จาก ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และดร.รัตนา สิทธิอ่วม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่กรุณาประสิทธิประสาทความรู้และประสบการณ์แก่ศิษย์

เอกสารอ้างอิง

- จรัล ยงพานิช. 2532. การศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานการเงินของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม.เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.บริการ อปท. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2558 จาก <http://www.dla.go.th/>.
- เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลาปะพร ศรีจันเพชร. (2544). **ทฤษฎีการบัญชี**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิมรวย แป้นทอง. (2548). **ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัด
อุบลราชธานี**. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กลีบแก้ว สีหไตร. (2542). **ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประทวน ศิริเดชไชยวงศ์. (2542). **ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและการบัญชีในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริตา ธนสุกาญจน์.(2556). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานคลังขององค์การ
บริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร**.คณะ
เกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ยีน หงส์สูง. (2528). **ฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อโรงเรือนปิดแบบประกันราคา
ในจังหวัดปราจีนบุรี

EFFICIENCY IN THE USE OF FACTORS OF PRODUCTION IN A BROILER
EVAPORATION COOLING FARM UNDER GUARANTEED PRICE IN PRACHINBURI

จารุพรรณ ลินสมบัติ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยในการผลิตไก่เนื้อ และวิเคราะห์สมการในการผลิตไก่เนื้อในโรงเรือนระบบปิดภายใต้สัญญาประกันราคา ประชากรที่ใช้ศึกษาคือเกษตรกรผู้เลี้ยงเนื้อในระบบพันธสัญญาประกันราคาภายในโรงเรือนระบบปิดในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการผลิต 2558 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์โดยสมการตัวแบบเชิงเส้น (Linear form) ผลการวิจัยพบว่าปริมาณอาหารในการเลี้ยง ยาและเวชภัณฑ์ จำนวนไก่ที่เลี้ยง แรงงานคน และขนาดฟาร์ม สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงผลผลิตที่ระดับ $R^2 = .56$ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนการประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตในส่วนเกษตรกรมีการใช้ปริมาณอาหารในการเลี้ยงมากกว่าระดับที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจ ในขณะที่มีปริมาณไก่ที่เลี้ยงในแต่ละรุ่นการเลี้ยงน้อยกว่าระดับที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจดังนั้นเกษตรกรควรลดระดับการใช้ปริมาณอาหารในการเลี้ยงลงและเพิ่มจำนวนตัวในการเลี้ยงในแต่ละรุ่นภายใต้เงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่เกษตรกรเผชิญอยู่

คำสำคัญ : ไก่เนื้อ,พันธสัญญา,ปัจจัยการผลิต,ประสิทธิภาพทางเทคนิค ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

Abstract

The objective of this study was to analyze the broiler production function, in broiler farming with evaporative cooling system, under the contract farming for which the prize was guaranteed. In addition, this research also aimed to study the efficiency of input utilization for broiler farming. The participants were agricultures in Prachinburi who had signed the contract farming for broiler farming with evaporative cooling system in 2015. After the recruitment by random selection, a total of 138 agricultures were invited to participate in this study. The participants were invited to answer the questionnaire and an intensive interview to provide the necessary data to this study. Linear form analysis was performed to predict boiler production function. Multiple regression exhibited different factors influencing the efficiency of boiler farming; amount of food, pharmaceutical products, number of boilers, employees and farm size. The data analysis revealed that the proportion between food and number of broilers was not in balance. The agricultures fed their broilers with excess amount of food. Therefore, balancing the quantity of food and the number of broilers should improve the efficiency of broiler farming.

คำสำคัญ: Broiler, Contract Farming , Technical efficiency, Economic efficiency, Input use

¹ สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ .lumyug@hotmail.com.

บทนำ

จากสถานการณ์การแข่งขันเพื่อต้องการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดของธุรกิจไก่เนื้อในตลาดโลกมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ในแต่ละหน่วยการผลิตของธุรกิจไก่เนื้อต้องเร่งพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานในการผลิตเพื่อให้ไก่มีคุณภาพเท่าเทียมกันทั้งระดับการเลี้ยงเพื่อบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออกการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยงไก่โดยให้ความสำคัญการลดต้นทุนในการเลี้ยง การพัฒนาคุณภาพการเลี้ยงให้ได้มาตรฐานซึ่งต้องไม่มีสารพิษหรือสารเคมีตกค้างเกินปริมาณที่กำหนด รวมทั้งระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและคุ้มครองสวัสดิภาพไก่ แนวทางหนึ่งคือ การเปลี่ยนโรงเรือนเลี้ยงไก่ระบบเดิมที่เป็นระบบเปิด(Open System) ซึ่งถือว่าเป็นเทคโนโลยีเก่ามาเป็นโรงเรือนระบบปิดแบบอีแวป (Evaporation Cooling System) ซึ่งมีการควบคุมสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือนให้เหมาะสมในการเลี้ยง และสามารถลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคได้ (อำพร อัครภูษิตกุล. 2547)

การเลี้ยงไก่เนื้อแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นการทำฟาร์มแบบอิสระนั้นเกษตรกรมักมีข้อจำกัดหลายด้านเช่นการเข้าถึงแหล่งเงินทุนการขาดสภาพคล่องในเงินทุนหมุนเวียนการขาดความรู้ในระบบการเลี้ยงที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังต้องรับความเสี่ยงจากการเกิดโรคระบาดคุณภาพเนื้อไก่ที่ไม่ได้มาตรฐานความผันผวนของราคาอาหารสัตว์และราคาผลผลิตไก่เนื้อในตลาดซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร ดังนั้นระบบ Contract Farming หรือ “ เกษตรพันธสัญญา ” ได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาระบบการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรไทยโดยบริษัทที่ทำธุรกิจไก่เนื้อแบบครบวงจรรายใหญ่หลายรายได้ปรับปรุงแบบการเลี้ยงจากที่เคยเลี้ยงเองทั้งหมดเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเลี้ยงไก่เนื้อให้กับบริษัทและให้การสนับสนุนด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีและการควบคุมมาตรฐานการเลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ การตลาดการบริหารจัดการราคาสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทางการเงินจัดหาปัจจัยการเลี้ยงบางส่วนให้กับเกษตรกร และเมื่อไก่มีน้ำหนักตามกำหนดจะต้องจำหน่ายไก่เนื้อให้กับบริษัทคู่สัญญาจำนวนและราคาที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้าทำให้เกษตรกรที่เคยเลี้ยงไก่แบบอิสระเองได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากการช่วยลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของราคาเนื้อไก่ในตลาด ด้วยการเลี้ยงเป็นมีสัญญาผูกพันหรือพันธสัญญา (Contract Farming)

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดในเขตภาคกลางที่มีปริมาณการเลี้ยงไก่เนื้ออยู่เป็นจำนวนมาก จากข้อมูลสถิติปศุสัตว์ของกรมปศุสัตว์ พบว่า ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2552-2556 ปราจีนบุรีมีปริมาณการเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ใน 5 อันดับแรกของประเทศ และมีปริมาณการเลี้ยงเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี จนกระทั่งในปี 2556 มีจำนวนการเลี้ยงไก่เนื้อทั้งสิ้น 17,630,961 ตัว การเลี้ยงโดยส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเพื่อการค้า ภายในโรงเรือนระบบปิดและได้มีการรับรองมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์รูปแบบการเลี้ยงโดยส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบ Contract Farming กับบริษัทเอกชนหลายแห่งได้แก่ บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์จำกัดและบริษัทเบทาโกรจำกัดบริษัท พันสโพรที จำกัด บริษัทไทยฟู้ด จำกัด มหาชน เป็นต้น โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงจะต้องทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรกับบริษัทผู้ประกันในเรื่องเกี่ยวกับราคาซื้อขาย จำนวนไก่เนื้อ โดยเกษตรกรมีข้อผูกพันในการต้องซื้อลูกไก่ อาหารและยาทั้งหมดจากบริษัทผู้ประกันเท่านั้น ในด้านการลงทุนผู้เลี้ยงจะต้องรับผิดชอบทั้งหมด (สัตว์เศรษฐกิจ, 2545) ดังนั้นวัตถุประสงค์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อแบบ Contract Farming คือทำอย่างไรเพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพตลอดจนลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยหรือต้องการเพิ่มกำไรของหน่วยธุรกิจให้มากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาถึงปัจจัยการผลิตที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลี้ยงไก่เนื้อภายในโรงเรือนระบบปิดแบบประกันราคา ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดปราจีนบุรี และวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตซึ่งจะสะท้อนถึงคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ว่ามีการใช้ที่เหมาะสม

หรือไม่ผลการศึกษาที่ได้มาช่วยในการตัดสินใจให้แก่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประมาณการฟังก์ชันการผลิตไก่เนื้อโรงเรือนปิดแบบประกันราคา
2. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อภายในโรงเรือนระบบปิดแบบประกันราคา ในจังหวัดปราจีนบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ฟังก์ชันการผลิตกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับปัจจัยผันแปรตัวหนึ่งโดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ถ้าหากปัจจัยผันแปรนั้นมีอยู่อย่างไม่จำกัดแล้วความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นไปตามกฎว่าด้วยผลตอบแทนลดน้อยถอยลง (Law of Diminishing Return) (ศานิต เก้าเอี้ยน, 2538, หน้า 10) สำหรับฟังก์ชันการผลิตสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคณิตศาสตร์ได้ดังนี้ (ศรีณย์ วรรณัจฉริยา, 2539, หน้า 6)

$$Q = f(X_1, X_2, X_3, \dots, X_n)$$

โดยกำหนดให้ Q = ปริมาณผลผลิต

X_1, \dots, X_n = ปัจจัยการผลิตชนิดที่ 1 ถึงชนิดที่ n

จากฟังก์ชันการผลิตข้างต้นสามารถแสดงฟังก์ชันการผลิตในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ได้หลายรูปแบบที่สำคัญในการศึกษานี้เลือกใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น (Linear function form) ในการประมาณการสมการการผลิตเนื่องจากการใช้ จุดวิฤติ(DUMMY)ในการแบ่งขนาดฟาร์ม และเป็นการแก้ปัญหาการละเมิดสมมติฐานสมการถดถอย(Classical Assumption of Linear Regresstion) (ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์. 2546. หน้า 5-1)

$$Y = A X_1^{b_1} X_2^{b_2} X_3^{b_3} \dots X_n^{b_n}$$

โดยกำหนดให้

A = ค่าคงที่ที่ได้จากการคาดคะเนฟังก์ชันการผลิต

ϵ_1 = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)เกิดจากปัจจัยภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้

b_1, b_2, b_3, b_4, b_5 = ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตต่างๆ ซึ่งแสดงความยืดหยุ่นของปัจจัยนั้นๆ ด้วย

เกียรติภูมิ พุกกะวัน (2547) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตไก่เนื้อของเกษตรกรคู่สัญญาในอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ 40 ฟาร์มผลการศึกษาพบว่าการศึกษาฟังก์ชันการผลิตแบบคอบบ์-ดักลาส (Cobb-Douglas Function) สมการการผลิตของการผลิตไก่เนื้อของเกษตรกรคู่สัญญาในอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่มีตัวแปรต่างๆได้แก่พื้นที่ที่ใช้เลี้ยงปริมาณอาหารค่าเวกซ์พันธ์จำนวนแรงงานจำนวนไก่ที่เลี้ยงเริ่มต้นตัวแปรที่ศึกษาปริมาณอาหารจำนวนแรงงานจำนวนไก่ที่เลี้ยงเริ่มต้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยในการผลิตประสิทธิภาพทางเทคนิคซึ่งพิจารณาจากผลิตภาพเพิ่ม(marginal physical product, MPP) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตอันเนื่องจากการใช้ปัจจัยการผลิตผันแปรชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้น 1 หน่วยโดยกำหนดให้ปัจจัยผันแปรชนิดอื่นๆคงที่จะส่งผลต่อปริมาณผลผลิตอย่างไร พบว่าปริมาณอาหารให้ผลผลิตไก่เนื้อมากที่สุดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจควรเพิ่มจำนวนไก่ที่เลี้ยงลดปริมาณอาหารและจำนวนแรงงานลงเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด

นรินทร์ เชนงนิรันดร และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตและต้นทุนการทำฟาร์มสุกรในจังหวัดนครปฐมโดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 146 รายผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตและปัจจัยการผลิตเมื่อนำมาโดยใช้ฟังก์ชันการผลิตแบบคอปป์-ดักลาส (Cobb-Douglas Function) ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติในฟังก์ชันการผลิตแบบคอปป์-ดักลาสได้แก่แรงงานพื้นที่เลี้ยงพันธุ์และอาหารจากแนวคิดเรื่องประสิทธิภาพทางเทคนิคพบว่าผลผลิตเพิ่มของปัจจัยพื้นที่ที่เลี้ยงมีค่าสูงกว่าผลผลิตเพิ่มที่เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ผลการศึกษาจึงพบอีกว่าเพื่อให้การผลิตเกิดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ ที่ทำการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบมูลค่าของผลผลิตเพิ่มจากการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด (value of marginal product, VM) กับราคาปัจจัยการผลิตชนิดนั้น ๆ การผลิตจะมีระดับการใช้ปัจจัยการผลิตที่หรือไม่เหมาะสมโดยที่

VMP_{x_i} = มูลค่าเพิ่มของผลผลิตของปัจจัยการผลิต x_i

MPP_{x_i} = ผลผลิตเพิ่มของปัจจัย x_i

P_y = ราคาผลผลิต

พบว่าค่าที่ได้ เกษตรกรควรเพิ่มปัจจัยการผลิตได้แก่แรงงานพื้นที่เลี้ยงพันธุ์อย่างไรก็ตามเกษตรกรควรลดปริมาณอาหารสัตว์ลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพดังกล่าว

Bharat Ramasawami, Pratap Singh Birthaland P.K. Joshi.(2005)ในประเทศอินเดียมีการศึกษาประสิทธิภาพและการแบ่งสรรจากการผลิตแบบมีสัญญาผูกพันกรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกโดยวิเคราะห์ถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิตแบบมีสัญญาผูกพันที่รัฐ Andhra Pradesh พบว่าการผลิตแบบมีสัญญาผูกพันมีประสิทธิภาพมากกว่าแบบไม่มีสัญญาผูกพันประสิทธิภาพส่วนเกินที่ได้รับจากผู้แปรรูปคือได้รับความเสี่ยงต่ำผลตอบแทนสูงมีการพัฒนาเทคโนโลยีและการปฏิบัติทางการผลิตซึ่งผู้แปรรูปจะคัดเลือกเกษตรกรที่จะเป็นผู้ทำการผลิตได้เกษตรกรที่เข้าร่วมการผลิตแบบมีสัญญาผูกพันเดิมมีฐานะยากจนกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยง

ประชากร คือเกษตรกรที่เลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาในโรงเรือนระบบปิดในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ผ่านการตรวจขึ้นทะเบียนฟาร์มมาตรฐานไก่เนื้อ จำนวน 315 ราย จากนั้นได้ทำการคัดเลือกจากบริษัทคู่สัญญาที่มีการเลี้ยงมากที่สุด 3 อันดับ คือ บริษัทซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด(มหาชน)บริษัทไทยฟู้ดส์คอนแทรคฟาร์มมิ่ง จำกัด และบริษัทพันสโพลท์ จำกัด พบว่า จำนวนฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในพันธะสัญญาของทั้ง 3 บริษัทนี้มีจำนวน 212 ฟาร์ม จากนั้นกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยโดยเทียบจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie ; & Morgan. 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนในแต่ละขนาดฟาร์ม คือ ขนาดฟาร์มตัวอย่างเป็น 3 ขนาด คือ ฟาร์มขนาดเล็ก จำนวนไก่เนื้อ $\leq 20,000$ ตัว ฟาร์มขนาดกลาง คือ จำนวนไก่ 20,001 – 100,000 ตัว ฟาร์มขนาดใหญ่ มีจำนวนไก่เนื้อ $> 100,001$ และทำการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การวิเคราะห์ฟังก์ชันการผลิตไก่เนื้อในรูปสมการเส้นตรงด้วยวิธีสมการเส้นตรงได้ในรูปของ

$$Y_i = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + b_3 X_3 + b_4 X_4 + b_5 X_5 + D + \epsilon_i$$

โดยที่ Y = ผลผลิตไก่เนื้อมีหน่วยเป็นกิโลกรัมต่อตารางเมตรรุ่นการเลี้ยง

x_1 = ปริมาณอาหารไก่ที่ใช้ไปในการเลี้ยงไก่ (กก./ตร.ม./รุ่น)

x_2 = ทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เป็นค่ายาและวิตามินและเวชภัณฑ์(บาท./ตร.ม./รุ่น)

x_3 = จำนวนไก่ที่เกษตรกรเลี้ยง(ตัว/ตร.ม./รุ่น)

x_4 = แรงงานเพื่อใช้ในการเลี้ยงไก่(คน/รุ่น)

x_5 = แรงงานเครื่องจักรซึ่งวัดจากมูลค่าเชื้อเพลิงที่ใช้ไป(บาท./ตร.ม./รุ่น)

D = ตัวแปรหุ่นของขนาดฟาร์ม ; D_0 เป็น 0 เมื่อ ฟาร์มมีขนาดการเลี้ยง $\leq 20,000$

D1 เป็น 1 เมื่อฟาร์มมีขนาดการเลี้ยง $>20,000$

โดยมีค่า A และค่า b1 – b7เป็นค่าสัมประสิทธิ์

เบื้องต้นจะต้องพิจารณาค่าสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาMulticollinearity โดยผู้วิจัยพิจารณาจากตาราง Colleration VIF <10 (ภูมิฐาน รังคกุลวัฒน์, 2556, หน้า 133-134) จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์หาสมการการผลิตด้วยวิธีmultiple linear regression เลือกตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อทำการประมาณสมการการผลิตซึ่งจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยกำหนดค่านัยสำคัญที่ $P < 0.05$ เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตที่ปรากฏอยู่ในสมการการผลิต

ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical efficiency) โดยวัดจากผลผลิตเพิ่ม (Marginal product) ของการใช้ปัจจัยการผลิตโดยผลผลิตเพิ่มของการใช้ปัจจัยชนิดที่ i เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$MPP_{x_i} = \frac{\partial Y}{\partial X_i} = \frac{\partial f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5)}{\partial X_i} ; \text{ผลผลิตเพิ่มจากการใช้ปัจจัยชนิดที่ } i \text{ เมื่อ}$$

กำหนดปัจจัยอื่นๆคงที่

ขั้นตอนที่ 3: การวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ(Economic efficiency)เป็นประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อมีการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมและให้ได้กำไรสูงสุดภายใต้ข้อสมมุติที่จำเป็นคือตลาดปัจจัยการผลิตและผลผลิตเป็นแบบแข่งขันสมบูรณ์นั่นคือผู้ผลิตจะต้องใช้ปัจจัยการผลิตชนิดนั้นจนกระทั่งมูลค่าผลผลิตเพิ่มเท่ากับราคาปัจจัยการผลิตชนิดนั้นๆเงื่อนไขระดับการใช้ปัจจัยที่ให้กำไรสูงสุดคือ

$$VMP_{xi} = Px_i ; \text{ โดยกำหนดให้ } i = 1,2,3,4,5$$

ผลการทดลอง

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยแบบมีตัวแปรหลายตัว (Multiple regression model) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตไก่เนื้อที่เลี้ยงในระบบโรงเรือนปิดแบบสัญญาประกันราคา หลังจากมีการแก้ปัญหา Multicollinearity และ Heteroskedasticity จะได้สมการแบบใหม่ดังนี้

$$Y = -0.227 x_1 + 0.218 x_2 + 0.001 x_3 + 1.146 x_4 + 0.195 x_5 - 0.081 x_6 + 1.170 D \quad (7.576)**$$

(0.020)** (4.751)** (1.212)** (-9.989)** (2.004)**

*** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$R^2 = .587 \quad \text{Adj. } R^2 = .568 \quad F = 30.999 \quad \text{Sig. } F = 0.000$$

เมื่อพิจารณาค่า F ซึ่งเป็นค่าสถิติสำหรับทดสอบตัวแปรอิสระต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตาม จึงสรุปสมมติฐานได้ว่าปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1 : ตัวแปรอิสระ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตามและค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.568 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่นำเข้ามาพิจารณาในแบบจำลองทั้งหมดมีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของผลผลิตไก่เนื้อได้อย่างถูกต้องร้อยละ 56.83 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 43.17 อาจเป็นผลของปัจจัยอื่นๆซึ่งไม่ได้นำมาพิจารณาในแบบจำลองเช่น ลักษณะของตัวโรงเรือน สภาพอากาศ เทคนิคในการเลี้ยง เป็นต้น

จากสมการแสดงผลการวิเคราะห์สมการการผลิตไก่เนื้อ โดยทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตแต่ละตัว โดยพิจารณาจากค่า t-value เพื่อดูว่าตัวแปรใดบ้างมีอิทธิพลต่อการ

เปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของปริมาณอาหาร (X_1)และจำนวนไก่ (X_3) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปร Dummy ซึ่งหมายถึงขนาดฟาร์มมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยาและเวชภัณฑ์ (X_2) แรงงานคน (X_4) สัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวกแต่มีนัยสำคัญต่ำกว่าร้อยละ 80 สุดท้ายค่าสัมประสิทธิ์แรงงานเครื่องจักร (X_5) ซึ่งวัดจากมูลค่าการใช้เชื้อเพลิงในการขับเคลื่อนเครื่องจักรที่ใช้ในการเลี้ยงกลับมีค่าติดลบที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 72 ตามทฤษฎีแล้วเมื่อเพิ่มปัจจัยการผลิตเข้าไปจะต้องทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นแต่เครื่องหมายกลับมีค่าเป็นลบนันหมายถึงทำให้ผลผลิตต่ำลง ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎี ดังนั้นจึงตัดตัวแปรนี้ออกไปแล้วนำตัวแปรที่เหลือ 5 ตัว (พร้อม Dummy) มาประมาณการสมการการผลิตใหม่และพบว่าไม่มีปัญหาในการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นสมการถดถอยพหุคูณ จึงได้สมการใหม่ดังนี้

$$Y = -0.273 + 0.272 x_1 + 0.015 x_2 + 1.022 x_3 + .201 x_4 + 1.124 D$$

(-.118)** (7.468)** (.186) (4.833)** (1.252) (2.030)*
 *** มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
 $R^2 = .584$ $Adj. R^2 = .568$ $F = 37.018$ $Sig. F = 0.000$

จากสมการใหม่ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรแรงงานคน (X_4)และ ยาและเคมีภัณฑ์ (X_2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงนับว่าไม่มีผลต่อผลผลิตไก่เนื้อ เมื่อพิจารณาจากความหมายของค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร X_1 แสดงถึงเมื่อเพิ่มปริมาณอาหารในการเลี้ยงขึ้น 1 หน่วยจะมีผลทำให้น้ำหนักไก่เนื้อเพิ่มขึ้น .272 หน่วย โดยปัจจัยอื่นๆที่สัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร X_3 แสดงถึงเมื่อเพิ่มจำนวนตัวในการเลี้ยงขึ้น 1หน่วยจะมีผลทำให้น้ำหนักไก่เนื้อเพิ่มขึ้น 1.022หน่วยแล เพิ่มจำนวนขนาดพื้นที่ในการเลี้ยง(D) ขึ้น 1 หน่วยจะมีผลทำให้น้ำหนักไก่เนื้อเพิ่มขึ้น 1.124 หน่วย

2. ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกร

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ประสิทธิภาพเชิงเทคนิค และประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ประสิทธิภาพเชิงเทคนิคของการใช้ปัจจัยการผลิต

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพเชิงเทคนิคของการใช้ปัจจัยการผลิต (ตารางที่ 2) พบว่า ปริมาณอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงมีประสิทธิภาพเชิงเทคนิคสูงสุด กล่าวคือ ผลผลิตเพิ่มจากการใช้ปัจจัยอาหารไก่เนื้อมีค่าเท่ากับ 0.272 กก.ต่อตร.ม.ต่อรุ่นการเลี้ยง ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0 (MPP=0) ซึ่งเป็นจุดที่มีระดับการใช้ปัจจัยอย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิคสูงสุด หรือกล่าวได้ว่าเมื่อเพิ่มปริมาณอาหารไก่เนื้อในการเลี้ยง 1กก./ตร.ม. จะทำให้ไก่เนื้อมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น 0.272 กก.ต่อตร.ม. โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ ในส่วนจำนวนไก่ในการเลี้ยงก็เช่นเดียวกันผลผลิตเพิ่มของจำนวนตัวในการเลี้ยงมีค่าเท่ากับ 1.022 กก./ตร.ม.ต่อรุ่นการเลี้ยง นั่นหมายถึงว่า เมื่อมีการเพิ่มจำนวนตัวในการเลี้ยง 1.022 ตัว/รุ่น จะทำให้ไก่เนื้อมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น 0.272 กก./ตร.ม.โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่

2.2 ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของการใช้ปัจจัยการผลิต

Table 1 Results of Economic Efficiency of Input Use for BROILER UNDER contract farming
 Production Broiler under

item	ปริมาณอาหารไก่เนื้อ(กก./ตร.	จำนวนไก่ในการเลี้ยง (ตัว/
ปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิต X_i โดย	38.63	11.44
ผลผลิตเพิ่ม: MPP_{xi}	0.272	1.022
ราคาเฉลี่ยของปัจจัยการผลิต : P_q	39.43	39.43
มูลค่าของผลผลิตส่วนเพิ่ม : VMP	10.724	40.2941
ราคาเฉลี่ยของปัจจัยการผลิต : P_x	13.23	15.69
VMP/P_x	0.811	2.569
Recommendation	decrease	increase

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาในระบบโรงเรือนปิด Table 1พบว่า มูลค่าผลผลิตเพิ่มของปริมาณการใช้อาหารไก่เนื้อในการเลี้ยง เท่ากับ 10.724 บาท นั้นหมายความว่า มูลค่าของผลผลิตไก่เนื้อจะเพิ่มขึ้น (VMP) 10.742 บาท/ตร.ม.ถ้าเพิ่มการใช้อาหารไก่เนื้อ 1 กก./ตร.ม. โดยปัจจัยการผลิตอื่นคงที่ แต่สัดส่วนของการเพิ่มขึ้นของผลิตที่เพิ่มมีน้อยกว่าต้นทุนอาหารที่จะต้องเพิ่มขึ้นเนื่องจากอาหาร 1 กก.มีมูลค่า เฉลี่ย 13.23 หรือ $VMP_{xi}/P_{xi} = 0.81$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า การผลิต ไก่เนื้อเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารเพื่อการเลี้ยงมากกว่าระดับที่เหมาะสม เชิงเศรษฐกิจที่ระดับความเหมาะสมควรอยู่ที่ $VMP = P_x$ เกษตรกรควรลดค่าใช้จ่ายในการ ใช้ปริมาณอาหารลง เนื่องจากมูลค่าผลผลิตเพิ่มของการใช้อาหารในการเลี้ยงน้อยกว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยในด้านจำนวนตัวในการเลี้ยงต่อรุ่นพบว่ามูลค่าของผลผลิตที่จะเพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้น 40.29 บาทเมื่อมีการเพิ่มจำนวนตัวขึ้น 1 ตัว/ตร.ม.โดยปัจจัยอื่นๆ คงที่ โดยสัดส่วนของมูลค่าผลผลิตเพิ่มต่อค่าราคาค่าลูกไก่ มีค่าเท่ากับ 2.57 ซึ่งมีค่า มากกว่า 1 แสดงว่าการจำนวนตัวลูกไก่ในการเลี้ยงของเกษตรกรมีน้อยกว่าระดับที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจดังนั้นควรเพิ่มจำนวนตัวในการเลี้ยงต่อพื้นที่ 1ตร.ม.

สรุปและอภิปรายผล

การที่จะใช้ปัจจัยการผลิตให้มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงที่สุดได้ ก็ต่อเมื่อมูลค่าของผลผลิตเพิ่มของแต่ละปัจจัยมีค่าเท่ากับต้นทุนเพิ่มหรือราคาปัจจัยจะทำให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุด ซึ่งการเลี้ยงไก่เนื้อแบบพันธสัญญาการใช้ปัจจัยการผลิตและรูปแบบในการเลี้ยงย่อมถูกกำหนดจากบริษัทปัจจัยการผลิตบางอย่างจำเป็นต้องซื้อจากบริษัทเท่านั้น เช่น ลูกไก่ อาหาร ยาและเคมีภัณฑ์เพราะฉะนั้นการได้มาซึ่งผลประกอบการที่ดีคือการเลือกใช้ปัจจัยให้มีความเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด ปัจจัยที่ผลต่อการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนระบบปิดแบบประกันราคา คือปริมาณอาหาร ยาและเวชภัณฑ์ จำนวนไก่ที่ลงเลี้ยงต่อรุ่น และแรงงานในการเลี้ยง ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อปริมาณผลผลิตที่ได้รับถึงแม้ว่ายาและเวชภัณฑ์ และแรงงานในการเลี้ยงจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลผลิต แต่สามารถอธิบายได้จากลักษณะของตัวโรงเรือนระบบปิดและการนำอุปกรณ์อัตโนมัติเข้ามาช่วยในการเลี้ยงจึงส่งผลต่อการใช้แรงงานคนที่ลดลง แรงงานคนเป็นเพียงควบคุมการดำเนินการและวางแผนในการเลี้ยงจากซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และทักษะในการเลี้ยงที่ดีและลักษณะในโรงเรือนระบบปิดเป็นการควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมการเลี้ยงไก่และเป็นการป้องกันเชื้อโรคหรือพาหะจากภายนอกที่จะเข้ามาสู่โรงเรือนได้ในระดับหนึ่ง ประกอบกับภายใต้ระบบพันธสัญญาได้มีการกำหนดสารตกค้างในตัวไก่อยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมากตามมาตรฐานการส่งออกสินค้าปศุสัตว์เกษตรกรจึงหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการเลี้ยง ในส่วนประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิต

ด้านปริมาณอาหารที่ในการเลี้ยงยังมีการใช้ที่เกินกว่าความเหมาะสมจึงควรปรับปริมาณการให้อาหารลง ส่วนในด้านจำนวนตัวที่เลี้ยงในการเปลี่ยนแปลงสามารถเพิ่มจำนวนการเลี้ยงต่อรุ่นได้มากขึ้นเพื่อนำไปสู่ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ หรือก่อให้เกิดกำไรสูงสุดต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ผู้อำนวยการ นักวิชาการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีน สมาชิกชมรมผู้เลี้ยงไก่เนื้อจังหวัดปราจีนบุรีรวมถึงเกษตรกรผู้เลี้ยง จังหวัดกระบี่ทั้ง 150 ราย ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์ ศูนย์สารสนเทศ. (2545). รายงานประจำปี 2557. สืบค้นวันที่ :16 พฤษภาคม 2558
www.ict.dld.go.th/th2/images/stories/ict_report/ict_report55.pdf
- เกียรติภูมิ พุกชะวัน. (2547). การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงในอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ
- นรินทร์ เชนงนิรันดร์ จิรวัดน์ เจริญสถาพรกุล และอ้อทิพย์ ราษฎร์นิยม. (2550). ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตและต้นทุนการทำฟาร์มสุกรในจังหวัดนครปฐม : วารสารเศรษฐศาสตร์ศรีนครินทร์วิโรฒ.
- ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์. (2546). เศรษฐมิติเบื้องต้น. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภูมิฐาน รังคกุลวัฒน์. (2556). เศรษฐมิติเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศรัณย์ วรธนะจฉายา. (2540). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิต .กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศานิต แก้วเอียน. (2538). เศรษฐศาสตร์การผลิตทางการเกษตร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำพร อัครภูษิตกุล. (2547). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการลงทุนทางการเงินของการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนระบบปิด และโรงเรือนระบบเปิดโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของสัตว์: กรณีศึกษาฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อัศรียา สอนบุญลา. (2545). การวิเคราะห์ต้นทุนเปรียบเทียบการเลี้ยงไก่เนื้อครบวงจรและการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. กรุงเทพฯ
- Bharat Ramasawami, Pratap Singh Birthal and P.K. Joshi. (2005). Efficiency distribution contract farming: The case of Indian poultry growers. Discussion Paper 05-01. February, 2005
สืบค้นจาก <http://www.isid.ac.in/~planning/workingpapers/dp05-01.pdf>

เครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติ Automatic Classroom's Floor Cleaning Machine

จิรานนท์ รักษาผล¹ กฤษกร แก้วแสนตอ² ธวัชชัย แสนอินภิบาล³ และ จักรกฤษณ์ เคลือบวัง⁴
Jiranon Raksapol Kritkorn Kaewsantor Thawatchai Saninpiban and Jukkrit Kluabwang

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการพัฒนาต้นแบบเครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนแบบอัตโนมัติ เครื่องต้นแบบประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนโครงสร้าง ส่วนการทำความสะอาดและส่วนควบคุม ส่วนโครงสร้างมีขนาด 50x50x40 เซนติเมตรทำจากเหล็กกล่องหนา 2 มิลลิเมตรติดตั้งบนล้อที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงแต่ละล้อจำนวนสี่ล้อ ส่วนการทำความสะอาดประกอบด้วยเครื่องดูดฝุ่นและเครื่องถูพื้น ส่วนสุดท้ายส่วนการควบคุมประกอบด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์รุ่น PIC 16F877 และวงจรควบคุม หลักการทำงานของเครื่องต้นแบบเริ่มต้นด้วยการนำเครื่องทำความสะอาดวางขนานกับผนังแล้วป้อนขนาดพื้นที่ห้องเรียนที่ต้องการทำความสะอาดเป็น 2 มิติ หลังจากนั้นจึงเครื่องจึงเริ่มเคลื่อนที่ เครื่องทำความสะอาดพื้นจะเริ่มดูดฝุ่นพร้อมหมุนผ้าถูพื้นแล้วก็เดินทางเป็นเส้นตรงจนกระทั่งได้ระยะตามที่ป้อนไว้เครื่องก็จะหมุนกลับโดยมีลักษณะการเดินทางแบบซิกแซกจนกระทั่งครบพื้นที่เป้าหมายสี่เหลี่ยม ผลการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถในการทำพื้นห้องเรียนขนาด 2 x 2 ตารางเมตร และ 3 x 2 ตารางเมตรได้ความสามารถการดูดฝุ่นเฉลี่ย 88% และความสามารถการถูพื้นประมาณ 83%

คำสำคัญ : ไมโครคอนโทรลเลอร์ เครื่องดูดฝุ่น เครื่องทำความสะอาดพื้น

Abstract

This paper presents a development of prototype of automatic classroom's floor cleaning machine. The prototype is composed of three main parts, structure part, cleaning part and controlling part. The structure has been built from 2mm box steel with 50x50x40 cm size and also stands on four wheels driven by DC motors for wheel. The cleaning part consists of vacuum cleaner and floor rotational scrubber. The controlling part contains a microcontroller namely PIC16F877 and control circuit. Principle operation can be described as follows, getting started with laying down the proposed cleaning machine parallel a wall and then key target floor size into the controller in two dimensions, after that the machine will move in straight line until limit range is found, the machine will shift small step and return back. Pattern of the movement looks like zig-zag style covered the rectangular target area. Experimental results to

¹ นักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

² อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

³ อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

⁴ อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

* ผู้ประพันธ์หลัก อีเมลล์ : jukkrit_k@mutl.ac.th โทรศัพท์ 055-515900 ต่อ 257 .

evaluate cleaning performance of the proposed machine have been done two cases by floor size 2 x 2 sq.m. and 3 x 2 sq.m. Both cases can obtain the suction performance about 88% and the scrubbing performance about 83%.

Keywords : Microcontroller, Vacuum cleaner, Floor cleaning machine

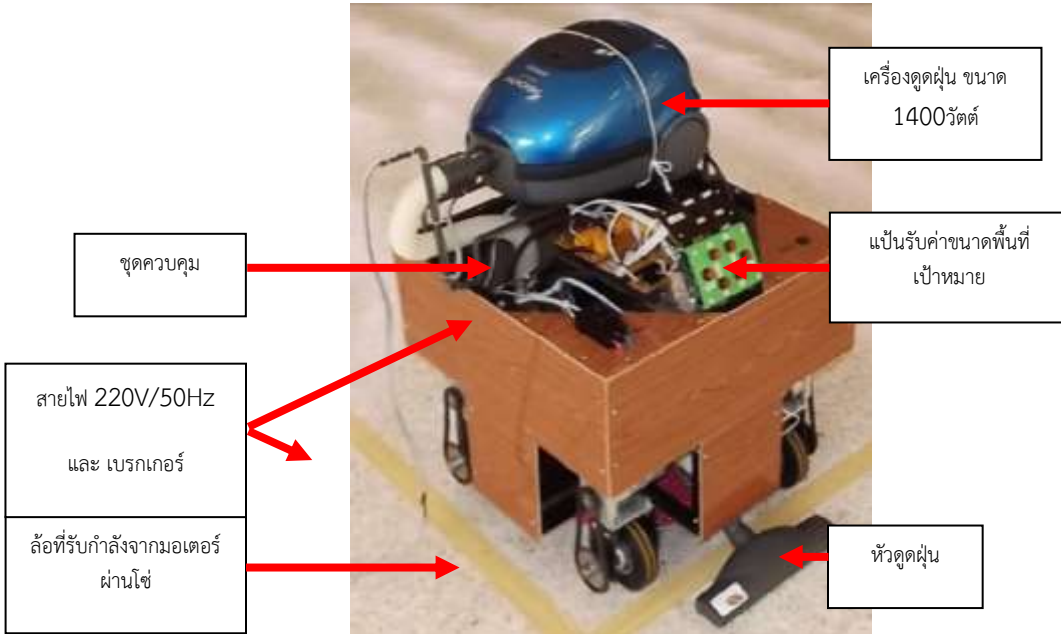
บทนำ

สังคมยุคปัจจุบัน คนมีภาระและกิจกรรมนอกบ้านต้องทำแต่ละวันมากขึ้น จึงทำให้มีเวลาทำดูแลทำความสะอาดบ้านน้อยลง ทำให้บ่อยครั้งพื้นบ้านอยู่ในสภาพที่ไม่สะอาดเท่าที่ควร ปัญหาทำนองเดียวกันนี้ยังสามารถพบได้กับสถานศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษามากและมีการใช้งานห้องเรียนบ่อย ประกอบกับผู้ดูแลทำความสะอาดห้องเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาพื้นห้องเรียนไม่สะอาดย่อมกระทบต่อบรรยากาศการเรียนการสอน การแก้ปัญหาพื้นบ้านหรือพื้นห้องเรียนไม่สะอาดแนวทางหนึ่งคือการใช้เครื่องทำความสะอาดพื้นอัตโนมัติหรือหุ่นยนต์ทำความสะอาด โดยไม่ต้องคอยควบคุมและไม่ต้องต่อกับไฟฟ้าภายในบ้านขณะทำงาน ดังปรากฏใน Kuotsan Lui and Chulun Wang (2013) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2558) และ ณะศักดิ์พันธ์ประสิทธิ์ (2553) ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระการดูแลทำความสะอาดพื้นไปได้ ดังแสดงในภาพที่ 1

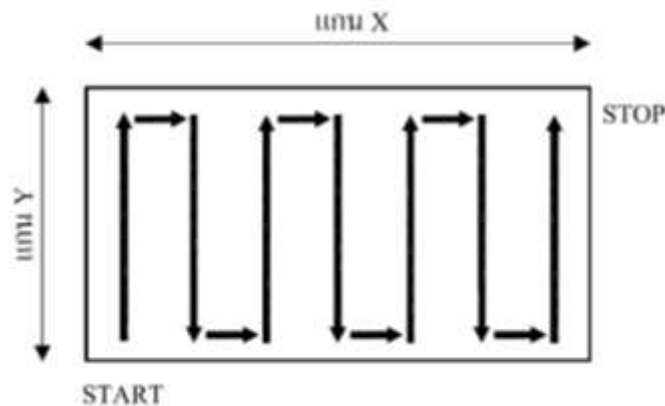
ภาพที่ 1 ตัวอย่างหุ่นยนต์ทำความสะอาดพื้นแบบไร้สายที่มีขายทั่วไป

แม้จะมีข้อดีเรื่องขนาดที่เล็กกะทัดรัดของหุ่นยนต์ทำความสะอาดแบบไร้สายทำให้เหมาะกับพื้นห้องที่มีขนาดเล็กอย่างห้องนั่งเล่นหรือห้องพักในคอนโดมิเนียม แต่ก็ไม่เหมาะกับห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่และมีฝุ่นผงขนาดใหญ่รวมถึงกรวดที่ติดมากับรองเท้า ดังนั้นพื้นห้องเรียนขนาดใหญ่จึงเหมาะกับเครื่องที่มีขนาดใหญ่ เช่น รุ่น IPC Genius 1050 DP ดังปรากฏใน บริษัทสุวรรณภูมิคสิณนิ่งเคมีคัล จำกัด (2558) ด้วยราคาที่ย่อมเยา จึงเป็นการยากที่สถานศึกษาจะจัดซื้อได้ คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นจึงมีแนวคิดอยากพัฒนาต้นแบบเครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติขึ้นเองเพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ต้นแบบเครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติแบบมีสาย แสดงดังภาพที่ 2 ได้รับการออกแบบและติดตั้งเครื่องดูดฝุ่นขนาด 1400 วัตต์ ไรต์ด้านบน และชุดถูพื้นแบบหมุนติดตั้งอยู่ด้านล่างเครื่องต้นแบบ ระบบขับเคลื่อนล้อได้รับกำลังจากมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงที่ติดตั้งแต่ละล้อ ระบบควบคุมประมวลด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ รุ่น PIC 16F877 วัตรระยะทางด้วยการนับจำนวนรอบ แป้นรับค่าขนาดพื้นห้องเรียนหรือพื้นที่เป้าหมายได้รับการติดตั้งไว้ด้านหน้า พลังงานทั้งหมดที่เครื่องต้นแบบใช้ทำงานได้รับจากระบบไฟฟ้า 220V/50Hz

ภาพที่ 2 ต้นแบบเครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติ

รูปแบบการเคลื่อนที่ของหุ่นยนต์ทำความสะอาดพื้นอัตโนมัติส่วนใหญ่ใน Kuotsan Lui and Chulun Wang (2013) จะเคลื่อนที่แบบสุ่ม แต่จะมีบางรุ่นที่ได้รับการฝึกให้เคลื่อนที่อย่างเป็นระบบ เช่น ณะศักดิ์ พันธุ์ประสิทธิ์ (2553) ที่สอนเครื่องด้วยเทคนิคโครงข่ายประสาทเทียม เป็นต้น สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้กำหนดให้เครื่องเคลื่อนที่ด้วยรูปแบบที่แน่นอนคือแบบซิกแซกหรือแบบกลับไปกลับมาดังแสดงในภาพที่ 3 การป้อนขนาดพื้นที่ที่ต้องการทำความสะอาดหรือพื้นที่เป้าหมาย กำหนดด้วยพิกัด x และ y เช่น 2×2 หรือ 3×2 เป็นต้น การเริ่มต้นทำงานต้องนำเครื่องต้นแบบวางไว้ ณ ตำแหน่งล่างซ้ายเสมอ การเลื่อนไปทางขวาหรือการshift สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม การเลี้ยวของเครื่องต้นแบบสามารถทำได้มากเนื่องจากล้อแต่ละคู่ใช้เพลาร่วมกัน ล้อจึงหมุนได้ 90 องศา

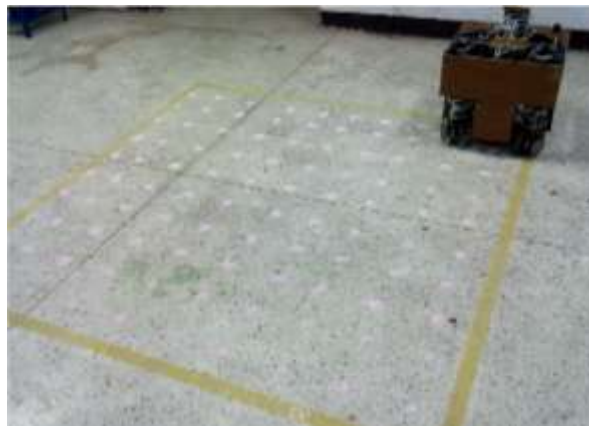
ภาพที่ 3 รูปแบบการเคลื่อนที่ของเครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติ

วิธีการทดลอง

การทดสอบการทำงานของเครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติเพื่อประเมินความสามารถในการทำความสะอาดในการทำความสะอาดของเครื่องต้นแบบนี้ แบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ประเภท คือ ความสามารถในการดูดฝุ่นในพื้นที่เป้าหมาย กับความสามารถในการถูพื้นในพื้นที่เป้าหมาย โดยแต่ละประเภทจะทำการทดลองกับพื้นที่เป้าหมาย 2 ขนาด คือ 2×2 ตารางเมตร และ 3×2 ตารางเมตร แต่ละขนาดจะทดลองซ้ำจำนวน 8 ครั้ง

(ก) ความสามารถในการดูดฝุ่น

(ข) ความสามารถในการถูพื้น

ภาพที่ 4 การทดสอบหาสมรรถนะของเครื่องต้นแบบ

การทดสอบเพื่อหาความสามารถการดูดฝุ่น ดำเนินการโรยผงฝุ่นปริมาณ 200 กรัม ลงพื้นที่เป้าหมายให้ทั่ว แล้วให้เครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติทำงานในโหมดดูดฝุ่นอย่างเดียว แสดงดังภาพที่ 4 (ก) ส่วนการทดสอบเพื่อหาความสามารถการถูพื้น ดำเนินการโรยผงฝุ่นเป็นกอง แต่ละกองจะอยู่กึ่งกลางพื้นที่ 40 ตารางเซนติเมตร ดังนั้น พื้นที่เป้าหมายขนาด 2×2 ตารางเมตร จะมีจำนวนกองผงฝุ่นทั้งหมด 100 กอง ทัวทั้งพื้นที่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ แล้วให้เครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติทำงานในโหมดถูพื้นอย่างเดียว พื้นที่ใดที่เครื่องเข้าถึงกองผงฝุ่นก็จะถูกสลาย การประเมินความสามารถการถูพื้นจะพิจารณาจากจำนวนกองผงฝุ่นที่สลายไปเทียบกับจำนวนเริ่มต้น แสดงดังภาพที่ 4 (ข)

ผลการทดลองและวิจารณ์ผล

ผลการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถการดูดฝุ่นและความสามารถการถูพื้นในพื้นที่เป้าหมาย ได้ค่าเฉลี่ยดังแสดงในตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 ตามลำดับ การประเมินความสามารถการดูดฝุ่นจะคิดเป็นร้อยละของสัดส่วนระหว่างน้ำหนักผงฝุ่นที่ดูดได้น้ำหนักผงฝุ่นที่ใช้ (200 กรัม) ส่วนการประเมินความสามารถการถูพื้นจะคิดเป็นร้อยละของสัดส่วนระหว่างพื้นที่เข้าถึงได้ต่อพื้นที่เป้าหมาย (4 ตารางเมตร สำหรับ 2 x 2 หรือ 6 ตารางเมตร สำหรับ 3 x 2)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบความสามารถการดูดฝุ่น

พื้นที่เป้าหมาย (ตารางเมตร)	เวลาที่ใช้เฉลี่ย (นาที)	ผงฝุ่นที่ดูดได้เฉลี่ย (กรัม)	ผงฝุ่นที่ไม่ได้ดูดเฉลี่ย (กรัม)	ความสามารถการดูดฝุ่น %
2 x 2	2.29	176.25	23.75	88.125
3 x 2	4.10	165	35	82.5

หมายเหตุ ปริมาณผงฝุ่นที่ใช้ 200 กรัม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบความสามารถการถูพื้น

พื้นที่เป้าหมาย (ตารางเมตร)	เวลาที่ใช้เฉลี่ย (นาที)	พื้นที่เข้าถึงได้ (ตารางเมตร)	พื้นที่ไม่ได้เข้าถึง (ตารางเมตร)	ความสามารถการถูพื้น %
2 x 2	2.27	3.52	0.48	88
3 x 2	4.09	4.98	1.02	83

จากผลการทดสอบในตารางที่ 1 พื้นที่ขนาด 2x2 ตารางเมตร เครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติ ต้นแบบ ให้ความสามารถการดูดฝุ่น สูงถึง 88.125 % สูงกว่ากรณีขนาดพื้นที่ 3x2 ตารางเมตร ที่มีพื้นที่มากกว่า แต่ได้ 82.5 % จากการสังเกตพบว่าเป็นเช่นนั้นเนื่องจากทิศทางเคลื่อนที่ของเครื่องต้นแบบมีความคลาดเคลื่อนจากแนวที่กำหนดมากยิ่งขึ้นเมื่อระยะทางยิ่งมาก ส่งผลให้พื้นที่ยังมีขนาดใหญ่ ความสามารถการดูดฝุ่นจะต่ำลง

จากผลการทดสอบในตารางที่ 2 พื้นที่ขนาด 2x2 ตารางเมตร เครื่องทำความสะอาดพื้นห้องเรียนอัตโนมัติ ต้นแบบ ให้ความสามารถการถูพื้น สูงถึง 88 % สูงกว่ากรณีขนาดพื้นที่ 3x2 ตารางเมตร ที่มีพื้นที่มากกว่า แต่ได้ 83 % ด้วยเหตุผลเดียวกับผลที่ได้จากตารางที่ 1 ทิศทางเคลื่อนที่ของเครื่องต้นแบบมีความคลาดเคลื่อนจากแนวเส้นตรงที่กำหนดมากยิ่งขึ้นเมื่อระยะทางยิ่งมาก ส่งผลให้พื้นที่ยังมีขนาดใหญ่ ความสามารถการถูพื้นจะต่ำลง แนวทางการแก้ไขเบื้องต้นคือการแบ่งพื้นที่เป้าหมายออกเป็นส่วนเล็ก ๆ แล้วค่อยดำเนินการที่ละส่วนจนครบพื้นที่ทั้งหมด

สรุป

ต้นแบบเครื่องทำความสะอาดพื้นเรียนอัตโนมัติที่นำเสนอมีลักษณะการเคลื่อนที่เป็นแบบแผนชัดเจนแต่อาจมีข้อผิดพลาดที่ต้องพัฒนาต่อ ทั้งนี้ความสามารถการดูดฝุ่นและความสามารถการถูพื้นอยู่ในเกณฑ์เกินกว่า 80% ซึ่งเป็นที่น่าพอใจ หากปรับปรุงด้านวิธีการเคลื่อนที่ รูปทรง ตลอดจนความสามารถในการหลบสิ่งกีดขวางและการป้องกันการตกจากที่สูงร่วมด้วย คณะผู้วิจัยเชื่อว่าจะได้ต้นแบบเครื่องทำความสะอาดพื้นเรียนอัตโนมัติที่ดีที่สามารถต่อ ยอดสู่เชิงพาณิชย์ได้ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณโครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์งานสร้างสรรค์และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประจำปี 2558

เอกสารอ้างอิง

ธนะศักดิ์ พันธุ์ประสิทธิ์. (2553, กรกฎาคม). **หุ่นยนต์ดูดฝุ่นอัตโนมัติ**. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 5(3), 239-245.

บริษัทสุวรรณภูมิคลีนนิ่งเคมีคัล จำกัด. (2558). **รายการสินค้า**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.suwannaphumcleaning.com/> (วันที่ค้นข้อมูล: 12 มิถุนายน 2558).

มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม. (2558). **เอกสารเผยแพร่ งานวิจัย**

ปี 2550. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://fibo.kmutt.ac.th/fiboweb/2013/index.php/th/> (วันที่ค้นข้อมูล: 12 มิถุนายน 2558).

Kuotsan Lui and Chulun Wang. (2013, September). **A technical analysis of autonomous floor cleaning robots based on US granted patents.**

European International Journal of Science and Technology 2(7). 199-216.

การพัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาต่อของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Development of information system of education of the personnel leave. Faculty fo
Business Adminstration and Liberal Arts. RMUTL. Tak.

จุฬารัตน์ อิ่มทอง¹ ศิวณัฐ อินจิณา² และ จักรพันธ์ วงษ์ฤกษ์ดี³

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้นและระบบงานก็ได้นำเสนอเอาระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและหนึ่งในปัญหานั้นคือปัญหาทางด้านการจัดเก็บข้อมูล เนื่องจากภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก มีบุคลากรจำนวนมากที่ต้องการลาศึกษาต่อ เป็นผลทำให้ต้องมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการศึกษาต่อของบุคลากรขึ้นมาเพื่อรองรับความต้องการมหาวิทยาลัย

ซึ่งมีบุคลากรจำนวนมากขึ้นจึงทำให้การเก็บข้อมูลของบุคลากรเป็นไปด้วยความลำบาก เช่น การเก็บวุฒิการศึกษา ของบุคลากร ในบางครั้งข้อมูลอาจเกิดกรณีผิดพลาดเสียได้ เพราะข้อมูลที่จัดเก็บนั้นได้มีการจัดบันทึกในแฟ้มประวัติบุคลากรเหล่านั้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลการศึกษาต่อของบุคลากรคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก

ในการจัดทำโปรแกรมพัฒนาระบบฐานข้อมูลในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการศึกษาต่อของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก และพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาต่อของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มทร.ล้านนา ตาก

บทนำ

ในปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาโปรแกรมในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรโดยทั่วไปมักมีข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวม และทำการประมวลผลจำนวนมาก ประกอบกับความต้องการที่จะให้ได้สารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว การจัดการพัฒนาโปรแกรมโดยใช้แรงงานคนอาจมีปัญหาในด้านการล่าช้า และความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรขนาดใหญ่ เครื่องคอมพิวเตอร์จึงได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมหน้าที่ของคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาโปรแกรม คือการประมวลผลข้อมูล และรวบรวมข้อมูลไว้ในแหล่งข้อมูล ตลอดจนการแสดงรายงาน หรือสารสนเทศออกทางสื่อต่างๆ

¹ ผู้ปฏิบัติงานบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

² เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000

หลักการและเหตุผล

กองทรัพยากรบุคคลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ได้มีการสำรวจรายชื่อข้าราชการและพนักงานที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบของเอกสารอาจทำให้ล่าช้าสิ้นเปลืองทรัพยากรกระดาษ ในแต่ละปีการศึกษากองบริหารทรัพยากรบุคคลจะมีการสำรวจรายชื่อผู้ประสงค์ที่จะลาศึกษาต่อเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ เพื่ออนุญาตและรับรองบัญชีรายชื่อผู้ประสงค์ลาศึกษาต่อของแต่ละภาคการศึกษา เมื่อคณะกรรมการอนุญาตการลาศึกษาต่อแล้ว ผู้ประสงค์ลาศึกษาต่อจะได้รับการสอบคัดเลือก เพื่อศึกษาต่อตามสาขาวิชาและมหาวิทยาลัยที่คณะกรรมการอนุญาต

จากปัญหาที่กล่าวในข้างต้นผู้จัดทำมีแนวคิดที่จะทำระบบฐานข้อมูลการลาศึกษาต่อของ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ จึงทำให้หัวหน้างานกองทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่กองบริหารทรัพยากรบุคคล มีความสะดวกสบายในการทำงานและสามารถวิเคราะห์สรุยอดการลาศึกษาต่อ และง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูล ผู้ใช้งานระบบสามารถทำงานผ่านทางเว็บไซต์ได้ ทำให้ประหยัดเวลาและมีประสิทธิภาพมากขึ้นผู้จัดทำจึงจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น

ซึ่งปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลข้อมูลการลาศึกษาต่อจัดเก็บในรูปแบบในแบบเอกสารและทำการเก็บอยู่ในรูปไมโครซอฟต์เอ็กเซลซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลที่ไม่มีคุณภาพ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความล่าช้า ข้อมูลการลาศึกษาจึงไม่สามารถสรุปออกมาได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการลาศึกษาต่อการลาศึกษาต่อของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก
2. พัฒนาระบบการลาศึกษาของบุคลากรคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก

วิธีทดลอง

1. วิธีวิจัย

- 1.1 ศึกษากระบวนการลาศึกษาต่อเดิมของกองบริหารทรัพยากรบุคคลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
- 1.2 จัดทำฐานข้อมูล โดยใช้ซอฟต์แวร์ มายเอสคิวแอส(MySQL)
- 1.3 สร้างและพัฒนาโปรแกรม โดยใช้ภาษาสำหรับเขียนโปรแกรมบนเครื่องเซิร์ฟเวอร์ พีเอชพี (PHP)
- 1.4 ประเมินการใช้งานโปรแกรมโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
- 1.5 ปรับปรุงระบบให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานให้มากที่สุด
- 1.6 จัดทำเอกสารระบบ และคู่มือการใช้งานระบบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็น และความต้องการใช้งานระบบการลาศึกษาต่อของฝ่ายทรัพยากรบุคคลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากทุกๆ ภาคเรียนจะมีข้าราชการและพนักงานในมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทุกๆ ภาคเรียนจะมีการสำรวจความต้องการ

ของข้าราชการและพนักงานในมหาวิทยาลัย การทำงานในการสำรวจมีความซับซ้อนและยุ่งยากและเสียเวลามาก ในการดำเนินการที่ขอศึกษาต่อทำให้เป็นไปด้วยความล่าช้า หลังจากเรื่องศึกษาต่อแล้วเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคลก็ทำการเก็บข้อมูลในรูปแบบของเอกสารและฐานข้อมูลโดยใช้ไมโครซอฟต์แอคเซส (Microsoft Access) ทำให้ข้าราชการพนักงานในมหาวิทยาลัย ที่ทำการศึกษาค้นคว้าอยู่ไม่สามารถที่ตรวจสอบข้อมูลของตนได้ในขณะที่ทำการศึกษาต่ออยู่ อีกทั้งข้อมูลที่เก็บไม่สามารถสรุปออกมาในรูปแบบของสารสนเทศได้ หรือเกิดการสูญหายของข้อมูลที่เก็บไว้ในรูปแบบของเอกสาร และยากต่อการค้นหาและเข้าถึงข้อมูล

การวิเคราะห์และออกแบบระบบ

การออกแบบระบบเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาระบบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะข้อมูลหรือผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนนี้จะนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป คือ การพัฒนาโปรแกรมขึ้นมาใช้งาน ซึ่งถ้าออกแบบไว้ไม่ดี ไม่ครบถ้วน ก็จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโปรแกรมเป็นไปได้อย่าง โปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นมาอาจไม่สามารถใช้งานได้ เพราะอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ ดังนั้นขั้นตอนการออกแบบนี้จึงต้องทำได้ดี ครบถ้วน ครอบคลุม แนวทางแก้ไขปัญหา และความต้องการของผู้ใช้ระบบทุกอย่าง

สำหรับการออกแบบระบบนี้ จะเป็นการออกแบบระบบ ไคลเอนต์และเซิร์ฟเวอร์ โดยข้อมูลนั้นจะถูกเก็บไว้ที่เครื่องแม่ข่าย (Server) ส่วนเครื่องลูกข่าย (Client) นั้นจะเป็นผู้เรียกข้อมูลต่างๆ จากเครื่องแม่ข่าย ไปใช้ โดยในส่วนของการออกแบบนี้จะแสดงถึงการออกแบบระบบ การออกแบบฐานข้อมูล โดยจะมีเครื่องมือที่ใช้ในการช่วยในการออกแบบ และอธิบายขั้นตอนการทำงานต่างๆ ดังนี้

1. แผนผังบริบท (Context Diagram) แสดงให้เห็นถึงภาพระบบ และความสัมพันธ์ของระบบ สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับระบบ รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ระบบต้องตอบสนอง
2. แผนผังกระแสการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram) แสดงถึงการเคลื่อนย้ายข้อมูลภายในระบบและแสดงถึงกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น
3. การออกแบบตาราง (Data Dictionary) แสดงรายละเอียดการออกแบบตารางจากแผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี

การออกแบบจอภาพ

การออกแบบจอภาพและการออกแบบรายงานนับว่าเป็นส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำกรออกแบบในส่วนของการติดต่อกับผู้ใช้ ต้องจัดทำให้สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน เมื่อผู้ใช้ใช้งานแล้วไม่ต้องเสียเวลาในการศึกษา และจัดทำให้เป็นมาตรฐานที่สุด นอกจากนี้ยังต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เนื้อหา ขนาดของวัตถุต่างๆ ที่ปรากฏและต้องคำนึงถึงความเร็วในการแสดงผลด้วย

ผลการทดลอง

โปรแกรมระบบฐานข้อมูลการศึกษาต่อของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ การออกแบบจึงคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้เป็นหลักเพื่อทำให้ง่ายต่อการใช้งานและในขณะเดียวกันก็เพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานให้ดีขึ้น ทางผู้จัดทำได้เลือกภาษา พีเอชพี (PHP) ในการติดต่อและเรียกใช้ฐานข้อมูลและในส่วนของการจัดการข้อมูลผู้จัดทำได้นำโปรแกรมมายด์เอสคิวแอล (MySQL) มาใช้ในการสร้างฐานข้อมูลของระบบจากการวิเคราะห์ระบบระบบ

ฐานข้อมูลการลาศึกษาต่อของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก พบว่าผู้ที่มีความต้องการที่จะดูข้อมูลของบุคลากรที่มีความประสงค์จะลาศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษาต่ออยู่ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลรายละเอียดการลาศึกษา สถานะผลการสอบเข้าศึกษา สถานะการอนุมัติ ข่าวดูประชาสัมพันธ์ผู้มีสิทธิ์ศึกษาต่อ ข้อมูลประวัติการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และช่วยเพิ่มความสะดวกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยที่ระบบที่พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วสามารถใช้งานได้ดังนี้

1. สามารถดูข้อมูลประวัติของบุคลากรได้
2. สามารถดูข้อมูลรายละเอียดการลาศึกษาต่อของบุคลากรได้
3. สามารถดูรายงานการลาศึกษาต่อ ย้อนหลังได้และเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง
4. บุคลากรสามารถแก้ไขข้อมูลประวัติส่วนตัว ข้อมูลประวัติการศึกษาได้

สรุป

โปรแกรมระบบฐานข้อมูลการลาศึกษาต่อของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ การออกแบบจึงคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้เป็นหลักเพื่อทำให้ง่ายต่อการใช้งานและในขณะเดียวกันก็เพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานให้ดีขึ้น ทางผู้จัดทำได้เลือกภาษา พีเอชพี (PHP) ในการติดต่อและเรียกใช้ฐานข้อมูลและในส่วนของการจัดการข้อมูลผู้จัดทำได้นำโปรแกรมมดบายด์เอสคิวแอล (MySQL) มาใช้ในการสร้างฐานข้อมูลของระบบจากการวิเคราะห์ระบบระบบฐานข้อมูลการลาศึกษาต่อของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก พบว่าผู้ที่มีความต้องการที่จะดูข้อมูลของบุคลากรที่มีความประสงค์จะลาศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษาต่ออยู่ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลรายละเอียดการลาศึกษา สถานะผลการสอบเข้าศึกษา สถานการณ์อนุมัติ ข่าวดูประชาสัมพันธ์ผู้มีสิทธิ์ศึกษาต่อ ข้อมูลประวัติการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และช่วยเพิ่มความสะดวกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยที่ระบบที่พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วสามารถใช้งานได้ดังนี้

- 4.1 สามารถดูข้อมูลประวัติของบุคลากรได้
- 4.2 สามารถดูข้อมูลรายละเอียดการลาศึกษาต่อของบุคลากรได้
- 4.3 สามารถดูรายงานการลาศึกษาต่อย้อนหลังได้และเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง
- 4.4 บุคลากรสามารถแก้ไขข้อมูลประวัติส่วนตัว ข้อมูลประวัติการศึกษาได้

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำโครงการวิจัยเรื่องระบบฐานข้อมูลการลาศึกษาต่อของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก คณะท่านอาจารย์และเพื่อนๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ค้นหาข้อมูลและขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาผ่านสื่อต่างๆ

ผู้จัดทำจึงขอถือโอกาสนี้ขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ทุกให้ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยครั้งนี้และขอขอบพระคุณอาจารย์จักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ให้ความรู้และให้คำปรึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการวิเคราะห์ระบบงานและแนะนำเกี่ยวกับการออกแบบระบบ ในการจัดทำโครงการให้สัมฤทธิ์ผลไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ คณะบริหารธุรกิจและศิลป

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ที่เป็นสถานที่ศึกษาที่ให้ความรู้ตลอดจนการทำโครงการวิจัยและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต่างๆอย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณโครงการวิจัย ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ประเภททุน R2S ชื่อ “การพัฒนาาระบบข้อมูลการลาศึกษาต่อของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจและศิลป-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก” เป็นจำนวนเงิน 15,000 บาท โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 1 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ที่ได้ค้นหาข้อมูลและขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาผ่านทางสื่อต่างๆ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก

เอกสารอ้างอิง

- ธวัชชัย ศรีสุเทพ. (2544). **คัมภีร์ Web Design**. กรุงเทพฯ: โปรวีชั่น.
- บัญชา ปะสีละเตสัง. (2551). **พัฒนาเว็บด้วยเทคนิค Ajax และ PHP**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ประเวศน์ วงษ์คำชัย. (2545). **ใช้งาน AJAX และ PHP แบบมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: วี.ซี.พี. ซัคเซสกรุ๊ป, หจก.
- ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย. (2538). **ระบบฐานข้อมูล**. กรุงเทพฯ: สัมคศิสาร (ดอกหญ้า).
- สงกรานต์ ทองสว่าง. (2544). **มายเอสคิวแอล ระบบฐานข้อมูลสำหรับอินเทอร์เน็ต**. กรุงเทพฯ: บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สมจิตร อาจอินทร์ และงามนิจ อาจอินทร์. (2541). **ระบบฐานข้อมูล**. พิมพ์ครั้งที่ 3 ขอนแก่น: ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อโณทัย นอบไทย และทีมงาน. (2541). **การออกแบบระบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สามย่าน .COM.
- อบเกียรติ สระอุบล. (2549). **กลเม็ดเทคนิค PHP สำหรับเว็บไซต์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อินเทอร์เน็ตมีเดีย.
- โอภาส เอี่ยมศิริวงศ์. (2545). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- Maneesh Sethi. (2007). **PHP for Teens**. United States: Thomson Learning.
- Martin E. Psinas, Tim Boronczyk. (2008). **PHP and MySQL : Create – Modify - Reuse 1ED (P)**. United States: Wiley Publis, Inc.

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

A study of the Best School District Administrations' Academic Leadership of
Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2

ชัยภัทร ชันดี¹
Chaipat Khantee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนดีศรีตำบลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบล 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 จำนวน 25 แห่ง จำนวน 211 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 36 คน และครู 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 11 ด้าน เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาของผู้บริหาร แบบคำถามแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนแบ่งเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ตามรายด้านและภาพรวม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ตามรายด้านและภาพรวม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาพิษณุโลกเขต 2 พบว่า ตามการศึกษาแตกต่างกันแต่ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารมีแนวทางที่พัฒนาในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และเพิ่มเติมในปัญหาที่พบ

คำสำคัญ: โรงเรียนดีศรีตำบล, แนวทางผู้บริหาร

¹ นายชัยภัทร ชันดี ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 080-1148986

Abstract

This research aims to study the development of leadership of school administrators and teachers in Sri District Phitsanulok Primary Educational Office Area 2

The purpose of this two reasons: 1) the leadership of the executive. Sri parish school education and 2) to study the development of hybrid leadership for Sri education school district. The samples consisted of administrators and teachers Phitsanulok Primary Educational Office Area 2 consisted of 211 people divided into 25 school administrators, 36 teachers and 175 were used in the research. A questionnaire on the leadership of school administrators with the 11 gauge is a 5 star interviews and questionnaires, interviews, collected information about the development of the management. An open-ended question Data analysis, statistics, including average (\bar{x}) and the share took a standard (S.D) The results showed that The opinions of management on the leadership style of academic administrators School District Sri Phitsanulok Primary Educational Office Area 2, according to the overview. Overview at a high level 2. The teacher's educational leadership style of academic administrators Sri Schools District Office of Primary Education, Phitsanulok District 2. aspects and overview Overview at a high level ($\bar{x} = 4.44$, $SD = 0.42$) and compared feedback about performance issues on educational leadership style of academic administrators Schools Si District Office Area Elementary. Education Phitsanulok District 2 as a translator early to compare the different studies. But opinions vary. And management has guided the development of the issues with the lowest average on each side. To use as a model to improve. And more on the issues.

Keywords : the Best School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 4 กล่าวถึง แนวการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้และทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย คณิตศาสตร์ ภาษา และทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อให้บรรลุตามแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการ. (2546) ได้กำหนดแนวทาง และปัจจัยที่มีความสำคัญ ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย โดยการมุ่งเน้นการพัฒนางานวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และ

ความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้วเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีบทบาทภาวะผู้นำในการจัดการ และพฤติกรรมขององค์กร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี ต้องรู้ถึงเทคนิคในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท และสถานการณ์ บทบาทเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ผู้นำที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีภาวะผู้นำนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ (นาย เรืองยศ แวดล้อม, 2556)

โรงเรียนศรีศรिताบล เป็นสถานศึกษาที่เกิดขึ้นตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างโรงเรียนดีในชุมชนหรือท้องถิ่นตำบลให้เกิดคุณภาพ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาพัฒนาชาติไทย ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องหันมาร่วมพัฒนาโรงเรียนดีในชุมชนหรือท้องถิ่นตำบลให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับตามนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนในชนบท โดยกำหนดคุณสมบัติหรือภาพลักษณ์ของ “โรงเรียนดี ศรีศรिताบล ที่เน้นคุณธรรมนำวิชาการ” ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ พัฒนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ที่มุ่งให้นักเรียนเป็นเด็กดี เป็นศักดิ์เป็นศรีของตำบล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีภูมิคุ้มกันตนเองเพื่อรองรับการเปิดประตูสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนผู้บริหารและครูเป็นตัวอย่างคนดี เพื่อแก้ปัญหาเด็กขาดคุณธรรม-จริยธรรม สร้างภาวะผู้นำทางวิชาการให้เกิดขึ้นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา จึงมีการประเมินโรงเรียนดีศรีศรिताบลเพื่อพัฒนาและรับรองโรงเรียนดีศรีศรिताบล ต้นแบบ ทั่วประเทศเพื่อสะท้อนการ “จุดติด” ของโรงเรียนดี ศรีศรिताบล ที่ผ่านการประเมินโดยไม่มีเงื่อนไขมากมายหลายแห่ง และโรงเรียนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีความเพียรพยายามยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของ ตนเองแต่ยังติดปัจจัยและข้อจำกัดที่ต้องใช้เวลาพัฒนาต่อยอด ภาพสะท้อนหนึ่งที่ถือเป็น “จุดเปลี่ยน” ในการประเมินครั้งนี้ ก็คือ ความโดดเด่นในกระบวนการปลูกฝังคุณนิสัยของนักเรียนผ่านกระบวนการกิจกรรม 5 ห้องชีวิต และกิจกรรมชีวิตจริง 6 มิติ หากพินิจเชิงวิชาการก็คือนวัตกรรมเชิงกระบวนการปลูกฝังคุณนิสัยเด็กที่เข้า ถึงตัวนักเรียนมากที่สุดทั้งทางกาย วาจา ใจ ซึ่งจำเป็นมากในสังคมแวดล้อมที่บูชามันนิยม ผู้คนมีความถดถอยทางจริยธรรมเป็นภูมิกากฝืนกับความเจริญทางวัตถุหรือเทคโนโลยีความสำเร็จของกิจกรรม 5 ห้องชีวิต และกิจกรรมชีวิตจริง 6 มิติ สามารถส่งผลถึงความดีที่เป็นสากลได้แก่ ความมีวินัย อุดหนุน รักความสะอาด ตรงต่อเวลา สุภาพนุ่มนวล ซึ่งนั่นหมายถึง ความเข้มแข็งด้านจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนดี ศรีศรिताบลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนดีศรีศรिताบล นอกจากการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน แล้ว บทบาทการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน และสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติจนเป็นนิสัย ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนก็มีความสำคัญยิ่ง แม้ในความเป็นปัจเจกบุคคลจะติดความสุขสบายทางวัตถุ ติดรูปติดนาม ที่นำไปสู่ความฉาบฉวยในบทบาทการปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีต่อนักเรียน หรืออึดอัดใจที่จะครองตนเป็นมนุษย์ด้วยศีล 5 แต่ด้วยความเป็นปุชนียบุคคลที่สังคมหรือโลกยกย่อง ควรพัฒนาตนเองให้เป็น “ผู้พาทำ หรือทำเป็นแบบอย่าง” มากกว่าการบรรยาย สั่งสอนอบรมที่ไร้บรรยากาศ ควรมีความใส่ใจต่อการ

รังสรรค์งานให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ยื่นโอกาสให้ลูกหลานของคนในท้องถิ่นได้เข้าเรียนในโรงเรียนดี ที่รับรองคุณภาพด้วยความเข้มแข็งด้านคุณธรรม มากกว่า ปฏิบัติเพื่อสนองนโยบายหรือเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพครูเท่านั้น (สมาน เขียวเขว่า, 2556)

ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารการงานวิชาการ ในสถานศึกษา ในการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้าน วิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจากบทบาทและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึง ประสงค์ที่จะศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนดี ศรีตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน พัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ของ โรงเรียนดีศรีตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ตลอดจนการหาแนวทางพัฒนา ตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ อันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาในที่สุด เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นิธิตา บุรณจันทร์ (2550) ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำทุกด้านในระดับปานกลางค่อนข้าง ไปทางระดับมาก 2. ภาวะผู้นำด้านการทำทนายและกล้าเผชิญกับกระบวนการและภาวะผู้นำด้านการบำรุงขวัญและ กำลังใจ สัมพันธ์กับประสิทธิผลด้านพัฒนาการทางวิชาการของผู้เรียน อายุของผู้ตอบแบบสอบถามมีอิทธิพลต่อ ภาวะผู้นำที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลด้านพัฒนาการทางวิชาชีพและคุณภาพของอาจารย์ ขนาดของโรงเรียนอิทธิพล ต่อภาวะผู้นำที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลด้านการเป็นระบบเปิดและความสัมพันธ์ชุมชน 3. จากการสัมภาษณ์เชิงบึก สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณสามารถบูรณาการผลการวิจัยเพื่อการประยุกต์ใช้ในบริบทของการบริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ดังนี้ การบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต้องมีความเป็นอิสระในการบริหาร มี คณะกรรมการโรงเรียนโดยรัฐเป็นผู้ดูแลมาตรฐานการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสามารถเรียนและ ทำงานควบคู่กัน การพัฒนาโรงเรียนต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน และสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรให้มากขึ้นด้วยการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการตามแผนและเป้าหมายด้วย ความเต็มใจ

นวกัณฑ์ อุทัยรัตน์ และคณะ(2552) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ตามกรอบแนวคิดของ ฮอล ลิงเจอร์และเมอร์ฟี ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงานพบว่า

1. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำด้านด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมา มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือภาวะผู้นำด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

2.1 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงาน ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้านจึงนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ่ มีความแตกต่างกัน 3 คู่ คือระหว่างประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 – 20 ปี ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไปและประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไปกับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 – 20 ปี

ยอดเยี่ยม สอนเฉลิม (2548) ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับกระบวนการวางแผนในสถานศึกษาเขตคุณภาพกำแพงแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเขตคุณภาพกำแพงแสนวิทยา เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นแบบมอบหมายงาน และ แบบมีส่วนร่วม และ แบบขยายความคิด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. กระบวนการวางแผนในสถานศึกษา เขตคุณภาพกำแพงแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับกระบวนการวางแผนในสถานศึกษา เขตคุณภาพกำแพงแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน แบบมีส่วนร่วม และแบบขยายความคิด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิด (Devid, 1989 อ้างถึงในสมคิด ชุมนุมพร, 2549) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมของผู้บริหารในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวัดภาวะผู้นำ (Multifactor leadership questionnaire : MLQ) และการสัมภาษณ์ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดให้กลุ่มตัวอย่างมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวคิดต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ ให้มีการผสมผสานความรู้และสร้างรูปแบบขึ้น ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมและ

การปฏิบัติของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการวิจัยมีลักษณะเฉพาะ 7 ประการ ดังนี้ 1. หัวหน้าทีมได้ปฏิบัติบทบาทของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลง 2. ผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการสร้างบรรยากาศสำหรับการเรียนรู้ โดยให้การสนับสนุน ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือและนำศักยภาพของทีมมาใช้ 3. ผู้นำมีพฤติกรรมที่เหมาะสม 4. มีการท้าทายให้ทีมมีการตั้งและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 5. มีการแบ่งปันความรู้ และมีการซึมซับความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของทีม 6. ผู้นำส่งเสริมให้ทีมมีโอกาสที่จะเรียนรู้ภาพรวมและวิธีการปฏิบัติรวมทั้งการตัดสินใจที่มีผลต่อระบบ 7. ผู้นำมีการส่งเสริมให้สมาชิกของทีมมีโอกาสเรียนรู้ความเป็นผู้นำด้วยตนเอง

แบส (Bass, 1990 อ้างถึงในโอฬาร บุญมี, 2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินภาวะผู้นำตามการรับรู้ และตามความคาดหวังของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง วิธีการศึกษา คือ ให้ผู้บริหารระดับต้นประเมินผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับกลางประเมินผู้บริหารระดับสูง ผลการศึกษาพบว่า 1. การแสดงภาวะผู้นำ แบบเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารระดับกลาง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงภาวะภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารระดับสูง 2. การแสดงภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารระดับต้นมีระดับสูงกว่าผู้บริหารระดับกลาง 3. การแสดงภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านบุคลิกภาพที่นานับถือ การยอมรับความแตกต่างของบุคคล การกระตุ้นให้ผู้ตามใช้สติปัญญา และการแสดงภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนในด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารระดับสูง ตามความคาดหวังของผู้บริหารระดับกลางมีระดับสูงกว่าการรับรู้ โดยยึดระบบการยึดหยุ่นของผู้บริหารระดับสูงตามความคาดหวังมีระดับต่ำกว่า

สรุป ผู้อำนวยการเปรียบเสมือนสถาปนิกที่สร้างภาวะผู้นำครูที่มีสมรรถภาพ ควรจะมีการวางแผนสนับสนุนกระบวนการ และโครงสร้างเพื่อรองรับการพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาต้องทำให้อย่างยั่งยืนและมีความชำนาญอย่างเห็นผลและเหนือกว่าผู้อื่น รวมทั้งการสื่อสารให้ทราบวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โครงสร้างและกระบวนการที่ออกแบบต้องทำให้ครูทำงานร่วมกันหรือร่วมกับผู้อื่นได้ ส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยนำไปสู่การเรียน การสอนแบบเป็นทีม (Teams) มุ่งเน้นให้เกิดความสำเร็จของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ความพยายามบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้

แม็คเกรซ (McGrath, 2002) ศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ การนำไปใช้และเป็นบทเรียนในการบริหารหน่วยงานของรัฐส่วนท้องถิ่น จุดประสงค์ประการแรกของการศึกษานี้เพื่อตรวจสอบแนวความคิดที่จะนำองค์กรแห่งการเรียนรู้ไปใช้ในหน่วยงานของรัฐส่วนท้องถิ่นโดยการศึกษาเลือก 2 องค์กรเป็นตัวอย่าง และแต่ละองค์กรศึกษา 4 ระบบหลักภายในองค์กร ได้แก่

1. การเปลี่ยนสภาพองค์กร ศึกษาเรื่อง วิสัยทัศน์ วัฒนธรรมและโครงสร้าง
2. พลวัตแห่งการเรียนรู้ ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำและติดตามผลงาน
3. การสร้างอำนาจของบุคคลในองค์กร ศึกษาเรื่องการฝึกอบรมบุคคล ผลงานและรางวัล

การมีส่วนร่วมในสังคม

4. การจัดการความรู้ ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ

การศึกษานี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ และมีความเข้าใจการทำงานของระบบหลักในองค์กร ทำให้ทราบว่าบุคคลในองค์กรมีความสัมพันธ์กับทฤษฎี องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างไรและการศึกษางานวิจัยเพื่อได้คำตอบในคำถาม ดังนี้

1. องค์กรแห่งการเรียนรู้ของหน่วยงานของรัฐส่วนท้องถิ่น มีอะไรบ้างใน 4 ระบบหลักขององค์กร ได้แก่ การเปลี่ยนสภาพองค์กร พลวัตแห่งการเรียนรู้ การสร้างอำนาจของบุคคลในองค์กรและการจัดการความรู้

2. กระบวนการเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างไร
3. กระบวนการเหล่านี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไร

งานวิจัยนี้ใช้ทดสอบจากหน่วยงานของรัฐส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในรัฐอิลลินอย และรัฐมิชิแกน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้บริหาร ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่สหภาพในหน่วยงานของรัฐเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ดับเพลิง เชนปริมาณแบบเชิงซ้อน และใช้การวิเคราะห์ย้อนกลับ (Cross-case) เพื่อกำหนดรูปแบบและหัวข้อที่เป็นจุดเด่นในองค์กรแห่งการเรียนรู้ หน่วยงานรัฐส่วนการเก็บข้อมูลใช้ 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการสังเกตในแต่ละแห่งหลักฐานที่ได้จากการวิจัย พบว่า มีปัจจัย 2 ประการที่เป็นวิกฤตสำคัญในการพัฒนาหน่วยงานรัฐส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยที่ 1 คือ วิสัยทัศน์ขององค์กร และภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการริเริ่มและนำวิสัยทัศน์นี้ไปใช้ ปัจจัยที่ 2 คือ กระบวนการงบประมาณที่จะสนับสนุน อำนาจความสะดวกรวบรวมกระบวนการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบอีก 6 อย่าง ที่เป็นส่วนสำคัญในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของรัฐ ได้แก่

1. การริเริ่มอย่างมีคุณภาพ
2. การสร้างอำนาจบุคคลในองค์กร
3. การจัดการแรงงานสัมพันธ์
4. ความสัมพันธ์กับสื่อต่าง ๆ
5. การมีส่วนร่วม และการศึกษาภายในสังคม
6. ความร่วมมือและความจริงใจจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

การศึกษาวิจัยยังพบอีกว่าปัจจัย/องค์ประกอบดังกล่าวเหล่านี้มีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แต่ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้องค์กรท้องถิ่นเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

วิธีการดำเนินวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องกับมีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จากเอกสารต่างๆ เช่นหนังสือบทความรายงานการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบความคิด

2. นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและภาวะผู้นำทางวิชาการมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. สร้างแบบสอบถามกำหนดตัวบ่งชี้และประเด็นที่จะสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ตามแนวคิดตามกรอบแนวคิดของฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1995 อ้างถึงในวีรชาติ วิชาตร, 2550 : 40-50) ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสน้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยด้วยตนเองและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบ และครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงตามสิ่งที่ต้องการศึกษา ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่ เพื่อทดสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 116) เท่ากับ 0.75

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

1. ด้านการควบคุมการใช้เวลาสอน

จากประเด็นที่พบ มีการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเป็นการรบกวนในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

แนวทางในการไขปัญหา ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่าในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ จะไม่ประกาศในเวลาที่มีการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้รบกวนและกระทบต่อการสอนของครู แต่จะใช้เป็นการให้ครูช่วยประชาสัมพันธ์ในชั้นเรียน ก่อนมีการเรียนการสอน หรือจัดให้มีการโฮมรูมแก่นักเรียนก่อนมีการเรียนการสอน เน้นประชาสัมพันธ์ที่เป็นการประกาศออกไมค์ในเวลาพักกลางวัน หรือเวลาพักที่สำคัญ หรือเป็นป้ายประกาศให้นักเรียนอ่านเพื่อส่งเสริมในการอ่านไปในตัว

2. ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด

จากประเด็นที่พบ มีการส่งเสริมให้ครูได้เยี่ยมชมการสอนเพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูผู้สอนกับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นปัญหาต่างๆ

แนวทางในการไขปัญหา ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่า มีการส่งเสริมให้ครูได้เยี่ยมชมการสอนเพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูผู้สอนกับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นปัญหาต่างๆ อาจจะทำปัญหาบังเอิญบางประการที่ครูผู้สอนอาจจะดูแลไม่ถึง และเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ใหม่เพื่อไปพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เช่น การจัดให้มีการแข่งขันเกมตอบปัญหาทางวิชาการในห้องเรียน

3. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

จากประเด็นที่พบ ผู้บริหารมีการยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานดีเด่นด้วยวิธีการต่างๆ เช่นกล่าวชมเชยในที่ประชุม มอบเกียรติบัตร เสนอข่าวในวารสาร หอกระจายข่าว เผยแพร่ในเว็บไซต์ของโรงเรียน

แนวทางในการไขปัญหา ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารมีการยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานดีเด่นด้วยวิธีการต่างๆ เช่นกล่าวชมเชยในที่ประชุม มอบเกียรติบัตร เสนอข่าวในวารสาร หอกระจายข่าว เผยแพร่ในเว็บไซต์ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังหาแหล่งทุนสนับสนุนให้กับครูเพื่อเป็นสวัสดิการในการตอบแทนครูผู้ที่มีความดีในด้านต่าง ๆ

4. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

จากประเด็นที่พบ ผู้บริหารจัดอบรม สัมมนาเชิงวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง
เทคนิควิธีการสอน

แนวทางในการไขปัญหา ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่า มีการส่งเสริมให้มีการจัดอบรม สัมมนาเชิงวิทยากร
จากภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องเทคนิควิธีการสอน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ
และมีการต่อยอดในวิชาชีพอย่างสมฐานะวิชาชีพ และมีการพัฒนาตนเองอย่างมืออาชีพ

5. ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ

จากประเด็นที่พบ ผู้บริหารนำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านการเรียนของนักเรียนมาใช้ให้เป็นไปตามเกณฑ์
แนวทางในการไขปัญหา ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่า ได้นำหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านการเรียน
ปลูกฝังให้กับนักเรียนอย่างรู้คุณค่า และส่งเสริมความสามารถความถนัดให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ ลักษณะ
พึงประสงค์มาใช้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ และสร้างค่านิยมที่ดีแก่เด็ก ควบคุมคุณธรรม จริยธรรม

6. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้

จากประเด็นที่พบ สถานศึกษามีการประกาศเกียรติคุณนักเรียน ที่มีผลงานด้านวิชาการหรือมีพฤติกรรม
ในชั้นเรียนดีเด่น ในบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา

แนวทางในการไขปัญหา ผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่า สถานศึกษามีการประกาศเกียรติคุณนักเรียน ที่มี
ผลงานด้านวิชาการหรือมีพฤติกรรมในชั้นเรียนดีเด่น ในบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่นการติด
ประกาศป้ายไวนิล หน้าโรงเรียนพร้อมมีรูป ชื่อ-นามสกุล ประกาศให้บุคคลภายในและภายนอกโรงเรียนได้รับทราบ
เพื่อสร้างความมั่นใจ และความภาคภูมิใจแก่นักเรียนและผู้ปกครอง

สรุปผลและวิจารณ์ผล

จากผลการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบภาวะ
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 2: ตามรายด้านภาพรวม ผลการศึกษาตามที่คุณบริหารได้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละด้าน พบว่า 1.การ
กำหนดภารกิจของสถานศึกษา ประเด็นด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.การ
จัดการด้านการเรียนการสอนพบประเด็น ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และ
3. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิดา บุรณจันทร์ (2550, บทคัดย่อ) ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับ
ประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า มีคณะกรรมการโรงเรียนโดยรัฐเป็นผู้ดูแล
มาตรฐานการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับ
สภาพแวดล้อม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสามารถเรียนและทำงานควบคู่กัน การพัฒนาโรงเรียนต้อง
ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน และสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรให้มาก
ขึ้นด้วยการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการตามแผนและเป้าหมายด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
วิรุฬห์จิต ไบลี (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1-2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1-2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับ

แรก คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู รองลงมาได้แก่ด้านการประเมินผลนักเรียน และด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวกัทธ ฤทัยรัตน์ และคณะ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ตามกรอบแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงาน พบว่า 1) การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำด้านด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมา มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือภาวะผู้นำด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แบล และแบบ อังโน โอฟาร์ บุญมี. 2547: 47 ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินภาวะผู้นำตามการรับรู้ และตามความคาดหวังของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง วิธีการศึกษา คือ ให้ผู้บริหารระดับต้นประเมินผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับกลางประเมินผู้บริหารระดับสูง ผลการศึกษาพบว่า ผู้อำนวยการเปรียบเสมือนสถาปนิกที่สร้างภาวะผู้นำครูที่มีสมรรถภาพ ควรจะมีการวางแผน สนับสนุนกระบวนการ และโครงสร้างเพื่อรองรับการพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาต้องทำให้ยืนนาน ยั่งยืนและมีความชำนาญอย่างเห็นผลและเหนือกว่าผู้อื่น รวมทั้งการสื่อสารให้ทราบวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โครงสร้างและกระบวนการที่ออกแบบต้องทำให้ครูทำงานร่วมกันหรือร่วมกับผู้อื่นได้ ส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยนำไปสู่การเรียนรู้ การสอนแบบเป็นทีม (Teams) มุ่งเน้นให้เกิดความสำเร็จของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ความพยายามบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ เกิดขึ้นได้จากการรวบรวมความรู้ต่างๆ จากอาจารย์ทุกท่าน และความกรุณาในการตรวจแก้ และให้คำแนะนำ ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ ที่ปรึกษางานวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และช่วยกรุณาตรวจแก้ไข เครื่องมือและบทความตลอดจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้ให้อุปกรณ์การศึกษาที่ดีที่สุด คือสติปัญญา และร่างกายที่สมบูรณ์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย มาจนสำเร็จการศึกษา

ประโยชน์ที่เกิดจากวิจัยฉบับนี้ทั้งในปัจจุบัน และในเบื้องหน้า ขอยกความดีให้กับท่านเจ้าของหนังสือ งานวิจัย เอกสาร วิทยานิพนธ์ และข้อเขียนต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า หยิบยกมาประกอบ งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ และสำเร็จด้วยดี สำหรับข้อบกพร่องใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ และขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ ปุริสาร. 2547. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
พหุกรณีศึกษา : วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คุณวุฒิ คนฉลาด. 2540. **ภาวะผู้นำ** (พิมพ์ครั้งที่2) ชลบุรี. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จารุณี มุขพรหม. 2546. **ศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัด
ฉะเชิงเทรา**. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมาน เขียวเขว่า. 2555. **ผลการสอบระดับชาติ ความซ่องในใจ ความจริง กับ ค่าคะแนน**. บทความการศึกษา.
หน้า 11-13
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. **พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาคน**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2542.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2548. **การบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพฯ ทิพย์วิสุทธิ.
ประสิทธิ์ สาระสันต์. 2542. **พฤติกรรมกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการบริหาร การศึกษาของ
ผู้บริหารการศึกษา**. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
_____. 2548. **โรงเรียนองค์กรแห่งการเรียนรู้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา
(พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ ทิพย์วิสุทธิ
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2544. **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ. ม.ป.พ.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548. **พฤติกรรมมองคการ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสารจำกัด
- โยธิน สกุลเดช. 2548. **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โอฬาร บุญมี. 2547. **ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษา
อำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- DuBrin, Andrew J. **Leadership: Research Findings, Practice, Skills** (Boston: Houghton Mifflin, 1995) p. 377.
- Krejcie, R.V.,and Morgan D.W. **Determining Sample Size for Research Activities**.
Psychological measurement: 607-610, 1970.
- Sears, D. O., Peplau, L. A., & Taylor, S. E. (1991). **Social psychology, 7th Ed.** Englewood
Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Sears, D. O., Peplau, L. A., Freedman, J. L., & Taylor, S. E. (1988). **Social psychology, 6th Ed.**
Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Sears, D. O., Freedman, J. L., & Peplau, L. A. (1985). **Social psychology, 5th Ed.** Englewood
Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Yukl, G. (1994). **LEADERSHIP IN ORGANIZATIONS (3rd ed.)**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice
Hall.
- Zald, M. N. (1978). **On the social control of industries**. SOCIAL FORCES, 57 (1), 79-102.
- Zellermyer, M. (1997). **When we talk about collaborative curriculum-making, what are we
talking about?** CURRICULUM INQUIRY, 27 (2): 187-214.

การนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติ
ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ ในจังหวัดตาก
The Implementation of Solid Waste Management Policy in
Subdistrict Municipality Nong Bua Tai in Tak Province

อธิพันธ์ วิไลลักษณ์¹
Mr.Athipan Vililug

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเป้าหมายเพื่อ 1) ศึกษาความสอดคล้องของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้กับนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) ศึกษาความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ในจังหวัดตาก

ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลหนองบัวใต้มีการจัดการขยะมูลฝอย 2 ลักษณะ คือการปล่อยโดยไม่มีการควบคุม และการควบคุมการจัด เพราะปริมาณและประเภทของขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่มีแตกต่างกัน โดยกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดไว้ในด้านการจัดการ ด้านกฎหมาย ด้านการลงทุนและด้านสนับสนุน แต่การดำเนินการยังปรากฏในพื้นที่น้อยมาก ความไม่พร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ และด้านนโยบายของท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยยังคงถูกจำกัดตามไปด้วย

คำสำคัญ : การจัดการ, ขยะมูลฝอย, นโยบาย

Abstract

This study is a qualitative research, the purposes of the study were 1) to investigate the consistency between the community solid waste management of Subdistrict Municipality and the Department of Local Administration's solid waste management policy and 2) to study the readiness for solid waste management of Subdistrict Municipality Nong Bua Tai in Tak Province.

The results revealed that the Subdistrict Municipality solid waste management can be divided to uncontrolled release and controlled disposal waste management because the amount and type of solid waste in different areas. The solid waste management of the Subdistrict Municipality was consistent with solid waste management policy of the Department of Local Administration in part of management, law, investment and support but the operations still least. The unreadiness of solid waste management in the different part of the budget, location, personnel, durable articles and administrative organization's policy which are the causes of the limitation of the solid waste management.

Keywords : Management, Solid Waste, Policy

¹ อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บทนำ

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นองค์ประกอบหนึ่งใน “วงจรรโยบาย (Public Policy Cycle)” ซึ่งเป็นการตอบประเด็นปัญหาว่า เมื่อมีการก่อตัวของนโยบาย ได้มีการระดมความคิดเพื่อกำหนดนโยบายจนไปสู่เลือกแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อดำเนินการแล้ว กระบวนการที่ต่อเนื่องจะมีการนำไปดำเนินการอย่างไร ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติก็ยังประสบกับปัญหามากมาย จนทำให้การดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายได้นั้นค่อนข้างยาก

ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา (Developing Countries) อยู่ระหว่างฐานการผลิตที่เป็นเกษตรกรรมกึ่งอุตสาหกรรม มีความหลากหลายในการอุปโภค-บริโภคที่เพิ่มมากขึ้น สิ่งตามมาคือ การมีของเสียตกค้างหลงเหลือจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นจำนวนมาก อาทิ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากบ้านเรือน ถนน ร้านค้า โรงงาน และโรงพยาบาล เป็นต้น ขยะมูลฝอยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นหน้าที่ที่ต้องจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ซึ่งเน้นเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ประเทศเกิดการพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิตของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางการแก้ไขจัดภาวะมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สารอันตราย และของเสียอันตราย

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการมูลฝอยชุมชนของไทยปี พ.ศ. 2540-2559 โดยให้ลดหรือควบคุมการผลิตมูลฝอยของประชาชน ซึ่งทุกจังหวัดมีแผนหลัก (แผนแม่บท) และแผนการจัดการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะทุกเทศบาลและสุขาภิบาล เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดนโยบายป้องกันและขจัดมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลปีพ.ศ. 2552 ไว้เป็นแนวทาง เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ แม้จะมีการกำหนดกรอบแนวทางเพื่อให้หน่วยงานอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการ แต่การดำเนินการจริงกลับพบว่า หน่วยงานขนาดเล็ก เช่น เทศบาลตำบลและเทศบาลตำบลยังมีศักยภาพความพร้อมในด้านการจัดการขยะค่อนข้างต่ำเนื่องจากขาดเทคโนโลยี เครื่องมือ งบประมาณ และสถานที่ในการดำเนินการกำจัด (สุรีย์ บุญญาพงษ์, 2547) และจากการศึกษาของ (ฐิติรัตน์ อำไพ, 2551 : 5) ยังพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1,638 แห่ง ไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ และจำนวน 1,907 แห่ง มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบเห็นได้ว่าการจัดการขยะขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไม่เป็นระบบและเป็นระบบมีความใกล้เคียงกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงดำเนินไปอย่างไร้ระบบและมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง มีส่วนน้อยที่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไร

เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแบ่งรูปแบบการปกครองของไทย และเป็นเสาหลักสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตาม “พระราชบัญญัติสภาตำบลและเทศบาลตำบล พ.ศ. 2537” ในด้านการจัดการขยะมูลฝอยได้มีการให้อำนาจหน้าที่โดยตรงในการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล” (สนิท จรอนันต์, 2549 : 2) กฎหมายเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก แต่ปัญหายังคงมีอยู่และจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในอนาคตเป็นอย่างมาก

เทศบาลตำบลนั้นมีการดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ตามแนวทางนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่กำหนดโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และเมื่อได้มีการดำเนินการแล้วการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนหรือไม่

การดำเนินการตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานในด้านงบประมาณ สถานที่ บุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ และนโยบายท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่า เทศบาลตำบลมีการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติอย่างไร และมีความสอดคล้องตามกรอบนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด อีกทั้งมีความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอย่างไร ในพื้นที่เทศบาลตำบลในจังหวัดตาก การศึกษานี้จะเป็นข้อมูลและแนวทางส่งเสริมและปรับปรุงเชิงนโยบายในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลในจังหวัดตากกับนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษานโยบาย โครงการ กิจกรรม เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบล จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยในด้านงบประมาณ,ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ และด้านนโยบายของท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดตาก
4. เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลในจังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย เป็นวัสดุหรือเศษสิ่งของใด ๆ ที่เหลือจากกระบวนการการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการอุปโภคและบริโภค รวมไปถึงกระบวนการผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น เศษซากพืช ซากสัตว์ พลาสติก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ขยะมูลฝอยที่จะเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อประชาชนได้จะต้องมีปริมาณที่มากพอ ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง อาทิ สภาพของชุมชน ดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อุปนิสัย สภาวะทางเศรษฐกิจ และการจัดการขยะมูลฝอย (สุชาติ พรหมจารย์, 2545 : 8)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะเป็นขั้นตอนหนึ่งหลังจากการมีกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ แต่หากมองในเชิงปฏิบัติแล้ว เป็นความสามารถในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการใช้ปัจจัยทางการบริหารในองค์การเพื่อผลักดันให้นโยบายเกิดเป็นรูปธรรม (วรเดช จันทรศร, 2539)

วิธีดำเนินงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยการกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาไว้ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้พูดสนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้วิจัยแบบเป็นกันเองทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากการพูดคุยในรายละเอียดที่ผู้วิจัยต้องการ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ได้แก่ นายกเทศบาลตำบล รองนายกเทศบาลตำบล เจ้าหน้าที่ส่วนงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัย

งานวิจัยขั้นนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่ผิดพลาด ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกเสียงในการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำข้อมูลที่ได้รับการจัดเก็บเป็นหมวดหมู่และจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา เพื่อให้ประชากรที่ศึกษามีความชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. เทศบาลตำบลหนองบัวใต้มีลักษณะที่ค่อนข้างที่เป็นชนบทกระจายตัวออกไปนอกเขตชานเมือง และเนื่องจากพื้นที่มีขนาดค่อนข้างกว้างใหญ่ ประชากรจึงอาศัยอยู่อย่างกระจายตัว และด้วยสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นที่ราบเชิงเขาหรืออยู่บริเวณใกล้เคียงกับเนินเขาจึงเอื้อต่อการทำเกษตรกรรม วิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นแบบนี้จึงนิยมทำการเกษตรโดยส่วนใหญ่จะเพาะปลูกพืชที่หลากหลายและเหมาะกับช่วงฤดูกาล อย่างไรก็ตาม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตประชาชน ส่งผลต่อไปยังการจัดการเศรษฐกิจ สิ่งของที่เหลือจากการบริโภคและอุปโภคหรือขยะมูลฝอยเหล่านี้อีกด้วย

เทศบาลตำบลหนองบัวใต้มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยใน “ลักษณะจัดการกันเอง” ซึ่งเป็นกิจกรรมจัดการที่ปล่อยให้มีการดำเนินการกันเองโดยครัวเรือนและหมู่บ้าน กล่าวคือ จะให้ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนรับผิดชอบในขยะมูลฝอยที่ผลิตขึ้นมาเอง ซึ่งมีหลากหลายวิธี เช่น การเผา การฝังกลบในบ่อขยะของตนเอง โดยผ่านการแยกเศษแยกกากของเสีย ซึ่งหากจะพิจารณาการจัดการรูปแบบนี้อยู่ที่ความรับผิดชอบของแต่ละครัวเรือน ที่จะใช้วิธีการกำจัดขยะให้มีปริมาณเหลือน้อยที่สุด จึงไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องในเรื่องการมุ่งเน้นรูปแบบการจัดการที่ให้องค์กรที่ดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

เหตุผลสำคัญมีหลายประการที่ทำให้เกิดการจัดการลักษณะกันเอง คือ ปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ของท้องถิ่นมีน้อยมาก เพราะขยะมูลฝอยส่วนใหญ่มีการจัดการที่ต้นทางแล้ว ทั้งนี้เกิดจากการคัดแยกเอาไว้เพื่อขายกับร้านขายของเก่าเพื่อสร้างรายได้ให้กับตัวเองแล้ว ยังมีการกำจัดที่เน้นความสะดวกสบายที่บริเวณบ้านหรือรั้วละแวกบ้านของตนเรียบร้อยเกือบจะหมดแล้ว ทำให้การดำเนินการในกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

มูลฝอยอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดเก็บ การขนส่งหรือการกำจัดนั้น ทำได้แต่ไม่คุ้มค่า เนื่องจากการจัดการขยะมูลฝอยต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

การดำเนินการตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนฯ ที่มีการดำเนินการแล้วหรือยังไม่สามารถดำเนินการได้ในบางส่วนนั้น เนื่องจากสภาพปัญหาที่เกิดจากปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่ชุมชนยังสามารถจัดการได้เอง ทำให้ไม่เกิดปัญหาดังกล่าวทางแก้ไข ทำให้เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นน้อยเลือกที่จะปฏิบัติ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน ทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามนโยบายจึงถูกมองข้ามไป กล่าวคือ เน้นการพัฒนาโครงสร้างด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา สาธารณสุขชุมชนก่อน เพราะมีความจำเป็นมากกว่า

2. ความสอดคล้องระหว่างการจัดการขยะมูลฝอยกับแนวทางตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ในการศึกษานี้ รวบรวมสรุปได้ดังนี้คือ

ด้านการจัดการ มีการดำเนินการในที่มุ่งเน้นรูปแบบที่ให้องค์กรที่ดำเนินการมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยมีการตั้งดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ 1. ลักษณะจัดการกันเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ปล่อยให้มีการดำเนินการกันเองภายในครัวเรือนและหมู่บ้าน รับผิดชอบในขยะมูลฝอยที่ผลิตด้วยตนเอง 2. ลักษณะการจัดการขยะโดยเทศบาลตำบล โดยดำเนินการเองทั้งระบบเนื่องจากค่อนข้างมีความพร้อมในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลจะจัดเก็บค่าธรรมเนียมไม่เกิน 30 บาทต่อเดือน 3. ลักษณะจัดการโดยเอกชน เป็นการว่าจ้างให้เอกชนดำเนินการจัดเก็บ ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอย อย่างไรก็ตามในด้านการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายฯได้ เช่น การสนับสนุนให้เอกชนตรวจสอบ ประเมิน ภาพปัญหา จัดตั้งศูนย์ประสานงานนำข้อมูลขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

ด้านการลงทุน เทศบาลตำบลส่วนใหญ่ จะดำเนินการในสองประเด็นคือ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ มีการสนับสนุนร้านขายของเก่าในพื้นที่ให้ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยส่วนหนึ่งในตำบล และอีกแบบหนึ่งคือ การว่าจ้างเอกชนดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยทั้งระบบ

ด้านกฎหมาย เทศบาลตำบลมีการดำเนินการในเรื่องนี้ค่อนข้างจะน้อยมาก ซึ่งส่วนที่ดำเนินการได้คือ การส่งเสริมปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียมจัดการขยะมูลฝอยให้เหมาะสมเท่านั้น การแก้ไขดังกล่าวสืบเนื่องมาจากความไม่คุ้มค่าในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย เกิดจากปริมาณขยะมูลฝอยที่ผลิตที่ค่อนข้างมีมาก-น้อย แตกต่างกันทำให้ต้องเกิดการปรับขึ้นในกรณีร้านค้า รีสอร์ท บริษัท ที่ผลิตขยะค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม การปรับขึ้นก็เกี่ยวเนื่องกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของท้องถิ่นแต่ละแห่ง เช่นกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวเป็นเพียงแค่การดำเนินการที่ค่อนข้างจะสะดวกที่สุด ยังมีอีกหลายอย่างที่ไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากสถานที่กำจัดขยะ การกำหนดมาตรฐานการระบายของเสียจากแหล่งกำเนิด การกำหนดกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเรียกคืนและการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการปรับปรุงข้อกฎหมายเพื่อให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมลพิษจากแหล่งกำเนิด

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ อภิปรายผลจากการศึกษา ดังนี้

1. การจัดการขยะมูลฝอยตามแนวนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยเทศบาลตำบลหนองบัวใต้เป็นท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในทางกฎหมายเพื่อให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

เทศบาลตำบลหนองบัวใต้เกิดความไม่พร้อมในด้านวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือครุภัณฑ์ที่ค่อนข้างมีจำกัดตรงกับการศึกษาของ (ภัค บุตรหมื่น, 2553) ที่กล่าวถึง ปัญหาด้านเครื่องมือเครื่องใช้เหมือนกับงานวิจัยนี้ กล่าวคือ การมีรถจัดเก็บขยะมูลฝอยที่มีจำนวนน้อยโดยจะเกี่ยวเนื่องกับปัญหาด้านความครอบคลุมในพื้นที่อีกด้วย ในส่วนของกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นตามนโยบายนั้น มีหลายส่วนที่มีการดำเนินการและยังมีอีกหลายส่วนที่ไม่ดำเนินการเป็นเพราะความเอาใจใส่ของผู้บริหารในการดำเนินการ การนำมาใช้ในพื้นที่ของตนและการสนับสนุนของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ให้เกิดความต่อเนื่องกันในพื้นที่ยังมีน้อย ตรงตามการศึกษาของ(ฐิติรัตน์ อำไพ, 2551 : 104)ที่ต้องให้มีการจัดการกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดการจัดการที่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เทศบาลตำบลทุ่มเทพัฒนาอยู่ เช่น เส้นทางคมนาคมขนส่งเองมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการจัดการขยะ

การดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยฯ ที่กำหนดไว้ อาจจะมีมองได้ว่า เป็นเรื่องของความตระหนักและเอาใจใส่ของผู้บริหารของท้องถิ่น แต่หากพิจารณาให้รอบด้านแล้ว การที่เทศบาลตำบลมีความไม่พร้อมในหลายด้านที่เป็นปัจจัยสำคัญ เช่น ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือเครื่องใช้หรือครุภัณฑ์ ทำให้การดำเนินกิจกรรมบางอย่างค่อนข้างมีข้อจำกัด

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติ คือ 1) เทศบาลตำบลมีพื้นที่ค่อนข้างห่างไกล และมีประชากรจำนวนน้อยในแต่ละหมู่บ้าน เทศบาลตำบลควรส่งเสริมให้หมู่บ้านในตำบลมีศูนย์กลางจัดการขยะมูลฝอยของตนเอง เพื่อลดภาระการจัดการของเทศบาลตำบล และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและตระหนักถึงการจัดการขยะมูลฝอย 2) เร่งพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรกรรม เช่น การทำปุ๋ยหมัก คัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำไปใช้ได้ อีก เป็นต้น และอื่น ๆ อาทิ การทำโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น และ 3) เนื่องจากองค์กรเอกชนมีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าท้องถิ่น ในด้านอุปกรณ์ จำนวนคนและเครื่องมือเครื่องใช้ รัฐหรือท้องถิ่นควรส่งเสริมให้เอกชนมีการดำเนินการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือท้องถิ่นในกำหนดแผนงาน โครงการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปทิศทางเดียวกัน อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนให้ร้านค้าของเก่าในพื้นที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ของตนเอง เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก ที่ให้โอกาส และงบประมาณในการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมไปถึงผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ บุคลากร ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติ ในหน่วยงานของท่านเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติรัตน์ อำไพ. (2551). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แซทไฟร์.
- ภาค บุตรหมื่น. (2553). การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรเดช จันทรศร. (2548). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สหાયบล็อกและการพิมพ์จำกัด.
- สุชาดา พรหมจรรย์. (2545). การจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอนามัยสิ่งแวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรีย์ บุญญานุกพงศ์. (2546). การบริหารจัดการระบบกำจัดขยะแบบศูนย์รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2
TEACHERS' PARTICIPATION IN ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION ACCORDING
TO THE EDUCATIONAL REFORM POLICY IN BASIC EDUCATION SCHOOLS, LEVEL 1-2,
OF SCHOOLS IN UMPHANG DISTRICT, TAK PRIMARY EDUCATIONL SERVICES AREA 2

สุพงษ์ โนน้อย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 จำนวน 173 คน ได้มาโดยการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามจำนวนและขนาดสถานศึกษา (proportional stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ **ผลการวิจัยพบว่า**

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่สถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม ของครูมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

3. ปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางการแก้ปัญหการมีส่วนร่วมของครูในการบริหาร งานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา เรียงตามลำดับความถี่ 3 ด้านแรก ได้แก่ ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ ครูขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้หลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูไม่กล้าทำ เกรงว่างานวิจัยที่ทำจะไม่ถูกต้อง ลำดับสุดท้ายเป็น ปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ ครูขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็น

¹ นักศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก 63000 beta-function@hotmail.com โทรศัพท์ 0982635971

สำคัญ ปัญหาทั้ง 3 ประการ มีแนวทางแก้ปัญหาโดยจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการและเชิญวิทยากรมาจากภายนอกให้ความรู้และคำแนะนำ

คำสำคัญ : การบริหารการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study the levels of teachers' participation in academic affairs administration in regards to educational reform, to compare the teachers' participation in academic affairs administration in regards to educational reform as classified by school sizes, and to study problems and problem solving in teachers participation in academic affairs administration in regards to educational reform in basic education schools, level 1-2, of Schools in Umphang District, Tak Peimary Educationl Services Area 2.

The samples for this research were 378 administrators and teachers in basic education schools, level 1-2, of Schools in Umphang District, Tak Peimary Educationl Services Area 2. The samples were composed by the proportional stratified random sampling method. The instrument utilized in this research was a five-rating scale questionnaire with a reliability of 0.97. The data were analyzed by SPSS Program for Window Version 10.0 in terms of percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA , and pair comparison by Scheffe's method.

The research results were as follows :

1. As a whole, the teachers' participation in academic affairs administration was at a high level in descending order : development of learning process, development of school syllabus, development of internal quality assurance system, development of educational innovation and information technology, educational supervision, and research for education quality development.

2. The comparison result of teachers' participation in academic affairs administration in regards to educational reform as classified by school sizes was not different as a whole and separately, except in the area of school syllabus development which was significantly different at 0.05 level. The average of teachers' participation in medium-sized schools was higher than that in the small schools.

3. The major problems and the problem solving of teachers' participation in academic affairs administration in regards to educational reform were ranked in descending order as follows : Development of school syllabus, teachers lacked appropriate understanding in school syllabus structuring which made the syllabus fell behind standard. To solve this, the workshop training programs should be arranged to prepare the teachers with appropriate knowledge; Research for education quality development, teachers lacked appropriate understanding in conducting classroom research and were not encouraged to do so. To solve this, the workshop training programs should be arranged to prepare the teachers with simple methodology of conducting classroom research; Development of learning process, teachers lacked appropriate

knowledge about structuring the student learning plan and the diverse techniques of student-centered learning process. To solve this, the workshop training programs should be arranged to prepare the teachers with relevant information and skills.

Keywords : Education Administration in School Expansion

บทนำ

การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เจริญงอกงามในทุกด้าน การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 ค, หน้า 1)

จากการศึกษาเอกสาร ความสำคัญในการจัดการศึกษา แนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจเป็นหลักการที่สำคัญในการปฏิรูปการบริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 ที่ว่าด้วยระบบการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งได้แสดงตามเจตนารมณ์ด้านการมีส่วนร่วมไว้หลายมาตรา ซึ่งมีผลให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนไปค่อนข้างมาก การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารและคณะครู ทีมงาน ต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การแสดงความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลที่จะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษา การจัดการศึกษาควรเริ่มจากการมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาก่อน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่รับผิดชอบการบริหาร ซึ่งพบว่าครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 มีสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารที่หลากหลายจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูป การศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 278 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 14 คน
 - 1.2 ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 264 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 14 คน
 - 2.2 ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 159 คน

ขั้นตอนการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์, 2542, หน้า 84) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 173 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 159 คน
2. สํารวจและจำแนกสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ พบว่ามีสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 6 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 5 ข้อ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประเมินศึกษา ตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 โดยเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตรฐานค่า (rating scale) ชนิดกำหนด คำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ ดังนี้

การมีส่วนร่วมมากที่สุด (ร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ)	ให้ระดับคะแนน 5
การมีส่วนร่วมมาก (ร่วมคิด)	ให้ระดับคะแนน 4
การมีส่วนร่วมปานกลาง (ร่วมทำ)	ให้ระดับคะแนน 3
การมีส่วนร่วมน้อย (ร่วมรับรู้)	ให้ระดับคะแนน 2
การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (ไม่มีส่วนร่วม)	ให้ระดับคะแนน 1

จำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 45 ข้อ โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน แต่ละด้านมีข้อคำถาม ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน 8 ข้อ
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการนิเทศการศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง โดยเป็นครูผู้สอนมากที่สุด มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารหรือครูผู้สอน ระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 - 2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับเป็นรายด้านคือ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 2 ข้อแรกคือ ครูมีส่วนร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ สอดคล้องกับเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนข้อที่ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ การกำกับติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 2 ข้อแรกคือ การปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ การนิเทศ การเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1- 5 อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 2 ข้อแรก คือการประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา และการศึกษาวิเคราะห์วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ส่วนข้อที่ 6 อยู่ในระดับปานกลาง คือ การเผยแพร่ผลการวิจัยต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง สถานศึกษา หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 2 ข้อแรกคือ การจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษา ส่วนข้อที่ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ การติดตามประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1-6 อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 2 ข้อแรกคือ การศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษาและวางแผนการนิเทศการศึกษา จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่วนข้อที่ 7 อยู่ในระดับปานกลาง คือ การสร้างเครือข่ายระบบนิเทศการศึกษา ภายในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.6 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ 2 ข้อแรกคือ การดำเนินงานตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา และการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาชุมชนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนข้อที่ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ การประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และ ประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 จำแนกตามขนาดของ

สถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ ส่วนด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาขนาดกลาง มากกว่าค่าเฉลี่ยของสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนในข้ออื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 ในแต่ละด้าน พบว่า

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้และความ เข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทำให้หลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน แนวทางแก้ไข คือ จัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการและเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมาให้ความรู้ ปัญหารองลงมา คือ ครูมีหน้าที่รับผิดชอบงานหลายด้านจึงไม่สามารถปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ แนวทางแก้ไขปัญหา คือ มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน และควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ส่วนปัญหาลำดับสุดท้าย คือ หลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 มีสาระการเรียนรู้มากเกินไปของนักเรียนทำให้การเรียนการสอนไม่เกิด คุณภาพเท่าที่ควร แนวทางแก้ปัญหา คือ ควรปรับลดสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 1 ให้ลดลงให้เหมาะสมกับวัย ของผู้เรียน

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ แผนการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวทางแก้ปัญหา คือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการและเชิญวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ ปัญหารองลงมา คือ ขาดงบประมาณ สนับสนุนในการดำเนินการเพื่อจัดแหล่งเรียนรู้ แนวทางแก้ปัญหา คือ ระดมทรัพยากรจากชุมชน ส่วนปัญหาลำดับ สุดท้าย คือ ครูยังสอนแบบบรรยายไม่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนเพราะยังคิดว่านักเรียนยังไม่สามารถทำได้ แนวทางแก้ปัญหา คือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติในการสอน

3.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ครูขาดความรู้ความ เข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูไม่กล้าทำงานวิจัยกลัวว่างานวิจัยที่ทำจะไม่ถูกต้อง แนวทางแก้ปัญหา ตามลำดับ คือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างง่ายแก่ครู และศึกษาดู งานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหารองลงมา คือ ครูให้ความสำคัญในการทำวิจัยน้อย แนวทางแก้ปัญหา คือ ผู้บริหาร ควรชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัย และส่งเสริมให้ครูวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่าง

3.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี แนวทางแก้ปัญหา คือ จัดอบรมสัมมนาเชิง ปฏิบัติการให้ความรู้ในด้านการผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ปัญหารองลงมา คือ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและชุมชนควรร่วมมือกัน

ระดมทรัพยากรมาสนับสนุนในการจัดหาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่วนปัญหาลำดับสุดท้าย คือ ขาดการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แนวทางแก้ปัญหา คือ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

3.5 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูไม่นิเทศอย่างจริงจัง เนื่องจากมีภาระงานหลายด้านทำให้ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ปัญหา คือ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศ และติดตามประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ ปัญหารองลงมา คือ ครูขาดความรู้ในการนิเทศภายใน แนวทางแก้ปัญหา คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และแจกเอกสารความรู้เรื่องการนิเทศภายใน

3.6 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ปัญหา คือ เชิญวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาประกันคุณภาพภายใน ปัญหารองลงมาคือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทำไม่ต่อเนื่อง จะทำก็ต่อเมื่อมีการประเมินแนวทางแก้ปัญหา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องชี้แจงแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมีการติดตามประเมินผล อย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา และลำดับสุดท้าย จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจเป็นแรงส่งเสริมให้ครูให้ความสำคัญ ในการพัฒนาตนเองด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านลำดับต่อมา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มากกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 30-41) ที่ได้กำหนดกระบวนการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาแนวทางจัดทำอันดับแรกคือ คือ การกำหนดและสร้างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัวปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษารวมทั้งกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย จึงเป็นสาเหตุให้ครูต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนการมีส่วนร่วมของครูในการกำกับ ติดตามประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษาน้อยกว่าข้ออื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า ในเรื่องของการกำกับ ติดตามประเมินผล ผู้บริหารต้องมีบทบาทสำคัญในการ

เป็นผู้นำร่วมกับคณะครู แต่เนื่องจากทั้งผู้บริหารและคณะครูต่างมีภารกิจหลายด้าน จึงทำให้ขาดการกำกับติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง

1.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ การมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับมาก และมีการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าข้ออื่น ๆ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้าน คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม โดยครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลเชิงวิวินิจฉัยเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และการส่งต่อ (สมเดช สีแสง, 2547, หน้า 317-318)

1.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ใน ระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลการวิจัยต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง สถานศึกษา หน่วยงานและ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัยอย่างแท้จริง จากสาเหตุนี้งานวิจัยของครูจึงไม่ได้เผยแพร่ให้กับนักเรียน ครู ผู้ปกครองสถานศึกษา หน่วยงานและ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทราบ

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ การมีส่วนร่วม ของครูอยู่ในระดับมาก และมีการจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนา วิชาการ มากกว่าข้ออื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า สื่อมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนซึ่ง กรมวิชาการ (2546, หน้า 6-9) ให้ความสำคัญกับสื่อว่า สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ เพิ่มพูน ทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด ครูผู้สอนจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการ สร้างเครือข่ายระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นภายในเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ย ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาในแต่ละแห่งยังไม่ให้ความสำคัญในการสร้างเครือข่าย ระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาและกับสถานศึกษาอื่น อาจเนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ ในการนิเทศการศึกษาอย่างแท้จริง

1.6 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ การมีส่วนร่วมของครูอยู่ใน ระดับมาก และมีการดำเนินงานตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จ ของสถานศึกษามากกว่าข้ออื่น ๆ

2. จากผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธรรมนิยม เพ็ชรพงษ์ (2547) ที่พบว่าการ บริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร ครูผู้สอนตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน ที่ปรากฏผลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานของสถานศึกษาทั้งสามขนาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครูมีส่วนร่วมใน การบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้แสดงเจตนารมณ์ด้านการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน

ท้องถิ่น ไว้ในหลายมาตรา มีผลให้บทบาทของการบริหารจัดการในสถานศึกษา เปลี่ยนแปลงมาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด (กรมวิชาการ ก, 2543 หน้า7)

3. จากผลการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 ในแต่ละด้าน พบว่า

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทำให้หลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ เสวตวงศ์ (2542, หน้า 79) ที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษากรณีศึกษาสำนักงานการศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แต่ดำเนินการไม่เป็นระบบไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนยังไม่มี ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวย แยมสอาด (2539) ที่พบว่าครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนให้สอดคล้องกันทั้งหลักสูตร แนวทางแก้ปัญหา คือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และเชิญวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ

3.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูไม่กล้าทำงานวิจัย กลัวว่างานวิจัยที่ทำจะไม่ถูกต้อง

3.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

3.5 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารและครูไม่นิเทศอย่างจริงจังเนื่องจากมีภาระงานหลายด้านทำให้ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษาแนวทางแก้ปัญหาคือ เชิญวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากความกรุณาของท่าน ดร.ศศิธรดา แพงไทย อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ ดร.ประยุทธ์ ชูสอน, ดร.สุชาติ บางวิเศษ, ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์, ดร.เจตจำ น้อยสำลี และผศ.ดร.ธีราพร กุลนันทน์ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบสารนิพนธ์จากภายนอก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย ที่ได้ให้คำแนะนำชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ผู้ศึกษามีความรู้ และทำให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ในระหว่างการศึกษาไปพัฒนาหน้าที่ การงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และขอบคุณบุคคลในครอบครัวที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดียิ่งจนทำให้การศึกษาวินิจฉัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่ให้การศึกษาบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมอันเป็นเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิตของผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จรี อุไรวัฒนา. (2548). การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธรรมเนียม เพ็ชรพงษ์. (2547). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อึ้ง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2545). แนวทางการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประยูร ชินสุวรรณ. (2546). การศึกษาบทบาทการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- _____. (2547). การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 28, 2548, จาก http://area.obec.go.th/buriram3/rongbavon/bavon/r_6.html.
- สมเดช สีแสง. (2547). คู่มือบริหารโรงเรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.
- สมบัติ อ่วมอินจันทร์ (2540) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- สาถี งามสม. (2545). ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำราญ ชวนวัน. (2545). ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. ค้นเมื่อ มิถุนายน 10, 2548, จาก <http://www.mis.moe.go.th/khet5/aaa.reser15.html>.

สุภัค แก้วเพชร. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2545). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม
A Model for teachers' development functional competency at the School
outside urban areas in Mueangnakhonchum school group

สุชาติ ผู้มีทรัพย์¹
Suchat Poomeesap

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน โดยการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม 2) ศึกษาระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน โดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อกำหนดเป็นความต้องการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยเรียงลำดับความสำคัญจากระดับมากไปหาน้อย 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม มีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 3.1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ โดยการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง 3.2) สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4) ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยใช้แบบประเมิน

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม เป็นโครงสร้างเชิงระบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการพัฒนา 2) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา 4) วิธีการการพัฒนา 5) ประเมินผลการพัฒนา 6) ข้อมูลป้อนกลับ

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน สถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง

Abstract

The purposes of this research were create a model for teachers' development functional competency at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group. This research was conducted in 4 steps. 1) To study functional competency for teacher who teaches at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group by using study

¹ สุชาติ ผู้มีทรัพย์โรงเรียนบ้านเขาน้ำเพชร หมู่ที่ 6 ตำบลคลองแม่ลาย อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
email: PS.tribute96@gmail.com Tel. 086-2097408

concept, theory, research and interview to determine functional competency for teacher who teaches at the school outside urban areas. 2) To study level of functional competency for teacher who teaches at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group were examined by using questionnaire of the sample consisted for teachers' development competency at the school outside urban areas. 3) To create a model for teachers' development functional competency at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group, and the procedure is as follows 3.1) to study a model of elements by using study concept, theory, research and interview to determine functional competency for teacher who teaches at the school outside urban areas. 3.2) to create a model for teachers' development functional competency at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group by work shop. 4) To evaluate a model for teachers' development functional competency at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group by using evaluation.

Result of the study indicated that: A model for teachers' development functional competency at the school outside urban areas in Mueangnakhonchum school group, pattern of system structure by element were, the principal of development, objective, competency that need to be develop, how to develop, development evaluation and feedback.

Keyword: A Model for development, Teachers' functional competency, The School outside urban areas.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกแบบไร้พรมแดน มีระบบการสื่อสารที่รวดเร็วทันสมัย ใช้เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน ขณะที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้สังคมไทยได้รับผลกระทบที่ทำให้วิถีชีวิต วัฒนธรรม และค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนไปด้วย สังคมไทยต้องปรับตัวให้สามารถอยู่ได้อย่างผสมกลมกลืนกับเอกลักษณ์ไทย สร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ เพื่อให้พัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา การจัดการศึกษาสำหรับคนไทย จึงต้องปรับรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง มีการกระจายการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ผู้เรียน และบุคคลทั่วไป เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ (เช่น หมั่นเขตรกิจ, 2551)

หน่วยงานเกี่ยวข้องกับครู ได้กำหนดวิธีการพัฒนาครูไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมในทุกพื้นที่ แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ครูไม่ได้ปรับปรุงวิธีการทำงานของตนหรือไม่ได้ทำให้ประสิทธิภาพการทำงาน of ครูเพิ่มขึ้น ครูยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง เนื่องจากแนวคิดในการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นเชิงนโยบายมากกว่าเป็นความต้องการของครู หลักสูตรการพัฒนาก็ไม่ตอบสนองความต้องการของครู ประสบการณ์ที่ครูได้รับจากการพัฒนายังไม่ ملمลึก ไม่ครอบคลุม การพัฒนาครูที่ผ่านมาจึงไม่ประสบผลสำเร็จ (ไฉนทัย อุดมบุญญาภาพ, 2546)

ปัจจุบันครูต้องตกเป็นจำเลยของสังคมในเรื่องขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดสมรรถภาพ และขาดคุณลักษณะที่ดี ครูจึงเป็นทั้งเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลง (Subject) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูต้องให้ความสำคัญต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเขตชุมชนเมือง ที่อยู่ห่างไกลความเจริญก้าวหน้า มีครูไม่ครบชั้น คุณวุฒิและความถนัดของครูไม่ตรงกับวิชาที่สอน ซึ่งการปฏิรูปการศึกษา ทำให้ครูไม่ได้ทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีหน้าที่ที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพด้านการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเขตชุมชนเมืองไม่ได้มาตรฐาน กลายเป็นผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (เชน หมั่นเขตรกิจ, 2551)

แม้ว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเขตชุมชนเมือง เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านการสอน สมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีเพียงใดก็ตาม แต่จากสภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้การสอนไม่ประสบผลสำเร็จเทียบเท่ากับครูผู้สอนจากสถานศึกษาในเขตชุมชนเมือง ที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ จึงต้องพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเขตชุมชนเมืองให้มีคุณภาพ โดยมีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม
3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะของครูที่ดี ลักษณะของครูยุคใหม่ มาตรฐานวิชาชีพครู และสมรรถนะของครูผู้สอน และสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ กระบวนการพัฒนารูปแบบ และการตรวจสอบรูปแบบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยการใช้อย่างสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา 2) สร้างรูปแบบ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยการใช้อย่างประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม ประกอบด้วย สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู สมรรถนะด้านกัลยาณมิตรของศิษย์ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตร สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านทักษะการสอนที่เชี่ยวชาญ สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล และสมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. ระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม เรียงลำดับความต้องการเพื่อพัฒนาจากระดับมากไปหาน้อย ดังนี้ สมรรถนะด้านกัลยาณมิตรของศิษย์ สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านทักษะการสอนที่เชี่ยวชาญ สมรรถนะด้านการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตร สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม เป็นโครงสร้างเชิงระบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการพัฒนา 2) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา 4) วิธีการการพัฒนา 5) ประเมินผลการพัฒนา 6) ข้อมูลป้อนกลับ

4. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สมรรถนะที่ได้มานั้นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ โคร์สตัด

(Keirstead, 2012) ได้กำหนดรายละเอียดสมรรถนะที่มีคุณลักษณะให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้ดี เป็นผลรวมสมรรถนะขององค์การและสมรรถนะเกี่ยวกับงาน สมรรถนะทั่วไปหรือสมรรถนะหลัก เป็นคุณลักษณะที่บุคคลในทุกกลุ่มงานหรือทุกตำแหน่งในกลุ่มงานจะต้องมี เพื่อให้ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เช่นเดียวกับ สุนันทา เลาพันธ์ (2553, หน้า 1) ที่เห็นว่าปัจจุบันองค์การชั้นนำได้นำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างกว้างขวาง ในการสรรหา คัดเลือก พัฒนา และประเมินผลงานของบุคลากรได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของตำแหน่งงานและองค์การมากที่สุด และ แจ็คสัน (Jackson, et al. 2009, p. 270) พบว่าปัจจุบันองค์การต่างๆ นิยมใช้การฝึกอบรมและการพัฒนาสำหรับปรับปรุงสมรรถนะบุคลากร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นไปตาม แผนกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สมชาย สรรพประเสริฐ, 2552, หน้า 202) ที่มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบบริหารราชการแนวใหม่ มีสมรรถนะตรงกับสายงานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างมืออาชีพ สอดคล้องกับ มานิตย์ นาคเมือง (2552, หน้า 216) ที่พบว่า สมรรถนะของครูมีความสอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งของครูผู้สอนที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ เช่นเดียวกับ บลานซีโร, บอร์สกี และไดเออร์ (Blancero, Borski and Dyer, 1996) สมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน: สมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะที่ทุกตำแหน่งงานต้องมี สมรรถนะเสริมเป็นสมรรถนะที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงาน และสมรรถนะประจำตำแหน่งงานเป็นสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษาและสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, หน้า 5) เสนอว่า การพัฒนาครูนอกจากพิจารณาบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงแล้ว ต้องพิจารณาสมรรถนะของครูด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูต้องกำหนดสมรรถนะของครูให้เหมาะสมกับยุคสมัย และการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

2. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม จัดเรียงลำดับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาจากระดับมากไปหาน้อย สอดคล้องกับ ขวัญดาว แจ่มแจ่ม (2555, หน้า 309) ที่ได้ศึกษาความต่างที่ต้องปรับปรุงระหว่างสมรรถนะที่เป็นจริงกับสมรรถนะที่คาดหวัง โดยนำค่าเฉลี่ยของสมรรถนะที่เป็นอยู่จริงลบด้วยค่าเฉลี่ยของสมรรถนะที่คาดหวัง ช่องว่างที่มีค่าติดลบมากที่สุดถือเป็นสมรรถนะที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนามากที่สุด เช่นเดียวกับ จันทนา ครบแคล้ว (2555, หน้า 73–74) ที่ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับสมรรถนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สมรรถนะประจำสายงานและสมรรถนะหลัก เป็นไปตามที่ สุนันทา เลาพันธ์ (2553, หน้า 8–9) ได้เสนอการพัฒนาสมรรถนะเป็นเป้าหมายพื้นฐานที่ต้องการให้บุคลากรแต่ละคนมีในแต่ละตำแหน่งงาน การดำเนินตามสมรรถนะของตำแหน่งจะเป็นข้อมูลที่บอกให้องค์กรทราบว่าพนักงานมีสมรรถนะระดับใด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานของตำแหน่งงาน เป็นการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างบุคคลและมาตรฐาน เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูงขึ้น นอกจากนี้ วัชระ บุญธีรพร (ม.ป.ป.) ได้เสนอการวิเคราะห์สมรรถนะเพื่อการพัฒนาว่า 1) กำหนดระดับความคาดหวังของสมรรถนะในแต่ละตัวที่ต้องการให้มีระดับ 1–5 2) กำหนดน้ำหนักของสมรรถนะที่แตกต่างกันในหน่วยงานนั้นๆ 3) การมีระดับความสามารถหนึ่งๆ แต่ละประเภทของงานจะมีระดับที่แตกต่างกัน จึงต้องให้น้ำหนักต่างกัน

3. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม ได้รูปแบบที่เป็นโครงสร้างเชิงระบบที่แสดง

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการพัฒนา 2) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา 4) วิธีการการพัฒนา 5) ประเมินผลการพัฒนา 6) ข้อมูลป้อนกลับ เป็นไปตามที่ สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551, หน้า 255) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาคณากรว่าเมืององค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการพัฒนาคณากร 2) กระบวนการพัฒนาคณากร 3) วิธีการและแนวทางการพัฒนาคณากร เช่นเดียวกับ เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ และคณะ (2551, บทคัดย่อ) ค้นพบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) วัตถุประสงค์ 4) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ 5) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ 6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการใช้รูปแบบ 7) ผลงานสำคัญที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบสอดคล้องกับ เซน หมั่นเขตรกิจ (2551, บทคัดย่อ) ได้เสนอว่าองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบ คือ 1) การวางแผนพัฒนา 2) การส่งเสริมและการพัฒนา 3) การติดตามและประเมิน 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากเครือข่ายภายนอก

4. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม โดยประเมิน 3 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นไปตามที่ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550, หน้า 36) และ รัตนะ บัวสนธ์ (2548, หน้า 185 – 187) ที่เสนอแนวคิดสอดคล้องกันในการกำหนดมาตรฐานการประเมินที่มีประสิทธิภาพด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และความถูกต้อง/แม่นยำ ทั้งนี้ ผลการประเมิน พบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบได้ถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบเชื่อถือได้ เป็นไปตามที่ จตุรงค์ อินทรรุ่ง (2552, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ความเหมาะสมและการใช้ประโยชน์ ผลการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินระบบ ด้านความถูกต้อง ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ความเหมาะสม และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้แนวคิด คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ทำให้การวิจัยประสบผลสำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญดาว แจ่มแจ่ม. (2555). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จตุรงค์ อินทรรุ่ง. (2552). การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gse.siam.edu/paper/re52.html>. (วันที่ค้นข้อมูล 30 ตุลาคม 2555).
- จันทนา ครบแคล้ว. (2555, มกราคม-มิถุนายน). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. 4(1), 67-77.

- เซน หมั่นเขตรกิจ. (2551). การพัฒนารูปแบบการนำครูใหม่เข้าสู่งาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุชฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โณทัย อุดมบุญญาภาพ. (2546). **คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรผลิตครูในศตวรรษ 21.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุชฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจวรรณ กีสุขพันธ์ และคนอื่นๆ. (2551). **รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ใช้สำหรับพัฒนาครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มานิตย์ นาคเมือง. (2552). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2551). **รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- วัชระ บุญธีรพร. (ม.ป.ป.). **การพัฒนา Competency ของบุคลากรเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์จังหวัด.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.phare.go.th/file_buranakan/COMPETENCY. (วันที่ค้นข้อมูล 28 พฤษภาคม 2555).
- สมชาย สรรพประเสริฐ. (2552). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมาน อัครภูมิ. (2550, กรกฎาคม-ธันวาคม). **การใช้วิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก.** วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2(2), 83-84.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2548). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning.** กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2551). **รูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนันทา เลहनันท์. (2553, กรกฎาคม-ธันวาคม). **สมรรถนะ (Competency) กับงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร.** วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 3(2), 1-10.
- Blancero, D., Boroski, J. & Dyer, L. (1996). **Key Competencies for a Transformed Human Resource Organization: Result of a Field Study.** Human Resource Management. 35 (July 1996): 383 – 403.
- Jackson, S.E., Schuler, R.S. & Werner, S. (2009). **Managing human resources.** Mason, OH: South-Western Cengage Learning.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

A model for developing learning management competency of new teachers
at Serisuksa School Phetchabun Primary Education Service Area Office 1

ดร. ชรอยวรรณ ประเสริฐผล¹
Dr. Charoywan Prasertphon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสมรรถนะและแนวการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน 2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มการตรวจสอบเอกสาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา โดยการสัมมนารับฟังความคิดเห็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสมรรถนะและแนวการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 2 แนวการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 4 หลักการในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา

2. ผลการสร้างการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

¹ ดร.ชรอยวรรณ ประเสริฐผล โรงเรียนเสรีศึกษา โทรศัพท์ 056-761173 โทรสาร 056-761173 serisuksa.co.th

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะ , การจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา

ABSTRACT

The main purpose of this study was to construct a model for developing learning management competency of new teachers at Serisuksa School. The research procedure followed three steps: 1) to study learning management competency and guidelines for the development by analyzing and synthesizing concepts and the theories through relevant documents and research from the best practice schools by interviewing 5 experts 2) to draft a model for developing learning management competency of new teachers at at Serisuksa School by checking its appropriateness through focus group discussion among 9 educational supervision experts 3) to evaluate the feasibility of the drafted model by the sample of 30 school principals and teachers ; data were analyzed , using means and standard deviations.

1. The study of learning management competency of new teachers at at Serisuksa School found five components: 1) the first component: objectives of the development 2) the second component: guidelines of the development 3) the third component: learning management competency 4) the forth component: principles of learning management competency and 5) the fifth component: conditions for the achievements

2. The experts concurring in their opinions on the appropriateness of the model found that the learning management competency consisted of three components : 1) learning management competency of new teachers 2) Developing learning management competency, 3) conditions for the achievements

3. The evaluation of the feasibility of the model for learning management competency of new teachers at Serisuksa School as a whole was at a high level

Keyword : learning management competency , new teachers

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มีการแข่งขันกันสูงมาก ทั้งโรงเรียนและสถาบันการศึกษาของรัฐด้วยกัน ระหว่างรัฐกับเอกชน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับอุดมศึกษา โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนต่างแข่งขันกันเรื่องของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาผ่านการรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แต่จากผลการประเมินภายนอกรอบที่สอง พบว่า มีโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนทั่วประเทศไม่ผ่านการรับรองการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนของรัฐไม่ผ่านการรับรองจำนวนมากว่า

20,000 แห่ง และโรงเรียนเอกชนไม่ผ่านการรับรองจำนวนมากกว่า 3,000 กว่าแห่ง ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน สถานศึกษา ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในที่สุด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550, หน้า 5-6) และสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนเอกชนบางส่วนไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองก็คือ ครูผู้สอน เนื่องจากอาชีพครูของภาครัฐมีความมั่นคงกว่าครูโรงเรียนเอกชน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านครูและมีใบประกอบวิชาชีพครู จึงเลือกที่จะสอบบรรจุเป็นครูภาครัฐ เมื่อสอบไม่ได้จึงจะมาเข้าเป็นครูในโรงเรียนเอกชน นอกจากนี้ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเอกชนที่มีใบประกอบวิชาชีพอยู่แล้ว ก็ยังมีการลาออกไปสอบบรรจุเป็นครูของภาครัฐอยู่เสมอ จึงทำให้โรงเรียนเอกชนมีปัญหาขาดแคลนครู ครูที่มาสมัครใหม่ก็ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู ขาดทักษะและความชำนาญในด้านการสอน ซึ่งโรงเรียนเอกชนจำเป็นต้องรับเข้ามาสอนนักเรียนทดแทนครูที่ลาออกไป สอดคล้องผลการศึกษาของจีระพันธ์ พิภพพันธ์ นายกสมาคมสภาการศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (2555) กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนกว่า 4,000 แห่งทั่วประเทศมากกว่า 70 % ต้องประสบปัญหาขาดแคลนครู เนื่องจากการโรงเรียนเอกชนเปิดรับสมัครครูใหม่และประกาศผลในต้นเดือนพฤษภาคม แต่การบรรจุเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเปิดรับสมัครและประกาศผลในต้นเดือนพฤษภาคมเช่นกัน ทำให้ครูโรงเรียนเอกชนยื่นใบลาออกเพื่อสอบเข้าบรรจุเป็นข้าราชการครูแทน ส่งผลให้โรงเรียนเอกชน ไม่สามารถหาครูมาทดแทนได้ทันช่วงการเปิดเทอม

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเบื้องต้นโรงเรียนเอกชนจึงมีความจำเป็นต้องรับครูใหม่เข้ามาเพื่อทำการสอนแทนครูที่ลาออกไปเมื่อบรรจุครูใหม่เข้ามาแล้วครูใหม่ที่มีอายุงาน 1-2 ปี ย่อมต้องขาดทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ที่บรรจุเข้ามาสอนในโรงเรียนเอกชนให้มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และมีความพร้อมที่จะต้องใช้ศักยภาพความสามารถในการที่จะขับเคลื่อนนำโรงเรียนเอกชนไปสู่ตามที่มุ่งหวังไว้สอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) ที่มีบทบาทและถูกนำมาใช้ในหน่วยงานการศึกษามากขึ้นในปัจจุบัน การกำหนดสมรรถนะจะต้องกำหนดให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของหน่วยงาน กำหนดให้สอดคล้องรองรับกับหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคล (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2548) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2549, หน้า 1) ระบุว่าสมรรถนะเป็นมาตรฐานและเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะจะเป็นตัวบ่งบอกว่า ถ้าเราต้องการจัดการเรียนการสอน การบริหาร หรือการนิเทศการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายจะต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะด้านใดบ้างเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเกี่ยวพันโดยตรงกับการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

โรงเรียนเสรีศึกษา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2511 ตั้งอยู่ในเขตตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เปิดสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยปีการศึกษา 2557 มีจำนวนนักเรียน 2,307 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 96 คน โดยจัดสอนภาษาอังกฤษทุกชั้น วิธีการจัดการเรียนการสอน ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ใช้ทักษะกระบวนการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดใกล้เคียง มีจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุกปี ก็ยังประสบกับปัญหาการลาออกของครูใหม่และยังหาแนวทางและวิธีการพัฒนา

ครูใหม่ที่โรงเรียนรับเข้ามาปฏิบัติงาน ให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาความรู้ ทักษะคุณลักษณะของตนเองให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ได้เกิดองค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ดีในด้านต่างๆ และสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และมาตรฐานวิชาชีพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของนักวิชาการศึกษาความหมายของสมรรถนะ ความสำคัญของสมรรถนะ วัตถุประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะ หลักการในการพัฒนาสมรรถนะ วิธีการพัฒนาสมรรถนะ เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะ ประเภทของสมรรถนะ และ องค์ประกอบของสมรรถนะ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความหมายของการจัดการเรียนรู้ หลักการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนรู้
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคล
6. ข้อมูลพื้นฐานการบริหารจัดการโรงเรียนเสรีศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา มี 2 ชั้น ดังนี้

1) ศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานโรงเรียนเสรีศึกษา จำนวน 5 คนโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา มี 2 ชั้น ได้แก่

1) การยกร่างรูปแบบโดยนำข้อมูลมาจากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2) การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มและการตรวจสอบเอกสารกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสารวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษาโดยการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเสรีศึกษา จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ได้แก่ มีดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสมรรถนะ มี 6 ประการ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วยความรู้ 3) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ 5) ด้านการวัดและประเมินผล และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.2 แนวทางในพัฒนาสมรรถนะ มี 4 ประการ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะมี 7 ข้อ 2) หลักการในการพัฒนาสมรรถนะ มี 6 หลักการ 3) วิธีการพัฒนาสมรรถนะมี 9 วิธี และ 4) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะ มี 6 ประการ

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา พบว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ความรู้/ทักษะ 6 สมรรถนะและส่วนที่ 2 คุณลักษณะครูใหม่ 6 คุณลักษณะ

องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา มี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ก่อนการปฏิบัติงานมี 3 วิธีและระยะที่ 2 ระหว่างการปฏิบัติงานมี 7 วิธีรวมมี 10 วิธี

องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา มี 4 ประการ

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวม พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา มีผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ด้านความเป็นไปได้โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนเสรีศึกษา ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนทั้งระบบ

2. ผู้บริหารโรงเรียนเสรีศึกษา ควรร่วมมือกันในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา ศึกษาโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่องจัดให้ครูร่วมศึกษาดูงานกับหน่วยงานปฏิบัติ จัดให้มีการสุนทรียสนทนา สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

3. โรงเรียนเสรีศึกษาควรมีกระบวนการสำหรับการคัดเลือกครูใหม่ที่อิงคุณลักษณะของการเป็นครูที่ดีเหมาะสมที่จะเป็นครู เพราะจะสามารถพัฒนาสมรรถนะด้านต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

4. โรงเรียนเสรีศึกษา ควรคัดเลือกสรรหาครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ความเป็นกัลยาณมิตรหรือเป็นครูต้นแบบ ที่จะทำให้ครูใหม่มีแบบอย่างที่ดี สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้บริหารโรงเรียนเสรีศึกษา ควรพัฒนาครูใหม่ให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้ 1) ระยะก่อนปฏิบัติงานวิธีการที่เหมาะสม ได้แก่ ให้ครูได้เรียนรู้ตามคู่มือปฏิบัติงาน จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่ จัดให้มีการเข้าค่ายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน 2) ระหว่างปฏิบัติงาน วิธีการที่เหมาะสม ได้แก่ จัดให้มีระบบพี่เลี้ยงนิเทศครูให้ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ จัดให้มีการฝึกอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูร่วมศึกษาดูงานกับหน่วยงานปฏิบัติ ส่งเสริมให้ครูได้รับการให้ศึกษาต่อ จัดให้มีการสุนทรียสนทนาสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาการสอนของครู เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเสรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 สำเร็จลุล่วงได้ต้องขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนประสาทวิทยานนทบุรี โรงเรียนสุขนคร โรงเรียนมารีย์วิทยาสต์หีบ โรงเรียนถาวรวิทยา โรงเรียนอนุบาลสมปองที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะครูและบุคลากรโรงเรียนเสรีศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- ระพันธ์ พิภพพันธ์. (ม.ป.ป.). **โรงเรียนเอกชนขาดครูเหตุครูลาออกสอบครูผู้ช่วย**. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?News ID=9540000079583&TabID=3&>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา. (2549). **หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ.2549-2553)**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2548). **Competency Dictionary**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
Strategy for the Development of Teaching staff
in Kamphaeng Phet Technical College

นลธวัช ยุทธวงศ์¹
Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาพการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างระบบการบริหารงานภายใน มีการประชุมชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนา สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาดูงานและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกสาขางาน เพราะงบประมาณในการพัฒนายังมีไม่เพียงพอ และมีการสรุปติดตามประเมินผลการพัฒนา สำหรับด้านปัญหาการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหางบประมาณ ปัญหาการฝึกอบรมและพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร ปัญหาการศึกษาดูงานและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของบุคลากร และปัญหาการติดตามประเมินผล ส่วนในด้านความต้องการพัฒนาของบุคลากร โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ที่สำคัญได้แก่ ต้องการให้สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร โดยที่หลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาตรงกับความต้องการของบุคลากร มีแผนการใช้งบประมาณ และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ได้กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากร 9 กลยุทธ์ 27 มาตรการ 41 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : กลยุทธ์ พัฒนาบุคลากรสายการสอน วิทยาลัยเทคนิค

Abstract

The purposes of this research was 1) to study the conditions, the problems and the requirement of personnels for the development of teaching personnels 2) to develop the strategies for the development of teaching porsonnels. The instrument research were a questionnaire, an interview and workshop. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research findings were as follows : For the conditions it was found that the schools had structural administration. Personnels should be informed to know the importance of the development. Personnels were allowed to participate in working. Personnels were supported to have a training and higher education but it did not cover all fields because of insufficient budget. There was an evaluation. For the problems it was

¹ ครูเชี่ยวชาญ วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร E-Mail : nontawat192498@gmail.com Tel. 085-0349942

found that the problem was at the high level. The majority problem was budget, training, higher education and uncontinuous evaluation. For the requirement it was found that the requirement was at the high level. Personnels wanted schools indicated the importance of personnels' training. There should have budget plans. Personnels development should be continuous. The strategies of teaching development consisted of 9 strategies, 27 standards and 41 indicators.

Keywords : Strategies, the development of teaching personnels, Technical College.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ระบุว่า การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศและสังคมในอนาคตของประเทศไทย มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนทุกคนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สุขภาพพลานามัย ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตราที่ 10 ระบุให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา โดยให้สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา รับผิดชอบในการพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา

จากบริบทด้านกฎหมายดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 เรื่องการพัฒนาครูอาชีวศึกษา เพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีให้สูงขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยให้มีระบบการพัฒนาครูและบุคลากรของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552)

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชรในภาพรวมพบว่า จุดที่สถานศึกษาควรเร่งพัฒนา คือ 1) ควรเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและด้านอาคารสถานที่ 2) ควรวางแผนการพัฒนาเพื่อจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและทันสมัย 3) ควรพัฒนาหลักสูตรปริญญาตรี 4) ควรวางแผนและส่งเสริมให้ครูและนักศึกษาผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมเผยแพร่ในระดับประเทศ 5) ควรพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และ 6) ควรพัฒนาโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบที่ 3 ปี พ.ศ. 2554-2558) จากเหตุผลและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
2. พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาประยุกต์แนวคิดของ นิสตารค์ เวชยานนท์ (2548); สุจิตรา ธนานันท์ (2550); Gomez-Mejia, Balkin & Cardy (2007); Werner & DeSimone (2009); Mondy (2010); Snell & Bohlander (2010); Werner, Schuler & Jackson (2012) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ สุกฤษฏี ลิ้มโพธิ์ทอง (2550); สุขาย สรรประเสริฐ (2552); ขวัญดาว แจ่มแจ่ม (2555); เพ็ญศรี จันทร์อินทร์ (2555) สรุปกรอบการพัฒนาบุคลากร 3 ด้าน ดังนี้ 1) การฝึกอบรมและพัฒนา 2) การพัฒนาสายงานอาชีพ และ 3) การพัฒนาองค์การ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร มีวิธีการดังนี้

1.1 ใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2557 กำหนดขนาดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มาโดยวิธีเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน และเป็นบุคลากรสายการสอน จำนวน 98 คน รวมจำนวน 103 คน แบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอน เป็นแบบเลือกตอบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า มีค่าน้ำหนัก 5 ระดับ และข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 การสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 14 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลจากแบบสอบถาม ให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร มีวิธีการดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 18 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ใช้เวลาประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน โดยวันแรกใช้เทคนิควิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และนำผลการวิเคราะห์ SWOT มาคิดกำหนดกลยุทธ์ และใช้เทคนิค SWOT Matrix ซึ่งเป็นการจับคู่ SWOT ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในกับภายนอก เพื่อการจัดทำร่างกลยุทธ์ วันที่สองนำร่างกลยุทธ์จากการประชุมเชิงปฏิบัติการวันแรก มารวบรวมสรุปผลได้กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนใน

วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ประกอบด้วย วิทยาลัย 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ 27 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร พบว่า

1.1 สภาพการพัฒนาบุคลากร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา 2) ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ และ 3) ด้านการพัฒนาองค์การ พบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างระบบการบริหารงาน มีนโยบายและแผนการพัฒนา ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญ มีการประชุมชี้แจงและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีการจัดระบบสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี มีการจัดระบบเครือข่ายการพัฒนาบุคลากรทั้งภายในและภายนอก มีการสร้างแรงจูงใจส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเอง มีคณะกรรมการดำเนินงาน มีการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมพัฒนากับหน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาดูงานและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกสาขางาน มีการจัดสรรงบประมาณแต่ยังไม่เพียงพอ และมีการสรุปติดตามประเมินผล

1.2 ปัญหาการพัฒนาบุคลากร พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาองค์การ ด้านที่มีปัญหารองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากทุกด้าน ได้แก่ ปัญหางบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา

1.3 ความต้องการพัฒนาของบุคลากร พบว่า ทุกด้านมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านที่มีความต้องการรองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ และด้านที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ ด้านการพัฒนาองค์การ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากทุกด้าน ได้แก่ แผนการใช้งบประมาณในการพัฒนา

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย วิทยาลัย 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด ซึ่งได้กลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา 2) พัฒนาความรู้และทักษะด้านการวางแผนให้กับบุคลากร 3) เพิ่มขีดความสามารถในการนำแผนการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการบุคลากร 5) พัฒนาทักษะด้านวิชาชีพของบุคลากร 6) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน 7) สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้ก้าวหน้า และมั่นคง 8) สร้างเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่ดี และ 9) พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาของบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

1.1 สภาพการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมทุกด้านพบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างและระบบการบริหาร ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญ มีการประชุมชี้แจงสร้างแรงจูงใจ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ มีการนำ

ผลการประเมินภายในและภายนอกมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม มีการสำรวจความต้องการเป็นบางครั้งจึงทำให้การพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการ บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน มีการส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานและศึกษาต่อแต่ไม่ครอบคลุมทุกสาขางาน เนื่องจากงบประมาณมีให้ไม่เพียงพอ มีการส่งเสริมให้มีทัศนคติแบบร่วมมือร่วมใจ มีการบริหารความขัดแย้ง มีการสร้างทีมงาน และมีการสรุปติดตามประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา โขวิไลกุล (2547, หน้า 100-101) ที่กล่าวว่า องค์กรจะต้องมีการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยสร้างทัศนคติและความพึงพอใจ จึงจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา เลาหนันท์ (2544, หน้า 57) ที่กล่าวว่า การพัฒนาระบบขององค์กรจะต้องยึดหน้าที่ของบุคลากร ส่งเสริมให้มีทัศนคติแบบร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ขจัดความขัดแย้งสร้างสัมพันธภาพที่ดี และไปสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, หน้า 205) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรมนุษย์สามารถทำงานบรรลุเป้าหมายได้ มีวิธีดังนี้ 1) สร้างแรงจูงใจ 2) การฝึกอบรมพัฒนาและประเมินผลการทำงาน และ 3) การพัฒนาอาชีพ ค่าตอบแทน ผลประโยชน์ และความสัมพันธ์ในการบริหารแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย สรรพประเสริฐ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว พบว่า การพัฒนาต้องมีกลยุทธ์ ดังนี้ 1) สนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนา 2) พัฒนาระบบประเมินผลการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาระบบสร้างขวัญกำลังใจเพื่อรักษาบุคลากร 4) พัฒนาเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ทั้งในและต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือทางวิชาการ 5) สร้างบรรยากาศการจัดการความรู้ในหน่วยงาน และ 6) พัฒนาบุคลากรบนพื้นฐานของความสามารถที่พึงประสงค์

1.2 ปัญหาการพัฒนาบุคลากร ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหาการศึกษาดูงาน ศึกษาต่อ และปัญหาการสรุปติดตามประเมินผล มีปัญหาน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2551, หน้า 21-23) ที่กล่าวว่า ปัญหาการฝึกอบรมมี ดังนี้ 1) ปัญหาด้านผู้บริหาร 2) ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ 3) ปัญหาด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม 4) ปัญหาด้านวิทยากร 5) ปัญหาด้านสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ 6) ปัญหาด้านการบริหารและการประเมินผล 7) ปัญหาด้านงบประมาณ และ 8) การประเมินผลการฝึกอบรมยังไม่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจนว่าเมื่อลงทุนฝึกอบรมไปแล้วจะได้ผลตอบแทนเท่าใด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพิ่ม ภักดีการ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีปัญหาดังนี้ 1) ปัญหาการไม่วางแผนพัฒนา 2) ปัญหาการไม่สนับสนุนงบประมาณ และ 3) ปัญหานโยบายของผู้บริหารไม่สนับสนุน สำหรับด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการ และด้านการจัดเอกสาร หรือคู่มือการปฏิบัติงาน มีปัญหาน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชัย สมितिไกร (2554, หน้า 306-307) ที่กล่าวว่า การพัฒนาอาชีพมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ค้นหาและระบุความต้องการขององค์กร 2) พัฒนากลยุทธ์และวิธีการพัฒนาอาชีพ 3) เตรียมสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดโครงการพัฒนาอาชีพ เช่น คณะดำเนินการ งบประมาณ อุปกรณ์ และวัสดุเครื่องมือหรือแบบประเมินต่าง ๆ เป็นต้น 4) ประชาสัมพันธ์และดำเนินการตามโครงการ เพื่อให้โครงการการพัฒนาอาชีพเป็นที่ยอมรับและได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับชั้น และ 5) ประเมินและติดตามผลหลังจากมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาชีพทุกครั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤษฎี ลิ้มโพธิ์ทอง (2550) เรื่อง การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรธุรกิจการผลิตเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในประเทศไทย พบว่า มีปัญหา 6 ด้าน คือ

การคัดเลือก การฝึกอบรม การมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้วยตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงาน การออกแบบงาน และการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อการจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนในด้านการพัฒนาองค์การ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์แก้ปัญหาและวินิจฉัยอย่างเป็นระบบ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ และด้านการมุ่งลดทัศนคติแบบแข่งขันซึ่งดีชิงดีเด่น มีปัญหาน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ นรินทร์ แจ่มจรัส (2549, หน้า 56-60) ที่กล่าวว่า การพัฒนาองค์การต้องจัดการ ดังนี้ 1) ต้องมีแผนและจุดหมาย 2) ต้องเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ 3) ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา 4) ต้องการผู้นำที่มีส่วนร่วม 5) มุ่งเน้นการเพิ่มสมรรถนะที่สมบูรณ์ขององค์การ และ 6) เป็นการใช้กลยุทธ์และกลวิธีต่าง ๆ เพื่อส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรีย์ ศักดิ์ศรี, ศรีนภา เหลืองงามพิสุทธิ์ และณัฐกานต์ แพ่งสูงเนิน (2545) ที่ศึกษา เรื่อง การวางระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อการเพิ่มผลผลิต กรณีศึกษา : บริษัท ทรัพย์ไพศาลพาราวัตุดีไซน์ จำกัด พบว่า ต้องมีระบบที่ชัดเจน ดังนี้ 1) ระบบวิเคราะห์งาน 2) ระบบสรรหาคัดเลือก 3) ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) ระบบค่าจ้าง เงินเดือน 5) ระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 6) ระบบสวัสดิการ

1.3 ความต้องการพัฒนาของบุคลากร ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญ มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านแผนการใช้งบประมาณ และด้านความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรมและพัฒนา มีความต้องการน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ เสน่ห์ จุ้ยโต (2554, หน้า 1-2) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมสามารถแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลได้ และเป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านปริมาณและคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรัญณี อุเสียนยาง (2552) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการและแนวทางในการจัดการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่า ต้องการให้มีการสร้างความตระหนักเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง มีการประเมินผลในแต่ละวิธีการที่เป็นมาตรฐาน และตรงกับความต้องการบุคลากรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรกคือ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการ สำหรับด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญ มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านแผนการใช้งบประมาณ และด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีความต้องการน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ อนิวัช แก้วจางค์ (2552, หน้า 161) ที่กล่าวว่า พนักงานใหม่ทุกคนเมื่อได้รับบรรจุเข้าทำงานในองค์การย่อมมีความหวังที่ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หากองค์การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ย่อมต้องดำเนินการทุกอย่างเพื่อสร้างความมั่นคงและหลักประกันให้กับพนักงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาภา โตสวัสดิ์ และวิทยา จันทร์ศิลา (2553) เรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการศึกษาต่อ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนในด้านการพัฒนาองค์การ โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนการพัฒนา มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านแผนการใช้งบประมาณ และด้านการประสานเป้าหมายของบุคลากรกับเป้าหมายของสถานศึกษา มีความต้องการน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ อภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2551, หน้า 29) ที่กล่าวว่า การพัฒนาองค์การเป็นการแก้ไขปัญหาขององค์การ การปรับปรุงหรือวางระบบโครงสร้างองค์การ การสร้างวัฒนธรรมองค์การ การกำหนดกลยุทธ์และกระบวนการบริหาร และการสร้างให้เกิดภาวะผู้นำมุ่งเน้นภาพรวมขององค์การ และเกิดผลในระยะยาว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา อ่อนรัักษ์

(2551) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีปัจจัย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์การและโครงสร้างของงาน ด้านนโยบายการบริหารขององค์การ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านการสนับสนุน ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านค่านิยมขององค์การ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรสายการสอนในวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชรทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเจ้าของเอกสารบทความ และหนังสือที่ผู้วิจัยใช้ในการสืบค้นข้อมูล

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบและอุทิศให้แก่ คุณแม่ คุณพ่อ คุณครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- การอาชีวศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการ. (2551). **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- _____. (2552). **สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ขวัญดาว แจ่มแจ้ง. (2555). **กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. (2546). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546**. [Online]. Available. <http://www.vec.president.cpru.ac.th/data/cpru3.pdf>. (9 มกราคม 2556).
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชามา โตสวัสดิ์ และวิทยา จันทร์ศิลา. (2553). **การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยนเรศวร**. [Online]. Available : http://www.edu.nu.ac.th/admin/download_list.php?action=download. (18 กุมภาพันธ์ 2556).
- นรินทร์ แจ่มจำรัส. (2549). **การพัฒนาองค์การ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นิติบัญญัติแห่งชาติ, สภา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1. กรุงเทพฯ : สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2551). **คิดกลยุทธ์ด้วย SWOT**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นิสตาร์ก เวชยานนท์. (2548 ก). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบไทย ๆ**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559)**. [Online]. Available: <http://www.blesscon.com/index.php?lite=article&qid=41988698>. (18 มกราคม 2556).
- เพิ่ม ภัคดีการ. (2552). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพ็ญศรี จันทรอินทร์. (2555). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สายวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). **การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management)**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2549). **การประเมินคุณภาพภายนอก ด้านอาชีวศึกษา รอบที่ 3 ปี พ.ศ. 2554-2558**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก.
- สมคิด บางโม. (2551). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมชาย สรรประเสริฐ. (2552). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สร้อยณี อุเสียนาง. (2552). **ความต้องการและแนวทางในการจัดการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุกฤษฎี ลิ้มโพธิ์ทอง. (2550). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ขององค์การธุรกิจการผลิตเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุกัญญา ไชวีโลกุล. (2547). **การวิเคราะห์ระบบเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา ธนानันท์. (2550). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะรัฐประศาสนศาสตรสถานบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุนทร ศักดิ์ศรี, ศรีนภา เหลืองงามพิสุทธิ์ และณัฐกานต์ แผงสูงเนิน. (2545). **การวางระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มผลผลิต กรณีศึกษา : บริษัท ทรัพย์ไพศาลพาราวัตตีไซน์ จำกัด**. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุนันทา เลานันท์. (2544). **การพัฒนาองค์การ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจและสหกรณ์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2554). **การฝึกอบรมเชิงระบบ ทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2551). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

อรัญญา อ่อนรักษ์. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
ที่ 12 จังหวัดสงขลา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช :
นนทบุรี.

อนิวัช แก้วจางค์. (2551). การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management). สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.
_____. (2552). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.

Gomez-Mejia L.R., Balkin D.B. & Cardy R.L. (2007). **Managing human resources**. Pearson
Education Internationnal. New Jersey : Prentice Hall.

Mondy, R.W. (2010). **Human resource management**. Pearson Education Press. New Jersey :
Prentice Hall.

Snell S. & Bohlander G. (2010). **Principles of human resource management**. South-Western
Cengage Learning.

Werner J.M. & DeSimone R.L. (2009). **Human resource development**. (5e). South-Western
Cengage Learning.

Werner S., Schuler R.S. & Jackson S.E. (2012). **Human resource management**. (11 th ed.). South-
Western Cengage Learning.

การพัฒนารูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม
“ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1
THE DEVELOPMENT OF THE MODEL FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN
NUMDIPPHITTAYAKOM SCHOOLS “ADDIE MODEL” UNDER THE PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREAS OFFICE 1

ดร. ประจวบ ขวัญมัน¹
Dr. Prajob Khwanmun

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 2) เพื่อสร้างรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องการประถมศึกษาตากเขต 1 4) เพื่อประเมินรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีประกันคุณภาพ พ.ศ. 2553 8 ขั้นตอนโรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องทุกปีแต่ไม่ได้เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานตามกฎกระทรวงกำหนด ขาดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่มีคู่มือ เครื่องมือในการประเมิน ไม่มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นไปตามที่กระทรวงกำหนดขาดการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ส่วนปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพบว่า ระดับการศึกษาปฐมวัย ด้านคุณภาพผู้เรียน เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดรวบยอด ความคิดสร้างสรรค์ จิตนาการและทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ค่อนข้างน้อย ด้านการจัดการศึกษา ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่เพียงพอ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การดำเนินงานของโรงเรียนยังไม่เป็นรูปธรรมไม่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา การทำโครงการ/กิจกรรมที่มาสสนับสนุนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาไม่ชัดเจนมีน้อยและขาดการติดตาม

¹ ดร. ประจวบ ขวัญมัน ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 KRUIJOB60@HOTMAIL.COM
0871970142

ประเมินผล การจัดทำมาตรฐานการส่งเสริม โรงเรียนขาดการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับชุมชนโครงการ/กิจกรรมที่แก้ไข ปัญหาอย่างไม่ตรงประเด็นและขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การนิเทศติดตาม ประสานงานการรายงาน สรุปลงผลไม่ชัดเจนและยังไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น และปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านด้านคุณภาพผู้เรียน นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ผลสอบ O-NET ปี 2554 ค่อนข้างต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่และ ระดับประเทศ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านน้อย ทักษะการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิด สร้างสรรค์และคิดอย่างเป็นระบบยังไม่เพียงพอ ด้านการจัดการศึกษา ครูขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนใช้กิจกรรมไม่หลากหลาย ยังไม่ใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดการเรียนการสอน การจัดระบบ สารสนเทศยังไม่เอื้อต่อการเรียนขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน การ ประสานงานและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนยังมีน้อย ด้านอัตลักษณ์ ของสถานศึกษา การทำโครงการ/กิจกรรมที่มาสสนับสนุนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาไม่ชัดเจนมีน้อยและขาดการ ติดตามประเมินผล การจัดทำมาตรฐานการส่งเสริม โรงเรียนขาดการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับชุมชนโครงการ/กิจกรรม ที่แก้ไขปัญหายังไม่ตรงประเด็นและขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การนิเทศติดตาม ประสานงานการ รายงานสรุปลงผลไม่ชัดเจนและยังไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนแนวทางการดำเนินงานระบบ ประกันคุณภาพของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี พบว่า มีการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ และมีความเชื่อมโยงกันทั้งด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต และมีการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีมี 8 ขั้นตอน สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553

2. ผลการสร้างรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ 1) ส่วนปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคคล การบริหาร สถานศึกษาและงบประมาณ 2) ส่วนกระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์ (A = Analysis) การออกแบบ (D= Design) การพัฒนา(D= Development) การนำไปใช้(I= Implementtation) 3) ส่วนผลผลิต ได้แก่ คุณภาพ ผู้เรียน ประสิทธิภาพของการจัดการและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) ส่วนปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การ พัฒนาทีมงาน(Team work) และการเสริมพลังอำนาจ(Empowerment)

3. ผลการใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพตา กกฎกระทรวงว่าหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยรวม ครั้งที่ 1 ปี 2555 พบว่า โรงเรียนมีระดับปฏิบัติงานในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 25.25 ระดับดีมากร้อยละ 36.75 ระดับดีร้อยละ 32.85 ระดับ พอใช้ร้อยละ 5.15และ ครั้งที่ 2 ปี 2556 พบว่า โรงเรียนมีระดับปฏิบัติงานในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 60.55 ระดับดี มากร้อยละ 14.45 ระดับดีร้อยละ 25.00 และครั้งที่ 3 ปี 2557 พบว่า โรงเรียนมีระดับปฏิบัติงานในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 87.50 ระดับดีมากร้อยละ 0.00 ระดับดีร้อยละ 12.50

ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมตามมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครั้งที่ 1 ปี 2555 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 25.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ระดับดีร้อยละ 25.00 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 0.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ระดับดีร้อยละ 50.00 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีมาก

ร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีมากร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีมาก ร้อยละ 100 ครั้งที่ 2 ปี 2556 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 50.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 50.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ด้านการ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ครั้งที่ 3 ปี 2557 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ ผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการ ส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100

ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมตามมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครั้งที่ 1 ปี 2555 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ ผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 41.67 ระดับดีมากร้อยละ 41.67 ระดับดีร้อยละ 16.66 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดี เยี่ยมร้อยละ 50.02 ระดับดีมากร้อยละ 16.66 ระดับดีร้อยละ 33.32 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดี มากร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีมากร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีมาก ร้อยละ 100 ครั้งที่ 2 ปี 2556 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 66.68 ระดับดีมากร้อยละ 16.66 ระดับดีร้อยละ 16.66 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 67.68 ระดับดีมาก ร้อยละ 32.32 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดี เยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ครั้งที่ 3 ปี 2557 โรงเรียนมีระดับการ ปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 83.34 ระดับดีมากร้อยละ ระดับดีร้อยละ 16.66 ด้านการจั ดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดี เยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100

4. ผลการประเมินรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดงขต 1 พบว่ามีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ABSTRACT

The research purpose was to develop the model for internal quality assurance in Numdipphittayakom school “ADDIE MODEL” under the Education Service Tak Areas Office 1. The objectives of the research were 1) to study the condition and problem of internal quality assurance in Numdipphittayakom school 2) to develop the model for internal quality assurance in Numdipphittayakom school “ADDIE MODEL” under the Education Service Tak Areas Office, 3) to experiment “ADDIE MODEL” and 4) to evaluate “ADDIE MODEL”.

The research results were as follows;

1.The condition of internal quality assurance in Numdipphittayakom school was operated follow the rules of Ministry of Education and the principle of internal quality assurance 8 steps, the school had not manual about evaluation tools and the follow up system

was not continued, the personal in school had not chance to participate in internal quality assurance. The problem of internal quality assurance in Numdipphittayakom school the students had not good concept and development in Science , Mathematics. The teachers had not knowledge in technology ,action research. There were not identity of school about project/activities and evaluation. The achievement of students were low , and there are not enough learning resources in school and town. The guideline of internal quality assurance Numdipphittayakom school was follow the rules of Ministry of Education and the principle of internal quality assurance 8 steps.

2. The result of developing model for internal quality assurance in Numdipphittayakom school “ADDIE MODEL” under the Education Service Tak Areas Office. There are 4 parts ; the 1st parts : Input was consisted personal and budgeting. The 2nd part Process was consisted Analysis, Design, Development, Implementation. The 3rd part :Output was consisted the quality of learner and proficiency of Learning Society management. The 4th part :success factor consisted internal factor and external factor, the internal factors were administrator had good knowledge in management and the personal had knowledge and experiences in educational development. The external factors were the parents and community were participated, gave budget ,and encouraged the school.

3. The results of the experimental “ADDIE MODEL” ; in 2012 the 1st try out , the school was operated in high level (25.25%) , the 2nd try out in 2013 , the school was operated in high level (60.55%) , the 3rd try out in 2014 , the school was operated in high level (87.50%).

3.1 The results of the experimental “ADDIE MODEL” in early childhood level ; in 2012 the 1st try out , the school was operated in high level (25.00%) , the 2nd try out in 2013 , the school was operated in high level (50.00%) , the 3rd try out in 2014 , the school was operated in high level (100.00%).

3.2The results of the experimental “ADDIE MODEL” in primary level; in 2012 the 1st try out , the school was operated in high level (41.67%) , the 2nd try out in 2013 , the school was operated in high level (66.68%) , the 3rd try out in 2014 , the school was operated in high level (83.34%).

4. The evaluation of “ADDIE MODEL” was found that the possibility, and helpfulness were in high level of mean.

Key words : The Development of The Model, Internal Quality Assurance,The primary education service areas

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องบ่งบอกการพัฒนาประเทศในอนาคตว่ามีแนวโน้มที่จะเน้นไปในทางทิศใด ดังนั้นความสำคัญในการสร้างคนจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายให้ความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้นความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 ได้บัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 15) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้ บัญญัติสาระที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญไว้ในมาตรา 10 ซึ่งกล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 7) จากสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว นำไปสู่นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของไทย ซึ่งมีเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาอยู่ 2 ประการ คือความเสมอภาคของประชากรวัยเรียนที่มีโอกาสเข้ารับการศึกษา โดยเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เท่าเทียมกัน และคุณภาพการศึกษาของประชากรวัยเรียนที่มีคุณลักษณะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 9 (1) (5) และ (6) ให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 6) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ จัดและพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพและมาตรา 48 ระบุว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน นอกจากนี้มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษา ทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมิน คุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ข้อ 14 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย

ดำเนินการตามข้อกำหนด ได้แก่ 1) โรงเรียนต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเอง 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดได้ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติและวางแนวทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น แล้วรายงานให้รัฐมนตรีทราบ (ราชกิจจานุเบกษา, 2553 : 23-27)

โรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1 ได้ตระหนักในความสำคัญของงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพและเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเป็นหน่วยรับการประเมินจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1 ทุก ปี และการเฝ้าระวังนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทุก ๆ 5 ปี (รอบสาม พ.ศ. 2554 - 2558) จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 1 ปี 2546 และรอบ 2 ปี 2551 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีระดับคุณภาพ พอใช้ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ การดำเนินงานขาดหลักฐานร่องรอยในการทำงาน ทำให้มีข้อมูลที่ไม่สอดคล้อง ไม่ถูกต้อง เชื่อถือไม่ได้ จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมจึงพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1
4. เพื่อประเมินรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับต่อไปนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. นโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
3. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด
5. การประกันคุณภาพการศึกษา
6. แนวคิด และหลักการ เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือ
7. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา (Documentary Analysis)

ส่วนที่ 1.2 การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม จากการประชุมสัมมนากลุ่ม (Focus group Discussion)

ส่วนที่ 1.3 การศึกษาแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขตที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best practice) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

ส่วนที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีประกันคุณภาพ พ.ศ. 2553 8 ขั้นตอน โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องทุกปีแต่ไม่ได้เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานตามกฎกระทรวงกำหนด ขาดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่มีคู่มือ เครื่องมือในการประเมิน ไม่มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นไปตามที่กระทรวงกำหนดขาดการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ส่วนปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพบว่า ระดับการศึกษาปฐมวัย ด้านคุณภาพผู้เรียน เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดรวบยอด ความคิดสร้างสรรค์ จิตนาการและทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ค่อนข้างน้อย ด้านการจัดการศึกษา ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่เพียงพอ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การดำเนินงานของโรงเรียนยังไม่เป็นรูปธรรมไม่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา การทำโครงการ/กิจกรรมที่มาสสนับสนุนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาไม่ชัดเจนมีน้อยและขาดการติดตามประเมินผล การจัดทำมาตรฐานการส่งเสริม โรงเรียนขาดการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนโครงการ/กิจกรรมที่แก้ไขปัญหายังไม่ตรงประเด็น และขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การนิเทศติดตาม ประสานงานการรายงานสรุปผลไม่ชัดเจนและยังไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น และปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านด้านคุณภาพผู้เรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ผลสอบ O-NET ปี 2554 ค่อนข้างต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่และระดับประเทศ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านน้อย ทักษะการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดอย่างเป็นระบบยังไม่เพียงพอ ด้านการจัดการศึกษา ครูขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้กิจกรรมไม่หลากหลาย ยังไม่ใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดการเรียนการสอน การจัดระบบสารสนเทศยังไม่เอื้อต่อการเรียนขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน การประสานงานและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนยังมีน้อย ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา การทำโครงการ/กิจกรรมที่มาสสนับสนุนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาไม่ชัดเจนมีน้อยและขาดการติดตามประเมินผล การจัดทำมาตรฐานการส่งเสริม โรงเรียนขาดการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนโครงการ/กิจกรรมที่แก้ไขปัญหายังไม่ตรงประเด็น และขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การนิเทศติดตาม ประสานงานการรายงานสรุปผลไม่ชัดเจนและยังไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี พบว่า มีการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกันทั้งด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต และมีการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีมี 8 ขั้นตอน สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553

2. ผลการสร้างรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ 1) ส่วนปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคคล การบริหาร

สถานศึกษาและงบประมาณ 2) ส่วนกระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์ (A = Analysis) การออกแบบ (D= Design) การพัฒนา (D= Development) การนำไปใช้ (I= Implementation) 3) ส่วนผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน ประสิทธิภาพของการจัดการและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) ส่วนปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาทีมงาน (Team work) และการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment)

3. ผลการใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพตามกฎกระทรวงว่าหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยรวม ครั้งที่ 1 ปี 2555 พบว่า โรงเรียนมีระดับปฏิบัติงานในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 25.25 ระดับดีมากร้อยละ 36.75 ระดับดีร้อยละ 32.85 ระดับพอใช้ร้อยละ 5.15 และครั้งที่ 2 ปี 2556 พบว่า โรงเรียนมีระดับปฏิบัติงานในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 60.55 ระดับดีมากร้อยละ 14.45 ระดับดีร้อยละ 25.00 และครั้งที่ 3 ปี 2557 พบว่า โรงเรียนมีระดับปฏิบัติงานในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 87.50 ระดับดีมากร้อยละ 0.00 ระดับดีร้อยละ 12.50

ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครั้งที่ 1 ปี 2555 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 25.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ระดับดีร้อยละ 25.00 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 0.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ระดับดีร้อยละ 50.00 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีมากร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีมากร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีมากร้อยละ 100 ครั้งที่ 2 ปี 2556 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 50.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 50.00 ระดับดีมากร้อยละ 50.00 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ครั้งที่ 3 ปี 2557 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100

ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคมตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครั้งที่ 1 ปี 2555 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 41.67 ระดับดีมากร้อยละ 41.67 ระดับดีร้อยละ 16.66 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 50.02 ระดับดีมากร้อยละ 16.66 ระดับดีร้อยละ 33.32 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีมากร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีมากร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีมากร้อยละ 100 ครั้งที่ 2 ปี 2556 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 66.68 ระดับดีมากร้อยละ 16.66 ระดับดีร้อยละ 16.66 ด้านการจัดการศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 67.68 ระดับดีมากร้อยละ 32.32 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ครั้งที่ 3 ปี 2557 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 83.34 ระดับดีมากร้อยละ 0.00 ระดับดีร้อยละ 16.66 ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100 และด้านมาตรการส่งเสริม ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 100

4. ผลการประเมินรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า มีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

สรุปและวิจารณ์ผล

รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ **ปัจจัยนำเข้า** ประกอบด้วย บุคลากรประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครององค์กรชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา งานบริหาร สถานศึกษาประกอบด้วย งานพัฒนาหลักสูตร งานวัดผลประเมินผลงานสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีงานประกันคุณภาพการศึกษา งานนิเทศภายใน งานพัฒนาครูและนักเรียนและงบประมาณประกอบด้วยเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ **กระบวนการ** ประกอบด้วยการวิเคราะห์ (A = Analysis) การออกแบบ (D = Design) การพัฒนา (D = Development) การนำไปใช้ (I = Implementation) 3.ผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน ประสิทธิภาพของการจัดการและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4. ส่วนปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาทีมงาน (Team work) และการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) มีผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้สถานศึกษานำรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ไปใช้ในการจัดการบริหารจัดการและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่จัดนิทรรศการ ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี ศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการและมีการเชื่อมโยงแบบออนไลน์

2. การนำรูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ไปใช้ควรจัดกิจกรรมที่สร้างความตระหนักให้กับผู้มีส่วนร่วมให้มีความรู้ความเข้าใจงานด้านการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และควรคำนึงถึงสภาพและบริบทของแต่ละสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม “ADDIE MODEL” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 สำเร็จลุล่วงได้ต้องขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลศรีนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 โรงเรียนวัดช่างเคียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ที่ได้กรุณาให้เข้าศึกษาภาคสนามให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณ ดร.อนุชา กอนพ่วง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ นางสาวจงกล นาหิรัญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 นายสวงษ์ ไชยา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบวกรกน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 และขอขอบพระคุณครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม ศึกษานิเทศก์ ที่ได้

กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งทอง ใจแสน. (2553). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กานต์เลิศ ก้อนหิน. (2555). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- โกวิท หาญสมบัติ. (2555). สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จักราช หินชุย. (2556). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มานะ ทองรักษ. (2549). การบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี. ราชกิจจานุเบกษา. (2553 ก). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดและแก้ไขการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 97 ง, สิงหาคม 2553.(สำเนา).
- สมเดช สีแสง. (2549). การพัฒนาระบบส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). ระบบการกำกับ ติดตามและดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันภายในของสถานศึกษา เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2

LEARNER-CENTERED OF PRIMARY EDUCATIONAL SCHOOLS UNDER SUPERVISION OF TAK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICES OFFICE AREA 2

สุรดา เกตนรัตน์¹
SURADA KATRAT

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1. เพื่อศึกษาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 476 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย พบว่า

1. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยโดยเน้นประสบการณ์และการปฏิบัติ และ ด้านการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม

2. การเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง ให้ความรู้และสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม เน้นให้ผู้เรียนทดลองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้นักเรียนมีโอกาสประเมินตนเอง ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้

คำสำคัญ : การเรียนรู้, การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยน่าน ปี

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the state and problems of the student-centered management of the secondary basic educational institutes; and, study the guideline enhancing the development of the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Education Service Area 2. The total number of the research samples was 277, including 48 Educational Institute administrators and 229 teachers, selected by stratified random sampling. The research instruments used were a set of rating-scale questionnaires with reliability of the total issue as 0.98. The statistics used for the data analysis were percentage, mean, standard deviations, t- test (Independent Samples), and F - test (One - way ANOVA).

The research findings were as follows:

1. The state on the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. as a whole Was at the high level. The aspect with the highest performances was Learning Enhancing Democracy Development, followed by Learning by Integrated of knowledge, morality, values, and Desirable Characteristics; whereas Learning on Wisdom and Cultural Arts was at the lowest rank.

2. The problem on the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. as a whole, was at the moderate level. The aspect with the highest problems was Learning by Self-created Learning Building, followed by Learning Enhancing Thinking Process Development, Problem-solving, Emphasizing, Experience and Practices; whereas Learning Enhancing Democracy Development, was at the lowest rank.

3. The comparison on the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. classified by status, as a whole and by aspects, was statistically significant different at .05 level.

4. The comparison on the problems of the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. classified by status, as a whole and by aspects, was statistically significant different at .05 level. The perception of the educational institute administrators was higher than that of the teacher.

5. The comparison the state of the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. classified by institute sizes, whole and by aspects, was not statistically significant different.

6. The comparison on the problems of the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. classified by institute sizes, whole and by aspects, was not statistically significant different at .01 level.

7. The guidelines enhancing the development the student-centered management of the secondary basic educational institutes in under the Office of Tak Educational Service Area 2. suggested that the teacher should manage the learning-instruction emphasizing the student authentic practices; provide knowledge with the content on morality and ethic, emphasize the student experiment and self-problem-solving; conduct the activities Enhancing the democracy promotion in school; utilize the local wisdom ; provide the student self-evaluation; utilize the community as the external learning resources; and determine measurement and evaluation leaning criterion.

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทนต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือต้องปรับเปลี่ยนให้ทัน และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติ และสังคมอยู่ตลอดเวลา การบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและประสบผลสำเร็จสูงสุด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น การนำทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้ หรือ กระบวนการบริหาร ซึ่งการบริหารที่ดีจะต้องอาศัยทักษะกระบวนการบริหารงานเป็นหลัก ตลอดจนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานในด้านต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยได้วางแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ปีพ.ศ.2539 ถึง พ.ศ. 2550 ให้มีการดำเนินการปฏิรูปพัฒนาไปพร้อมกัน 4 ด้าน คือการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารทางการศึกษา ซึ่งในด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนนั้น ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถ คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีค่านิยมและคุณธรรมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าความสำคัญประการหนึ่ง ที่มนุษย์พึงพัฒนาให้เกิดขึ้นในตนเองนั้น คือการรู้จักและเข้าใจตนเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาการเรียนรู้ เนื่องจากการความรู้ที่ได้จากการรู้จักและเข้าใจตนเองนั้น จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการวางแผนพัฒนาหลักสูตรในชั้นเรียน ครูส่วนใหญ่มักใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาของคนในการจัดการเรียนการสอนกับเหตุการณ์ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการสอน ประเทศไทยและ วงการศึกษายังให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่ผ่านมาของครูน้อยมาก เรามองว่าครูเป็นเพียงตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน ความรู้มักอยู่ในรูปของทฤษฎีต่างๆและมาจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาเท่านั้น ประสบการณ์ที่ครูสะสมมักถูกละเลยหรือมองข้ามโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดอก เขต 2 ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ เมื่อนำผลการเรียนมาจัดลำดับแล้วแต่ละโรงเรียนยังพบว่าครูเลือกใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเนื้อหาวิชาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนใดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้เลือกใช้กลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางและกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1 ประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,949 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 476 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 85 คน ครูผู้สอน จำนวน 391 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตำราสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling), ใช้ประชากรจาก ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 1,949 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 476 คนดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Sampling) โดยการจับฉลากหมายเลขขึ้นมาให้ครบ 476 คน หมายเลขครบจำนวนที่ต้องการ และจึงทำการแจกแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 476 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 เป็นครูผู้สอนจำนวน 391 คน คิดเป็นร้อยละ 82.14 อยู่ใน

สถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางจำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 58.61 และอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 29.63

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 รวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีความเห็นต่อการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน รายละเอียดผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยรวมมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ มากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสุดคือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนภายในโรงเรียนหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.2 ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาโดยเน้นประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติ โดยรวมมีความเห็นต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสุด คือ จัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เช่น ให้เด็กเก่งช่วยสอนเด็กอ่อน กระตุ้นให้เด็กอ่อนตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ

2.3 ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมมีความเห็นต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สอดแทรกความรู้จากทุกวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย โดยรวมมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ รมรงค์ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงและโกงกินชาติ

2.5 ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน โดยรวมมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

2.6 ด้านการประเมินผลผู้เรียน โดยรวมมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคลกรณีที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้

3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีสถานภาพและขนาดแตกต่างกันต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปการทดลองสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติ ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน และ ด้านการประเมินผลผู้เรียน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ 4 แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุดคือ 1) ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย 2) ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ด้านการประเมินผลผู้เรียน 4) ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 5) ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติ 6) ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

2. ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรผสมผสานความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เข้ากับค่านิยมที่ดีงามของสังคม ควรจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข และควรจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองและรวมกลุ่มอภิปรายแนวทางแก้ปัญหา

3. ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมดีเด่น ควรสอดแทรกความรู้จากทุกวิชาเข้าด้วยกันเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหา เข้าและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และควรแจกเกียรติบัตรหรือมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีความซื่อสัตย์เช่น นักเรียนเก็บกระเป๋าสตางค์ได้แล้วนำมาประกาศหาเจ้าของกระเป๋า

4. ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรยอมรับผลการตัดสินที่มาจากเสียงข้างมาก และควรณรงค์ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงและโกงกินชาติ

5. ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ควรให้ออกาสชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงโรงเรียนมีโอกาสนเสนอแนะแสดงความคิดเห็น และควรให้ตัวแทนชุมชน คณะกรรมการที่เป็นตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุมประจำเดือน และประชุมวิชาการและร่วมเสนอความเห็น

6. ด้านการประเมินผลผู้เรียน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน ควรประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสอบด้วยการปฏิบัติจริง และควรประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสอบด้วยข้อสอบ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดสาระ และแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้เต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทน รักบางบูรณ์ ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน คือด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านสื่อการสอน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษต่างๆ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการพัฒนาวิชาชีพแต่ละด้านมีข้อที่มีระดับความต้องการสูงสุดตามลดับกล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ การทำผลงานวิชาการ การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดสวัสดิการด้านเศรษฐกิจ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและเทคนิคและวิธีการพัฒนาตนเอง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

2. การวิเคราะห์ เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 แบ่งตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ มีรายละเอียด ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่ามีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่ำกว่าครูผู้สอน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและราย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งได้ดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาหลังจากที่ได้มีการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา โดยสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนการบริหารในด้านต่าง ๆ ตามแนวทางการปฏิรูป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการเรียนการสอนจากรูปแบบเดิมมาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. **แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- เกษม วัฒนชัย. **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. **การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- จินตนา ยูนิพันธ์. **การเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2542.
- ชาญชัย อาจิณสมจาร. **การบริหารการศึกษา Educational Administration**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2550.
- ทิตนา แชมมณี. **การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลชิปปา(CIPPA MODEL)**.
วารสารวิชาการ 2(5) (15-17 กุมภาพันธ์ 2544) : 42-45.
- ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ ,**เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและพัฒนา**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

เกมคอมพิวเตอร์ควบคุมโดยใช้กล้องไคเน็กซ์ The Computer Game Controls by the Kinect Camera

ชญาณนท์ ลาวลยะวัฒน์¹ นรินทร์ กวินวัชร² และ เอกลักษณ์ สุมณพันธุ์³
Chayanon Lawanyawa, Narin Kawinwat, and Ekkalak Sumonphan

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ 3 มิติ ควบคุมกับกล้องไคเน็กซ์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสำหรับการจับภาพเคลื่อนไหวบุคคล เกมคอมพิวเตอร์ 3 มิติได้ใช้โปรแกรมยูนิตี้สำหรับพัฒนาระบบตอบโต้ที่สมจริง ผู้เล่นเริ่มต้นโดยการนำคอมพิวเตอร์มาเชื่อมต่อกับกล้องไคเน็กซ์และทำการเข้าเกมที่ทำการพัฒนา ทำให้สามารถออกกำลังกายพร้อมกับการเล่นเกมจากตัวละครในเกมที่จะเคลื่อนไหวตามท่าทางของผู้เล่นในตำแหน่งซ้าย ขวา สไลด์ และกระโดด เพื่อหลบสิ่งกีดขวาง ผลคะแนนจะแสดงบนหน้าจอ จากการทดลองพบว่าระยะห่างระหว่างผู้เล่นกับกล้องขณะเล่นเกมควรอยู่ที่ 1.2 เมตร ความแม่นยำเฉลี่ยของการควบคุมทิศทางของตัวละครในเกมทั้ง 4 ทิศทางผ่านกล้องไคเน็กซ์อยู่ที่ 75% และปริมาณแสงสว่างไม่ส่งผลกระทบต่อการเล่น ทำให้ผู้เล่นสนุกสนานพร้อมกับเผาผลาญพลังงานในร่างกาย

คำสำคัญ: โปรแกรมยูนิตี้, เกมคอมพิวเตอร์, กล้องไคเน็กซ์, การออกกำลังกาย

Abstract

This research was intended to develop a 3D computer game with the kinect camera which was new technology for capturing movement of person. The 3D game was developed by Unity program for developing realistic countermeasures. The player started with the laptop computers that was connected to the kinect camera then access to the computer game. It can exercise with playing game. The characters in the game was moved with the motion of the player in the left, right, jump and slide to avoid obstacles. Scores were displayed on the screen. It was found that the distance between the players with the camera that should be 1.2 meters for controlling a character. The four directions were controlled by the Kinect camera that had 75% of average accuracy and the amount of light is transmitted. Its make people to enjoy and well burn them power so good.

Keywords: Unity Program, Computer Game, Kinect Camera, Exercising

¹ นักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตาก 63000 โทร 055515900-254

โทรสาร 055515303 อีเมลล์: chayanon0000@gmail.com

² นักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตาก 63000 โทร 055515900-254

โทรสาร 055515303 อีเมลล์: narin_rmutl@hotmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตาก 63000 โทร 055515900-254 โทรสาร 055515303 *อีเมลล์: Ekkalak@rmutl.ac.th

บทนำ

ในยุคสมัยสารสนเทศมนุษย์นั้นเอาใจใส่กับการทำงานหาเลี้ยงชีพกันอย่างมาก จึงทำให้ละเลยหรือลืมนดูแลสุขภาพของตนเอง อีกทั้งเยาวชนยังสนใจเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นอย่างมาก โดยไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า เยาวชนในปัจจุบันนั้น มีความชอบในการเล่นเกมนคอมพิวเตอร์เป็นอย่างมาก ทำให้ประชากรในปัจจุบันนั้นละเลยการออกกำลังกายกัน ซึ่งมีการรณรงค์ให้ประชาชนออกกำลังกายหลากหลายวิธี เช่น การไปออกกำลังกายที่ศูนย์ออกกำลังกาย หรือไปที่สวนสาธารณะ แต่การที่จะทำแบบนั้นได้ ย่อมมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และสภาพอากาศก็มีผล

งานวิจัยนี้ได้สังเกตเห็นว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการรวมถึงการดำรงชีวิต ประชาชนส่วนมากมีการใช้คอมพิวเตอร์ทั้งแบบตั้งโต๊ะและพกพา จึงมีแนวคิดที่จะสร้างเกมเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ออกกำลังกายและสร้างความบันเทิงได้พร้อมๆกัน เพื่อแก้ปัญหาเด็กติดเกมจนละเลยสุขภาพ หรือ ปัญหาในการดูแลสุขภาพของผู้ที่ทำงานเลี้ยงชีพตนเอง โดยนำกล้องไคเน็กซ์ (Kinect Camera) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาประยุกต์ใช้ควบคุมเพื่อความทันสมัย นำใช้ และมีลูกเล่นมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเชื่อมต่อ รับ/ส่ง ข้อมูล ระหว่างกล้องไคเน็กซ์กับการเคลื่อนไหวของบุคคล
2. เพื่อพัฒนาความสามารถของระบบเกมคอมพิวเตอร์ให้ก้าวหน้าขึ้น
3. เพื่อให้ได้เครื่องมือส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการของผู้ใช้ให้สนุกสนานควบคู่กับสุขภาพที่ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

เกมคอมพิวเตอร์ควบคุมโดยกล้อง Kinect พัฒนาขึ้นเพื่อให้การเล่นเกมนของผู้เล่นนั้น มีส่วนช่วยทำให้ผู้เล่นได้ออกกำลังกายไปด้วย ทำให้การออกกำลังกายนั้นมีความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการออกกำลังกาย ซึ่งจะพัฒนาผ่านโปรแกรม Unity3D ซึ่งจะกล่าวถึงส่วนต่างๆ ได้แก่ การออกแบบอุปกรณ์ การออกแบบตัวเกม ออกแบบการเคลื่อนไหวของตัวละคร ออกแบบฉากต่างๆ การออกแบบวัตถุและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ในการทดลองจริง

ออกแบบการติดตั้งอุปกรณ์กล้องไคเน็กซ์

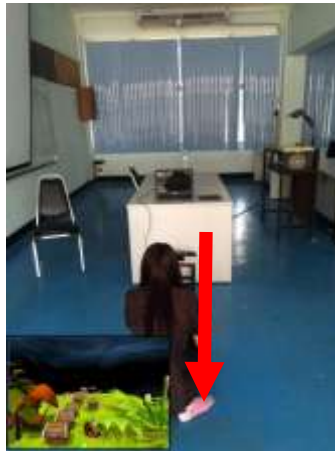
กล้องไคเน็กซ์ที่ใช้ คือกล้องไคเน็กซ์จับความลึกของภาพเพื่อตรวจจับติดตามท่าทาง ตำแหน่งของการตั้งกล้องนั้นจะต้องเห็นผู้เล่นทั้งตัวตั้งแต่ศีรษะจนถึงข้อเท้า และผู้เล่นจะต้องหันหน้าเข้าหากล้องและยืนอยู่ห่างจากกล้องประมาณ 1 – 2 เมตร ดังภาพที่ 1 การเคลื่อนไหวท่าทางเพื่อควบคุมตัวละครในเกมมี 4 ท่าทางประกอบด้วย ซ้าย ขวา สไลด์และกระโดด ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 ตำแหน่งของกล้องกับจอและระยะห่างของผู้เล่น

(ก) ควบคุมตำแหน่งซ้ายขวา

(ข) ควบคุมตำแหน่งสไลด์

(ค) ควบคุมตำแหน่งกระโดด

ภาพที่ 2 ทำทางสำหรับควบคุมตัวละครในเกม

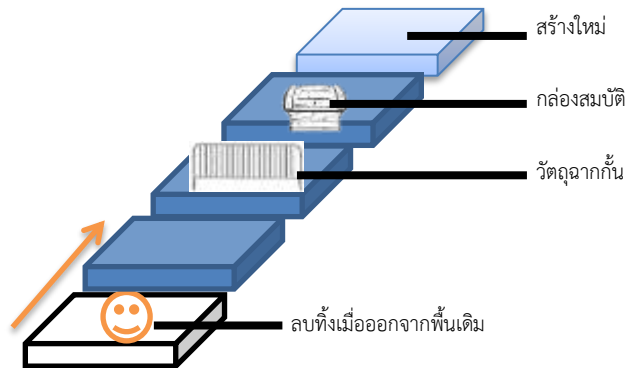
คุณสมบัติของสิ่งต่างๆภายในเกมวัตถุต่างๆภายในเกมจะคุณสมบัติต่างกันไปเพื่อนำให้เกมมีแรงจูงใจให้ผู้เล่นและเป็นภารกิจให้ผู้เล่นได้ความสนุกสนาน ดังตารางที่ 1 สำหรับพื้นที่ตัวละครใช้เป็นทางวิ่งนั้น จะมีทั้งหมด 12 ฉาก โดยที่พื้นฉากแต่ละฉากจะตกแต่งต่างกัน และจะมีขนาดเท่ากับ 40x5x40 หน่วย นำมาเรียงต่อกัน เมื่อตัวละครวิ่งออกจากพื้นอันแรกแล้วจะทำการลบพื้นนั้นทิ้งแล้วสร้างพื้นใหม่ต่อไปข้างหน้าดังภาพที่ 3

กล่องสมบัติกล่องสมบัติเป็นวัตถุที่มีคุณสมบัติคือ เมื่อตัวละครวิ่งมาชนจะทำให้คะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ต่อ 1 กล่อง

สิ่งกีดขวางสิ่งกีดขวางเมื่อชนจะทำให้ตัวละครตาย เกมจะจบลง สิ่งกีดขวางจะมีลักษณะคล้ายที่กั้นถนน

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของสิ่งต่างๆภายในเกม

ชนิดของวัตถุ	คุณสมบัติ
ตัวละคร	การเคลื่อนที่ ซ้าย ขวา กระโดด สไลด์
กล่องสมบัติ	เมื่อชนแล้วจะได้คะแนน
สิ่งกีดขวาง	เมื่อชนแล้วตัวละครจะตาย เกมจะจบลง

ภาพที่ 3 การสร้างและทำลายพื้นของเกม

หน้าเริ่มเกมจะมีปุ่ม 2 ปุ่มคือปุ่มเริ่มเกม และปุ่มคำแนะนำ โดยจะมีฉากหลังเป็นพื้นขนาด 40x5x40 หน่วย มีตัวละครยืนอยู่บนพื้นนั้นดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 หน้าต่างเริ่มต้นเกม

จากภาพที่ 4 เมื่อกดปุ่ม Instruction จะทำการเข้าสู่หน้าคำแนะนำเพื่ออ่านภารกิจ และมีปุ่ม Play Game ให้เข้าเล่นได้ทันที ดังภาพที่ 5 เมื่อกดปุ่มเริ่มเกมจะทำการเข้าสู่เกมและสามารถเล่นได้ทันที โดยจะยังคงมีจอทดสอบการใช้งานกล่องอยู่เพื่อแจ้งให้ทราบ หากมีการผิดพลาดของตำแหน่งผู้เล่น ดังภาพที่ 5 เมื่อตัวละครตาย เกมจะจบลงและมีหน้าต่างปรากฏขึ้นมาให้ใส่ชื่อ เมื่อกดปุ่มยืนยัน จะแสดง หน้า Score ซึ่งจะแสดงเฉพาะคะแนนสูงสุดเท่านั้น ดังภาพที่ 5

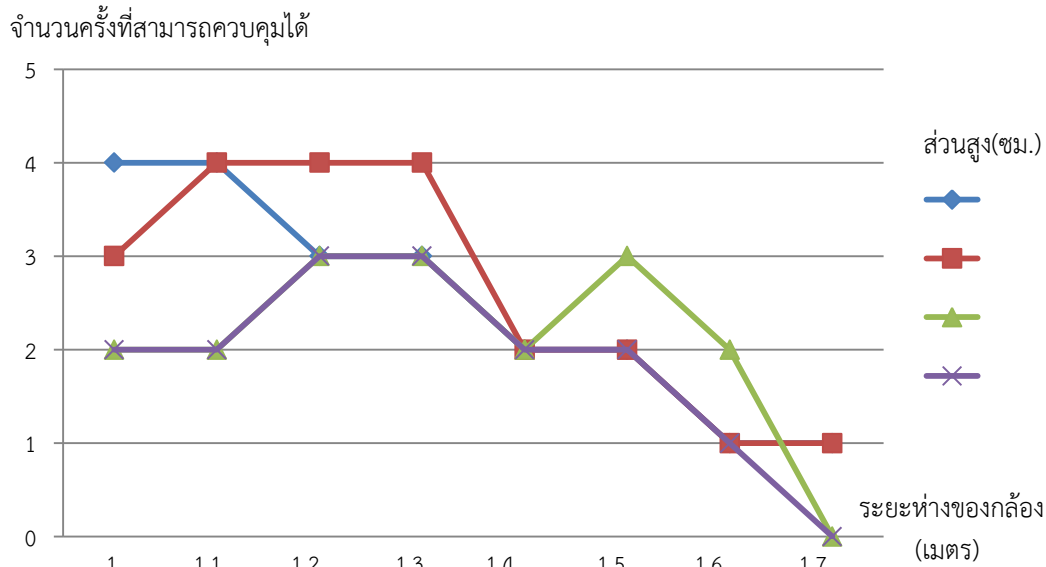
ภาพที่ 5 การสิ้นสุดเกมพร้อมหน้าต่างแสดงคะแนน

ผลการวิจัย

การทดลองการทำงานของเกมทำได้คือ การทดลองเล่นเกมโดยเชื่อมต่อกับกล้อง เนื่องจากตัวเกมไม่มีการรับค่าจากคีย์บอร์ดในการควบคุมจึงจำเป็นต้องรับค่าจากผู้เล่นเพื่อควบคุมตัวละครในเกม หากไม่สามารถบังคับตัวละครได้ ก็ไม่สามารถทำงานเล่นเกมนี้ได้ ซึ่งการทดลองนั้น ได้ทำการทดลองหลายกรณี ดังนี้ การจัดวางอุปกรณ์ที่เหมาะสม จากนั้นทดลองเล่นเกม จากนั้นหาผลทดสอบการควบคุมเทียบกับส่วนสูงในระยะทางต่างๆ ทดลองความแม่นยำการเคลื่อนที่ ทำการทดลองโดยทดลองในสภาวะต่างๆที่มีความสว่างแตกต่างกัน เพื่อหาความคลาดเคลื่อนของการจับภาพของกล้อง

ทดสอบระยะทางที่เหมาะสม

การทดสอบประสิทธิภาพ ทำโดยการนำผู้เล่นที่มีความสูงต่างกัน 4 ช่วงมาเล่นเกม โดยให้ผู้เล่นทำการควบคุมตัวละครแบบสุ่มลักษณะ 4 ท่าทางคือ ซ้าย ขวา กระโดด และสไลด์ เคลื่อนไหวทั้งหมด 5 ครั้ง แล้วบันทึกผลเป็นจำนวนครั้งที่ควบคุมตัวละครสำเร็จ ผลลัพธ์ที่ได้สามารถแสดงผลการทดลองเป็นกราฟได้ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การควบคุมตัวละครจากส่วนสูงของผู้เล่นที่สัมพันธ์กับระยะห่างของห่วง

จากผลการทดลองตามกราฟในภาพที่ 6 จะเห็นว่าระยะห่างของห่วงจะเพิ่มขึ้นเมื่อส่วนสูงของผู้เล่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากห่วงต้องจับภาพของผู้เล่นได้ทั้งตัวจึงจะสามารถควบคุมได้ดี ซึ่งจากกราฟที่ได้จะเห็นว่าในระยะห่าง 1 เมตร ถึง 1.3 เมตร เป็นระยะที่มีการควบคุมได้ดีที่สุด เมื่อยืนในตำแหน่งที่ไกลกว่านั้น การควบคุมเกมจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้มากเนื่องจากห่วงจะเห็นว่าตัวบุคคลออกจากแกนกลางที่เป็นพื้นตัวเกมที่ทำการออกแบบ

การทดสอบประสิทธิภาพ

การทดสอบประสิทธิภาพทำโดยการทำผู้เล่นในช่วงความสูง 160 – 170 ซม. มาเล่นเกมในระยะห่างที่ 1.2 เมตร ซึ่งพบว่าเป็นระยะห่างที่ควบคุมตัวละครได้ดีที่สุด จากกราฟผลการทดลองตามภาพที่ 6 แล้วทดสอบบังคับตัวละครในท่าทางต่างๆ ท่าละ 10 ครั้ง ผลที่ได้แสดงดังตารางที่ 2

จากข้อมูลในตารางที่ 2 พบว่า การเคลื่อนที่ซ้ายขวา มีความแม่นยำสูง ในขณะที่การเคลื่อนที่แบบกระโดดและสไลด์มีความคลาดเคลื่อนมาก เนื่องจากการเคลื่อนที่ซ้ายขวา ไม่จำเป็นต้องวัดระยะทาง สามารถควบคุมตัวละครได้ทันทีที่ห่วงจับภาพท่าทางผู้เล่นได้ ในขณะที่การเคลื่อนที่แบบกระโดดและสไลด์ต้องจับระยะทางเพื่อให้ห่วงรับรู้ตำแหน่งใดแล้วเอาไปเปรียบเทียบกับพื้น

ทดลองในสภาวะแสงที่แตกต่างกัน

ทดลองโดยทดลองในสภาวะต่างๆที่มีความสว่างแตกต่างกัน เพื่อหาความคลาดเคลื่อนของการจับภาพของห่วง โดยบันทึกผลเป็นจำนวนครั้งที่ควบคุมสำเร็จ จากทั้งหมด 10 ครั้ง ในสภาวะแสงน้อยและปกติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ทดลองความแม่นยำการเคลื่อนที่

ครั้งที่	ความแม่นยำ			
	ซ้าย	ขวา	กระโดด	สไลด์
1	✓	✓	✓	✓
2	✓	✓	X	✓
3	✓	✓	✓	X
4	✓	✓	X	X
5	✓	✓	X	X
6	✓	✓	✓	✓
7	✓	✓	✓	✓
8	X	✓	X	X
9	✓	✓	✓	✓
10	✓	✓	X	✓
รวม	9	10	5	6

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลการทดลองในสภาวะแสงน้อยและปกติ

ครั้ง	ซ้าย		ขวา		กระโดด		สไลด์	
	แสงน้อย	ปกติ	แสงน้อย	ปกติ	แสงน้อย	ปกติ	แสงน้อย	ปกติ
1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓
3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓
4	✓	X	✓	✓	X	✓	✓	✓
5	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓
6	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	X	✓	✓	✓	X	X	✓	✓
9	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
รวม	9	9	10	10	7	8	9	10

หมายเหตุ ทำเครื่องหมาย ✓ แสดงว่าเคลื่อนที่ได้ถูกต้อง
ทำเครื่องหมาย X แสดงว่าเคลื่อนที่ได้ไม่ถูกต้อง

จากผลการทดลองจะเห็นว่าตารางที่ 3 ได้ผลลัพธ์ออกมาใกล้เคียงกัน แม้จะมีสภาวะที่แสงต่างกัน เนื่องจากกล้องโคเน็กซ์ใช้หลักการยิงรังสีอินฟราเรดไปยังตัวผู้เล่นเพื่อวัดความลึกจึงทำให้ปริมาณแสงไม่มีผลต่อการควบคุมเกมมากนัก

สรุปและวิจารณ์ผล

งานวิจัยนี้ได้จัดทำเกมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบเกม 3 มิติ ที่มีการเคลื่อนที่ 4 รูปแบบ โดยเชื่อมต่อกับกล้องไคเน็กซ์เพื่อควบคุมเกม จากผลการทดสอบการทำงานของเกม ทำให้ได้ผลการทดลองว่าเกมสามารถทำงานได้จริง และช่วยในการออกกำลังกายได้ในระดับหนึ่ง โดยสามารถสรุปผลความเหมาะสมได้ว่า ความสูง 150 -160 เซนติเมตร เหมาะที่จะเล่นในระยะทางห่างจากกล้องประมาณ 1.2 เมตร ความแม่นยำในการเคลื่อนที่ของเกมนั้น การเคลื่อนที่ซ้ายขวา มีความแม่นยำสูง ถึง 95% แต่การเคลื่อนที่การกระโดดและสไลด์ยังคงมีความผิดพลาดอยู่ โดยมีความแม่นยำประมาณ 55% โดยเกมมีความแม่นยำในการควบคุมเฉลี่ยประมาณ 75% สภาพแสงสว่างขณะเล่นไม่มีผลต่อการควบคุมตัวละครขณะที่เล่นมากนัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

การควบคุมตัวละครสามารถทำได้ดีขึ้น หากทำการปรับขนาดพื้นและทดลองควบคุม ยิ่งทดลองบ่อยครั้ง จะทำให้ความแม่นยำมากขึ้นด้วย

การจัดวางอุปกรณ์ ส่งผลต่อการควบคุม ดังนั้นจึงควรจัดวางอุปกรณ์ให้สะดวกต่อการใช้

การจัดวางอุปกรณ์ หากจัดวางในที่โล่งจะให้คุณภาพในการจับภาพได้ดีที่สุด

สามารถใช้ฟังก์ชันควบคุมโดยใช้มือได้ในการควบคุมระบบได้

สามารถใช้คำสั่งเสียงต่อกล้องไคเน็กซ์ได้ เนื่องจากมีไมโครโฟนอยู่ที่กล้อง เพื่อรับคำสั่งไปเสียงไปประมวลผล

เอกสารอ้างอิง

นรรวุฒิ พัฒน์ไทย์. (2554). **การประกอบรวมโครงร่างมนุษย์จากการตรวจจับการเคลื่อนไหวโดยใช้กล้อง**

Kinect หลายตัว. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Lu Xia, Chia-Chih Chen and J.K. Aggarwal. (2011). **Human Detection Using Depth Information by Kinect.**

Igorevich, R.R., Ismoilovich, E.P. and Min, D. (2011). **Behavioral Synchronization of Human and Humanoid Robot.** 8th International Conference on Ubiquitous Robots and Ambient Intelligence. November 23-26. Incheon Korea. pp 655-660.

Berger, K., Ruhl, K., Brümmer, C., Schröder, Y., Scholz, A. and Magnor, M., (2011). **Markerless Motion Capture using multiple Color-Depth Sensors.** International Workshop on Vision, Modeling and Visualization. 16th. October 4-6. Berlin Germany

Velardo, C. and Dugelay, J. (2011). **Real Time Extraction of Body Soft Biometric from 3D Videos.** Proceedings of the 19th ACM international conference on Multimedia. 28 November-1 December. Arizona USA. pp 781-782.

Gadget Lab. (2012). **How Motion Detection Works in Xbox Kinect.** [online]. Available from: www.wired.com/gadgetlab/2010/11/tonights-release-xbox-kinect-how-does-it-work

การตรวจจับตำแหน่งอุปกรณ์สมาร์ทโฟนเพื่อใช้ติดตามเด็กเล็กบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ Smartphone Device Position Detection for Tracking Children on the Android Operating System

ภัทรพงศ์ พยับทอง¹ อริย์รัช ไกรมาตร² สุริยนต์ จันทร์ป้อม³ และ เอกลักษณ์ สุนมนพันธุ์⁴
Pattarapong Payabtong, Aritouch Graimat, Suriyun Junpong and Ekkalak Sumonphan

บทคัดย่อ

งานวิจัยการตรวจจับตำแหน่งอุปกรณ์สมาร์ทโฟน เพื่อใช้ติดตามเด็กเล็กบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เป็นการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อนำตำแหน่งพิกัดละติจูด ลองจิจูดจากโมดูลจีพีเอสและเอจีพีเอส ไปใช้ในการค้นหาตำแหน่ง และระยะห่างพร้อมแสดงเส้นทางผ่านแผนที่กูเกิล โดยมีเครื่องมือข่ายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทำให้แอปพลิเคชันสามารถใช้ติดตามได้มากกว่า 1 เครื่อง จากขั้นตอนการทดสอบแอปพลิเคชันที่ทำการพัฒนาได้ออกแบบการทดลองรับค่าสัญญาณ จีพีเอสภายในตัวอาคาร และสถานที่โล่งแจ้ง เปรียบเทียบในระยะใกล้และไกล จากผลการทดลองพบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนของการระบุพิกัดในสถานที่โล่งแจ้ง ในระยะทางไกล 10 – 30 กิโลเมตร นั้นให้ค่าผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนผิดพลาดอยู่ที่ 0.0114 % นอกจากนี้ระบบยังสามารถนำทาง ในรูปแบบระยะทางที่สัมพันธ์กับแผนที่กูเกิลที่แสดงบนสมาร์ทโฟน

คำสำคัญ: ติดตามเด็กเล็ก, นำทาง, แอนดรอยด์

Abstract

This research of smartphone device position detection for tracking children on the android operating system was to develop for getting the latitude and longitude location data that will be used for indicating location in Google Map and also specifying distance from user to children then the distance along the line was shown navigation through Google Maps. The servers used in data storage for the application can be used to monitor more than one computer. The experiment was designed to get the GPS signal inside and outside building area that compared near and far from the experiment. The result was founded that location indicating error for outdoor within a distance of up to 10 - 30 kilometers for the best result. Mean absolute percentage errors were about 0.0114%. The navigation system can also show the distance in relation to Google Maps that displayed on the smart phone.

Keywords: Tracking Children, Navigator, Android

บทนำ

¹ นักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000 โทร 055515900-254 โทรสาร 055515303 อีเมล: pattarapong35867@gmail.com

² นักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000 โทร 055515900-254 โทรสาร 055515303 อีเมล: joedada7450@hotmail.com

³ นักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000 โทร 055515900-254 โทรสาร 055515303 อีเมล: koo.buboo@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก 63000 โทร 055515900-254 โทรสาร 055515303 *อีเมล: Ekkalak@rmutl.ac.th

เนื่องจากในปัจจุบันอัตราการสูญหายของเด็กเล็ก ยานพาหนะ บุคคลในครอบครัว คนรู้จัก และโทรศัพท์ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะมาจาก การลักพาตัว การล่อลวงทางเพศ การล่อลวงเพื่อนำไปใช้แรงงาน การสมัครใจ ถูกล่อลวงทางโทรศัพท์หรือถูกลักขโมย เป็นต้น ในกรณีนี้จะไม่สามารถรู้ได้ว่าสิ่งเหล่านั้นอยู่ที่ใด และจะหาพบได้อย่างไร งานวิจัยนี้จึงได้จัดทำการศึกษาตรวจสอบตำแหน่งอุปกรณ์สมาร์ตโฟนเพื่อใช้ติดตามเด็กเล็กบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ งานวิจัยนี้ได้มีแนวคิดในการตรวจสอบตำแหน่งอุปกรณ์สมาร์ตโฟนเพื่อใช้ติดตามเด็กเล็กบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เพื่อให้ผู้ใช้แอปพลิเคชัน สามารถรู้ได้ว่าเด็กเล็กที่ค้นหาและติดตามอยู่ที่ตำแหน่งใด พิกัดละติจูด ลองจิจูด ที่เท่าไร เพื่อช่วยต่อการค้นหาติดตาม เพื่อป้องกันการสูญหายของบุคคล และทรัพย์สิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สามารถพัฒนาแอปพลิเคชันการตรวจสอบตำแหน่งเด็กเล็กด้วยจีพีเอส และเอจีพีเอสผ่านระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการค้นหา ติดตาม และบอกตำแหน่งเด็กเล็กผ่านโทรศัพท์สมาร์ตโฟนได้จากค่าพิกัดตำแหน่งของพิกัดลองจิจูด และละติจูด

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาการตรวจสอบตำแหน่งเด็กเล็กด้วยจีพีเอสผ่านระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ได้พัฒนาออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนของแอปพลิเคชัน ทำหน้าที่ส่งข้อมูลตำแหน่งละติจูดและลองจิจูดมาเก็บไว้ที่ฐานข้อมูลและดึงข้อมูลกลับไปแสดงในแอปพลิเคชัน

ส่วนของฐานข้อมูล ทำหน้าที่คอยเก็บข้อมูลตำแหน่งที่ส่งมาจากแอปพลิเคชัน และส่งตำแหน่งกลับไปยังแอปพลิเคชัน

ตัวอย่างหลักการทำงานของแอปพลิเคชันการตรวจสอบตำแหน่งอุปกรณ์สมาร์ตโฟนเพื่อใช้ติดตามเด็กเล็กบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการทำงานของแอปพลิเคชัน

จากภาพที่ 1 หลักการทำงานของแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์สำหรับติดตามและค้นหาโทรศัพท์ผ่านระบบจีพีเอส ในตัวของโทรศัพท์ต้องเปิดระบบจีพีเอส และเปิดสัญญาณอินเทอร์เน็ต 3G โดยขั้นตอนแรกของการใช้งานคือการสมัครสมาชิกเพื่อรับสิทธิ์ในการเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน โดยที่สมัครได้จากทางเว็บไซต์หรือสมัครจากหน้าหลักของตัวแอปพลิเคชัน จากนั้นให้ทำการสร้างรหัสของโทรศัพท์ เพื่อใช้ในการกำหนดรหัสของโทรศัพท์ เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดในการติดตามและค้นหา เมื่อได้ทำการกำหนดรหัสแล้วให้นำรหัสที่ได้มาป้อนลงไปในตัวแอปพลิเคชันเพื่อกำหนดว่าโทรศัพท์เครื่องนี้ใช้รหัสนี้ เมื่อแอปพลิเคชันทำการบันทึกที่รหัสแล้ว ระบบจะทำการอ่านตำแหน่งพิกัดลองจิจูด และละติจูดจากโมดูลจีพีเอส แล้วส่งตำแหน่งและพิกัดที่อ่านได้ไปยังเครื่องแม่ข่ายโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เมื่อเครื่องแม่ข่ายเก็บข้อมูลตำแหน่งและพิกัดไว้แล้ว ในตัวของแอปพลิเคชัน สามารถเรียกดูข้อมูลของตำแหน่งและพิกัดได้ผ่านเว็บไซต์ได้ โดยอ้างอิงข้อมูลตำแหน่งและพิกัดของโทรศัพท์ผ่านทางรหัสที่กำหนดในโทรศัพท์ที่จะดูข้อมูล

หลักการแสดงตำแหน่งละติจูดและลองจิจูด

ส่วนของแอปพลิเคชันจะหาค่าตำแหน่งละติจูดและลองจิจูด ของโทรศัพท์โดยใช้คำสั่ง LocationManager = (LocationManager) getSystemService(Context.LOCATION_SERVICE) เป็นคำสั่งในการเรียกใช้คลาส และใช้คำสั่ง 2 คำสั่งในการเรียกค่าละติจูด และลองจิจูดให้แสดงค่าได้แก่

```
double lat = location.getLatitude(); ใช้ในการเรียกตำแหน่งละติจูดออกมาแสดง
```

```
double lng = location.getLongitude(); ใช้ในการเรียกตำแหน่งลองจิจูดมาแสดง
```

เมื่อแสดงค่าละติจูดและลองจิจูดได้แล้ว จะสร้างไฟล์พีเอชพี (PHP) ในการส่งค่าตำแหน่งที่ได้ไปเก็บไว้ยังฐานข้อมูล เมื่อได้ตำแหน่งมาเก็บไว้ที่ฐานข้อมูลแล้ว ก็จะสร้างไฟล์พีเอชพีเพื่อใช้ในการแสดงตำแหน่งในแผนที่ที่เกิดจากตำแหน่งละติจูด ลองจิจูดที่ได้บันทึกลงในฐานข้อมูล

หลักการแสดงเส้นทางนำทาง

การลากเส้นทางนำทางสามารถทำได้โดยการวาดเส้นโพลีไลน์ (Polyline) เป็นการวาดเส้นลงบนแผนที่ที่ถูกลบโดยมีคำสั่งตัวอย่างดังนี้

```
GoogleMap mMap = ((SupportMap) getSupportFragmentManager().findFragmentByld(R.id.map)).getMap();
```

```
PolylineOptions rectLine = new PolylineOptions().add(new LatLng(35.1637, 136.90435))mMap.addPolyline(rectLine);
```

เมื่อเขียนคำสั่งดังกล่าวแล้วจะเป็นการวาดเส้นโพลีไลน์ลงบนแผนที่ที่ถูกลบโดยการจะทำให้เส้นโค้งตามถนน จะมีการเข้ารหัสข้อมูลจึงต้องมีการแปลงรหัสข้อมูลให้เป็นพิกัดก่อนจะเอาไปใช้งาน โดยใช้ข้อมูลเป็นแบบสตริง (String) ลงไปในฟังก์ชันจะได้ข้อมูลเป็นอาร์เรย์หรือก็คือตำแหน่ง ละติจูดและลองจิจูดแบบอาร์เรย์ดังกล่าวตัวอย่างต่อไปนี้

```
private ArrayList<LatLng> decodePoly(String encoded) {
    ArrayList<LatLng> poly = new ArrayList<LatLng>();
    int index = 0, len = encoded.length();
    int lat = 35.1638, lng = 136.90445;
}
```

เมื่อพิมพ์คำสั่งดังกล่าวอย่างจะได้เส้นการนำทางแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การวาดเส้นโพลีไลน์นำทางบนแผนที่กูเกิล

ผลการวิจัย

การทำงานขอแอปพลิเคชันจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การค้นหาเพื่อระบุตำแหน่ง และการหาระยะห่างระหว่างโทรศัพท์สมาร์ทโฟนทั้ง 2 เครื่องเพื่อใช้ในการติดตามและค้นหาตำแหน่ง ในการทดลองได้มีการคำนวณหาค่าเปอร์เซ็นต์ความถูกต้องในการทดลองโดยได้ใช้สมการเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (Mean Absolute Percentage Error ; MAPE) หาได้ดังสมการ (1)

$$MAPE = \frac{100}{n} \left(\frac{A_i - F_i}{A_i} \right) \quad (1)$$

โดยที่ A_i คือ ค่าจริงที่ได้จากการทดลอง
 F_i คือ ค่าประมาณที่ได้จากการทดลอง
 n คือ จำนวนครั้งในการทดลอง

สำหรับสมการที่ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยการทดลองรวมทั้งหมด สามารถหาได้ดังสมการ (2)

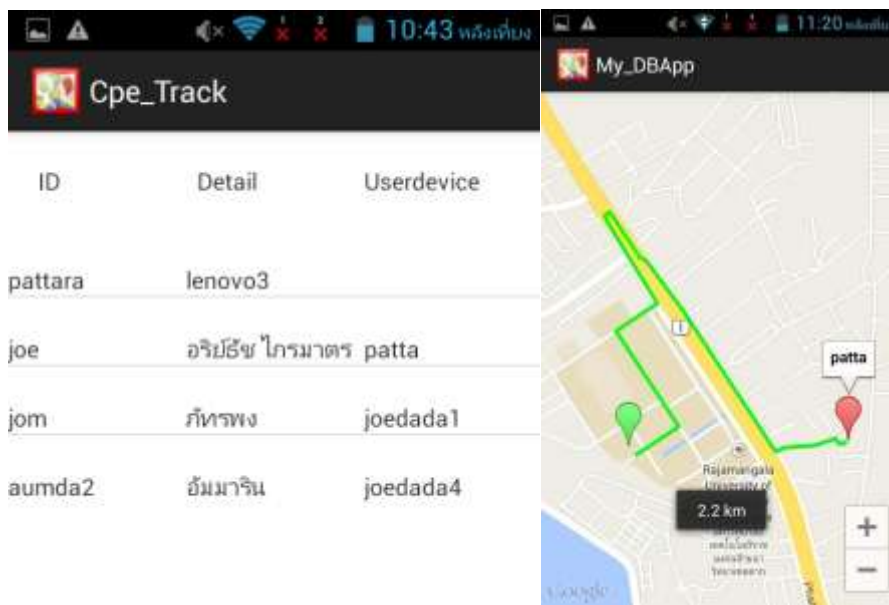
$$Average = \frac{Sum\ of\ Experiment}{Number\ of\ Experiment} \quad (2)$$

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบแอปพลิเคชันได้ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ยี่ห้อเลโนโว (Lenovo) รุ่น เอ369ไอ (a369i) จำนวน 2 เครื่องซึ่งมีข้อมูลตัวเครื่องที่สำคัญดังภาพที่ 3 ซึ่งรองรับเครือข่าย 3G และระบบ GPS นำทางในตัว พร้อมฟังก์ชัน A-GPS

(ก) ยี่ห้อเลโนโว (Lenovo) รุ่น เอ369ไอ (ข) เริ่มต้นแอปพลิเคชันที่พัฒนา
ภาพที่ 3 อุปกรณ์สมาร์ทโฟนและแอปพลิเคชันที่ทำการทดลอง

ในการเรียกดูเครื่องสมาร์ทโฟนเครื่องลูกระบบได้เก็บข้อมูลไว้ที่เครื่องแม่ข่าย ทำให้สามารถแสดงผลเครื่องลูกได้หลายเครื่องดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การเรียกดูตำแหน่งเครื่องลูกมากกว่า 1 เครื่องตามข้อมูลบนเครื่องแม่ข่าย

ความแม่นยำในการระบุระยะห่างจากพิกัดระยะห่างที่กำหนด

เป็นการทดสอบประสิทธิภาพในการหาระยะห่างระหว่างโทรศัพท์ในระยะที่กำหนดตามตารางที่ 1

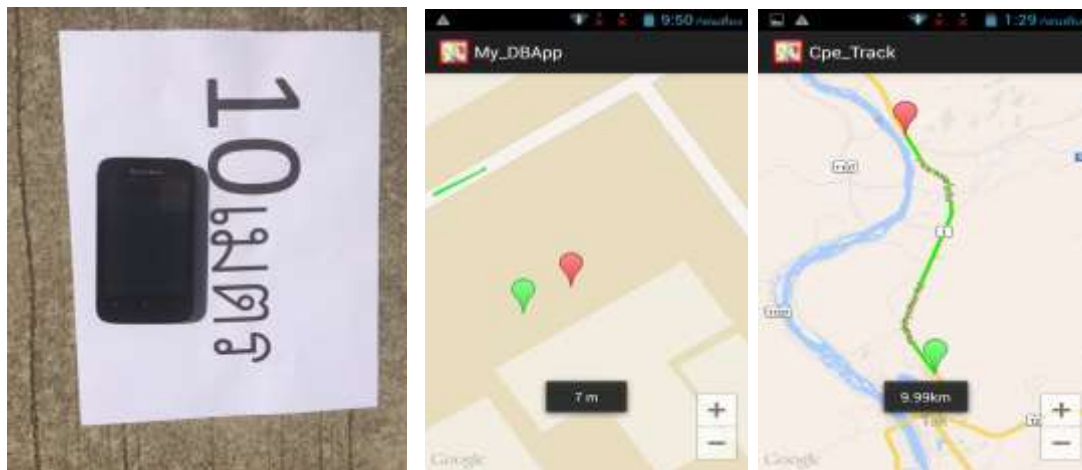
ตารางที่ 1 การกำหนดช่วงระยะเพื่อทดสอบความแม่นยำในการระบุพิกัด

ชื่อระยะ	ช่วงระยะ	สถานที่
ระยะใกล้	10 – 50 เมตร	โล่งแจ้ง/ภายในตัวอาคาร
ระยะกลาง	100 – 500 เมตร	โล่งแจ้ง/ภายในตัวอาคาร
ระยะไกล	10 – 30 กิโลเมตร	โล่งแจ้ง

ทำการทดสอบทั้งในที่โล่งแจ้งและภายในตัวอาคาร โดยทดสอบอย่างละ 5 ครั้ง ในการทดลองตัวอย่างการทดสอบโทรศัพท์เครื่องที่ 1 จะอยู่ในระยะเริ่มต้นตลอดการทดสอบ โทรศัพท์เครื่องที่ 2 จะถูกเริ่มต้นที่ระยะ 10 เมตร และปรับระยะห่างจนถึง 30 กิโลเมตร ได้ทำการทดสอบดังภาพที่ 5

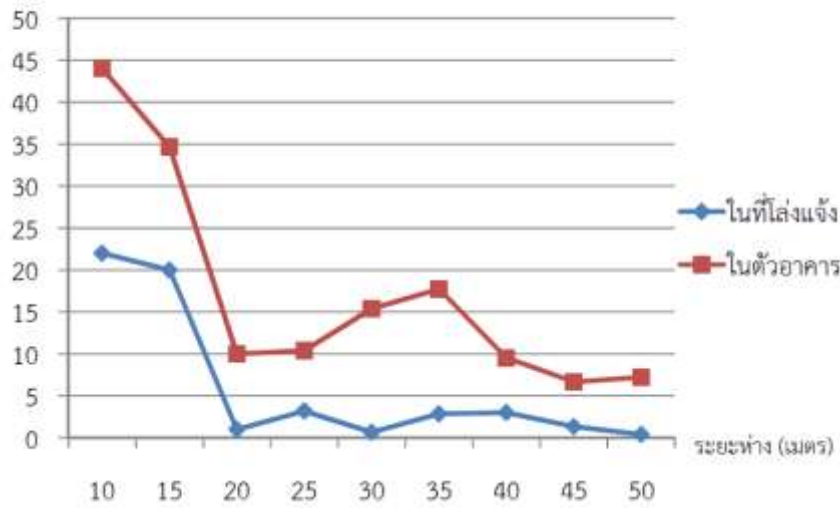
ผลการทดสอบความแม่นยำในการระบุระยะห่างจากพิกัดระยะห่างที่กำหนด

ผลการทดสอบภายในอาคารจะมีความคลาดเคลื่อนที่มากกว่าผลการทดสอบในที่โล่งแจ้ง สาเหตุมาจากภายในอาคารมีการเชื่อมต่อสัญญาณจีพีเอสได้ไม่เท่ากับที่โล่งแจ้งทำให้การเชื่อมต่อกับโมดูลจีพีเอสกับดาวเทียมจีพีเอสเชื่อมต่อได้ไม่เต็มประสิทธิภาพทำให้การดึงข้อมูลตำแหน่งมาแสดงผล

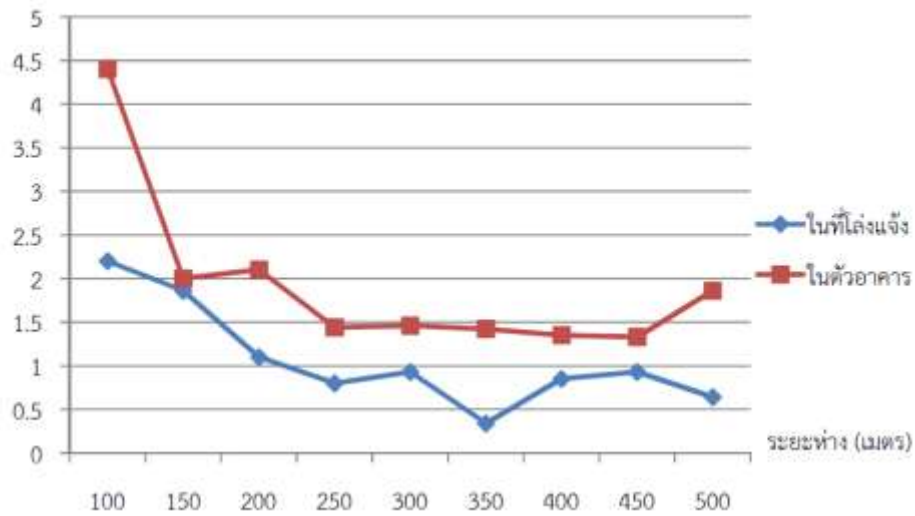
ภาพที่ 5 การทดสอบระยะห่างพิกัดจีพีเอสตามระยะห่างที่กำหนดไว้

ค่าความคลาดเคลื่อน (เปอร์เซ็นต์)

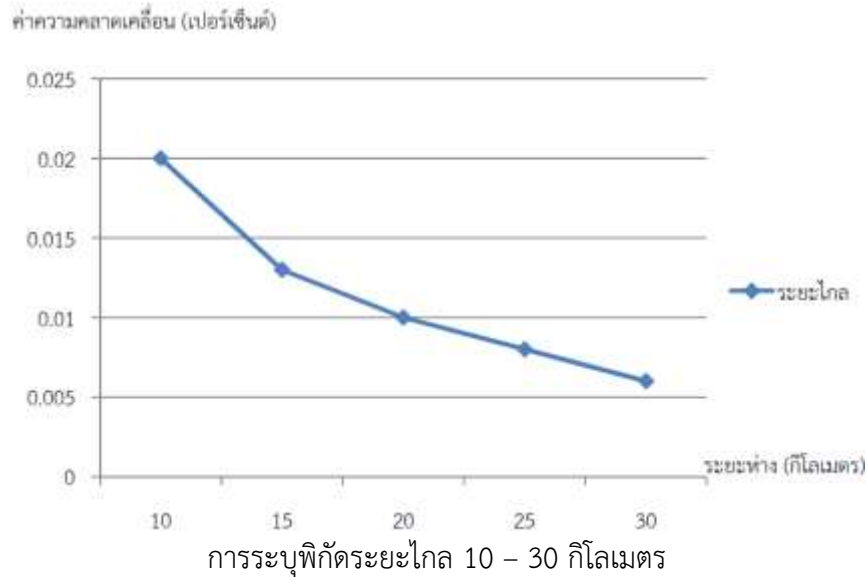
การระบุพิกัดระยะใกล้ 10 - 50 เมตร

ค่าความคลาดเคลื่อน (เปอร์เซ็นต์)

การระบุพิกัดระยะกลาง 100 - 500 เมตร

ภาพที่ 6 ความคลาดเคลื่อนในการระบุพิกัดตำแหน่ง

ภาพที่ 6 ความคลาดเคลื่อนในการระบุพิกัดตำแหน่ง (ต่อ)

มีความคลาดเคลื่อนมากกว่าในที่โล่งแจ้ง เมื่อระยะทางเพิ่มขึ้นเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจะลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบหาระยะทางระยะใกล้จะเห็นว่า ในระยะทางที่เพิ่มมากขึ้น ความคลาดเคลื่อนในการหาระยะทางจะลดน้อยลง เนื่องจากข้อมูลตำแหน่งในระยะทางที่เพิ่มมากขึ้นมีความห่างกับจุดเริ่มต้นที่ชัดเจน ทำให้การหาระยะทางมีความคลาดเคลื่อนน้อยลง ในส่วนของการทดสอบการหาระยะทางระหว่างโทรศัพท์ในแบบระยะใกล้ในที่โล่งแจ้งมีเปอร์เซ็นต์ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 6.04% ภายในอาคารมีเปอร์เซ็นต์ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 17.27% การหาระยะทางระหว่างโทรศัพท์ในแบบระยะกลางในที่โล่งแจ้งมีเปอร์เซ็นต์ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 1.07% ภายในอาคารมีเปอร์เซ็นต์ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 1.86% การหาระยะทางระหว่างโทรศัพท์ในแบบระยะไกลมีเปอร์เซ็นต์ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 0.0114% จากผลการทดลองพบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนของการระบุพิกัดภายในระยะทางไกล 10 - 30 กิโลเมตร ให้ค่าผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนผิดพลาดอยู่ที่ 0.0114%

สรุปและวิจารณ์ผล

แอปพลิเคชันสามารถระบุตำแหน่งที่อยู่ของอุปกรณ์ได้จริง ดูตำแหน่งที่อยู่ของโทรศัพท์ได้มากกว่า 1 เครื่อง ทำงานอัตโนมัติหลังจากตั้งค่าครั้งแรก เมื่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตถูกเชื่อมต่อจะทำงานอัตโนมัติ สามารถบอกตำแหน่งที่อยู่ผ่านแผนที่ที่กูเกิลโดยมีเปอร์เซ็นต์ค่าความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 20% ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการแสดงตำแหน่งของแอปพลิเคชันที่มีความคลาดเคลื่อนอยู่ในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นเพราะความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต สถานที่ที่ใช้ทดสอบอยู่ในอาคารและอยู่ในที่โล่งแจ้งในส่วนของการหาระยะทางระหว่างโทรศัพท์ทั้งแบบระยะใกล้ และแบบระยะไกล ผลการทดสอบภายในอาคารจะมีความคลาดเคลื่อนที่มากกว่าผลการทดสอบในที่โล่งแจ้ง สาเหตุมาจากภายในอาคารจะมีการเชื่อมต่อสัญญาณจีพีเอสได้ไม่ดีเท่ากับที่โล่งแจ้ง ทำให้การเชื่อมต่อกับโมดูลจีพีเอสกับดาวเทียมจีพีเอสเชื่อมต่อได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ทำให้การดึงข้อมูลตำแหน่งมาแสดงผลมีความคลาดเคลื่อนมากกว่าในที่โล่งแจ้ง แต่ในระยะทางที่เพิ่มขึ้นเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจะมีค่าลดลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ศึกษาในเรื่องของเซอร์วิสที่ทำให้แอปพลิเคชันสามารถทำงานได้แบบเวลาจริง และควรเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา เมื่ออยู่ในสถานที่โล่งแจ้งจะสามารถดูตำแหน่งได้มีประสิทธิภาพ ควรให้เด็กพกโทรศัพท์ติดตัวตลอดเวลา เพิ่มขีดจำกัดของระบบให้ไม่มีข้อจำกัดในการหาระยะห่าง หากพบตำแหน่งโทรศัพท์แต่ไม่พบตัวเด็ก ควรตามหาในระยะ 100 เมตรห่างจากโทรศัพท์

เอกสารอ้างอิง

- พร้อมเลิศ หล่อวิจิตร. (2557). **เขียนแอปพลิเคชันบนระบบ Android**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.answers.com> (วันที่ค้นข้อมูล:5 มิถุนายน 2557).
- ประชา พฤกษ์ประเสริฐ. (2553). **สร้างเว็บแลเพิ่มลูกเล่นด้วย Java**. กรุงเทพฯ: ชิมพลิฟาย
- ชาญชัย วรรณวนวงศ์. (2555). **ความหมายของ GPS**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://global5thailand.blogspot.com/2013/09/gps.html>. (วันที่ค้นข้อมูล:16 มิถุนายน 2557).
- Vanu. (2556). **ระบบนำทาง Assisted GPS (A-GPS) คืออะไร**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://community.siamphone.com/viewtopic.php?t=270883>.(วันที่ค้นข้อมูล:16 มิถุนายน 2557).
- สวัสดีชัย เกรียงไกรเพชร. (2555). **การใช้ Google Maps API**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.tipsiam.com/Google-Maps-API-for-Google-Map-Mashup.htm>. (วันที่ค้นข้อมูล: 19 มิถุนายน 2557).
- Kanyalak. (2556). **เส้นรุ้ง-เส้นแวง**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://variety.teenee.com/science/1993.html>. (วันที่ค้นข้อมูล:21 มิถุนายน 2557).
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2549). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น;
- ดร.จักรชัย โสอินทร์. (2555). **Android App Development**. นนทบุรี: ไอดีซีฯ; หน้า 91.

คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
Quality of work life of the supporting personnel
Rajamangala University of Technology LannaTak.

แรมจันท์ คำกอง¹ อรดา โทบุญญานนท์² ยพรัตน์ อัมพพิทักษ์³
Ramjan khamkong Orada Thopunyanon Yopharat Imphitak

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีราชมงคลล้านนา ตาก จำแนกตามประเภทของบุคลากร และรายได้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและเพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกลุ่มตัวอย่าง 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกตามประเภทบุคลากร พบว่า ด้านสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านภาวะอิสระจากงาน และด้านความภาคภูมิใจในองค์กร มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า ด้านผลตอบแทน ด้านสวัสดิการ ด้านความภาคภูมิใจในองค์กร มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตการทำงาน เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Abstract

The purposes of this research were to study level of work life quality and compare Quality of Work Life Level of support personnel in Rajamangala University of Technology Lanna Tak by personnel type and revenue. The 105 samples were used the questionnaires to collect data from personnel in Rajamangala University of Technology Lanna Tak. The statistics for analyzed data were including percentage, average, standard deviation and One Way ANOVA with statistically significance level of 0.05.

The studies of quality of work Life of support personnel in Rajamangala University of Technology Lanna Tak. Which quality of life, overall found that in moderate level except pride in the organization, develop the potential in high level. For the result of comparison of Quality of Work Life Level of support personnel by personnel type found that quality of work life level , welfare , progress and stability of work , total life space and pride in the organization with the

¹ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail:ram379379@hotmail.com โทร.092-5943014

² เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail.: eve_gameza@hotmail.com โทร. 087-2103751

³ อาจารย์ประจำสาขาภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail.:yopharat imphitak โทร.0800863600

quality of work life different. For comparison of quality of work Life Level of support personnel by revenue found that quality of work life level, compensation, welfare, pride in the organization with the quality of work life different.

Keywords: Quality of work life, supporting personnel, Rajamangala University of Technology Lanna Tak.

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุขชัย แก้วพิกุล, 2552 : 1 อ้างอิงใน วราภรณ์ สกุหลัมย์ , 2552 :1) เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุด และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานให้กับพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนควรได้รับความสำคัญ เพราะพนักงานเหล่านี้มีความสำคัญต่อการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก การจัดสรรสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะส่งผลให้พนักงานมีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการในรูปแบบของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน รวมถึงสวัสดิการการจูงใจต่างๆล้วนสำคัญทั้งสิ้น มหาวิทยาลัยควรเห็นความสำคัญและควรมีการสำรวจความต้องการของพนักงานสวัสดิการจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานขณะปฏิบัติงาน และส่งผลให้การบริหารจัดการงานที่ดีและเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในทุกๆด้าน (วราภรณ์ สกุหลัมย์ : 2555)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี และนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก จำแนกตามประเภทของบุคลากร และรายได้

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑาทพร กบิลพัฒน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 184 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมานที่ระดับนัยสำคัญสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 35-45 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีเท่ากัน สถานภาพส่วนใหญ่ สมรส รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ประเภทบุคลากรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มลูกจ้างชั่วคราว ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 10-20 ปี ระดับความคิดเห็นของคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่าบุคลากรที่มีข้อมูลทั่วไปด้านเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ประเภทบุคลากร ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กร ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน และคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมพร สังข์เพิ่ม (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างหรือองค์ประกอบของดัชนีวัดคุณภาพชีวิตการทำงาน 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับงานที่ทำและปัจจัยด้านองค์การของบุคลากร 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน ซึ่งมีแผนการสุ่มโดยใช้ความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงเส้น

ผลการศึกษาพบว่า ดัชนีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ด้าน ซึ่งประกอบ ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองและความก้าวหน้า ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและเหมาะสม ด้านการเกื้อกูลและการรับฟังความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านความภาคภูมิใจในองค์กร และด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร พบว่า อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และขนาดของมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 0.05 0.01 ตามลำดับ

ปาริชาติ จันทร์ลา และเชิงชาญ จงสมชัย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานงานจ้างของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,047 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 107 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก พนักงานเทศบาลที่มีต้นสังกัดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย และด้านประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม ความเห็นของพนักงานเทศบาลแกลงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าพนักงานเทศบาลตำบลมิตรภาพ ส่วนด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลมิตรภาพที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าพนักงานเทศบาลตำบลแกลง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ถูกสุขลักษณะปลอดภัย ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

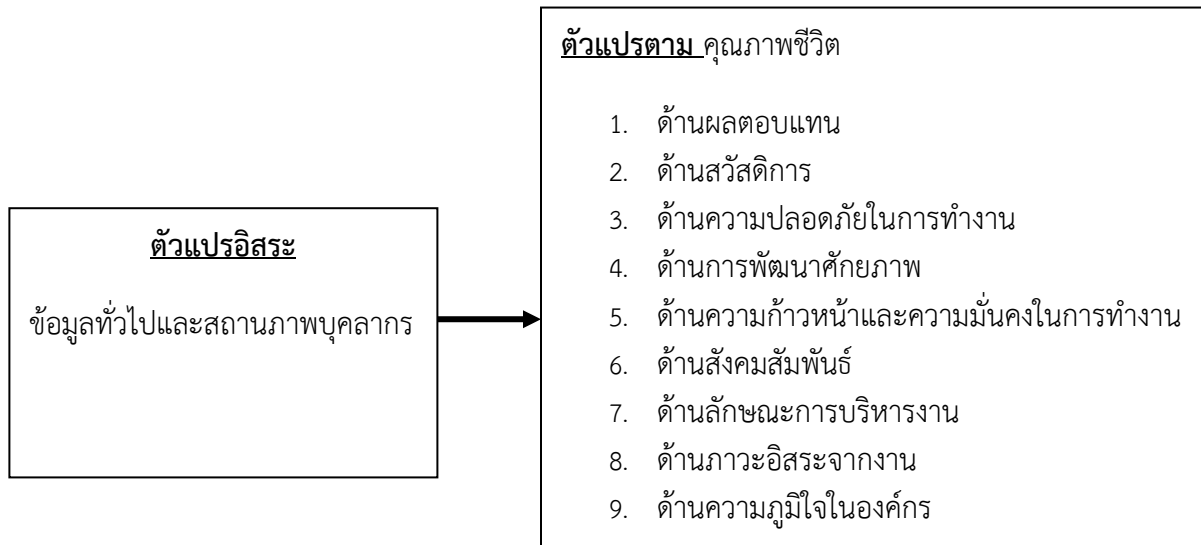
พิมพ์พร วิวัฒน์พัฒนา และคณะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน (2) เพื่อศึกษาระดับการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน (3) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (4) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน และ(5) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรสายสนับสนุนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 407 คน โดยใช้สูตรทาร์ยามาเน่ ที่ระดับความคาดเคลื่อน.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 202 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีความเชื่อมั่นของคุณภาพชีวิตการทำงาน ทั้งฉบับเท่ากับ .91 และค่าความเชื่อมั่นของการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการใช้ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé' test) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การวิเคราะห์การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า มีการประเมินผล การปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นสถานภาพ อัตราเงินเดือน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และอัตราเงินเดือนมีความสัมพันธ์และ มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า การพัฒนาศักยภาพของพนักงาน ผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ สังคมสัมพันธ์ภาวะอิสระจากงาน ความก้าวหน้าในงาน และลักษณะ การบริหารงาน มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก จำนวน 138 คน ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานพันธกิจ ลูกจ้างชั่วคราว และลูกจ้างประจำ โดยการสุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณของทาโร ยามาเน่ Yamane ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 105 คน

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก จำนวน 105 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.62 และเพศชาย ร้อยละ 12.38 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 39.05 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 36.19 มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 86.67 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 51.43 สมรส ร้อยละ 44.76 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000-15,000 บาท ร้อยละ 45.71 รองลงมาคือมีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 25.71 สำหรับระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 52.38 ระยะเวลา 6-10 ปี ร้อยละ 26.67 ประเภทของบุคลากรพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานพันธกิจสายสนับสนุนมากที่สุด ร้อยละ 54.29 รองลงมาเป็นลูกจ้างชั่วคราวสายสนับสนุน ร้อยละ 16.19

ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก จำนวน 9 ด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านความภาคภูมิใจในองค์กร และด้านการพัฒนาศักยภาพ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคมสัมพันธ์ และด้านภาวะอิสระจากงาน ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านผลตอบแทน ด้านสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานระหว่างบุคลากรสายสนับสนุนที่มีปัจจัยด้านประเภทบุคลากร และด้านรายได้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยด้านประเภทบุคลากรและปัจจัยด้านรายได้ ตามสมมติฐาน ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 พบว่า

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากที่ประเภทของบุคลากรแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านด้านสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านภาวะอิสระจากงาน และด้านความภาคภูมิใจในองค์กร มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่แตกต่างกัน ส่วนด้านผลตอบแทน ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านสังคมสัมพันธ์ และด้านลักษณะการบริหารงาน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากที่มีรายได้ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านผลตอบแทน ด้านสวัสดิการ ด้านความภาคภูมิใจในองค์กร มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่แตกต่างกัน ส่วนด้านผลตอบแทน ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านลักษณะการบริหารงาน และด้านภาวะอิสระจากงาน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วยด้านสังคมสัมพันธ์ และด้านภาวะอิสระจากงาน ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านผลตอบแทน ด้านสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ยกเว้น ด้านความภาคภูมิใจในองค์กร และด้านการพัฒนาศักยภาพ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร สังข์เพิ่ม (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ดัชนีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพิมพ์พร วิวัฒน์พัฒนา และคณะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อการเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์ พบว่า มีคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนโครงการส่งเสริมผลิตผลงานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณ นางสาวพรรัตน์ อิมพิทักษ์ อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในการจัดทำงานวิจัยจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมถึงเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนทุกท่าน ที่เกี่ยวข้องที่ได้อำนวยความสะดวกในการจัดทำงานวิจัย ขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือ ความห่วงใยและกำลังใจที่มีให้จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยเป็นอย่างสูง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานวิจัยนี้จะมีประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขอมอบความกตัญญูกตเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทพร กบิลพัฒน์. (2554). **คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปาริชาติ จันทร์ลา และเชิงชาญ จงสมชัย, (2556). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม**. วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1: มกราคม – เมษายน 2557: 249-258. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิมพ์พร วิวัฒน์พัฒนะ วันทนีย์ ภูมิภทราคม และธีร์ธนิษฐ์ ศิริโวหาร. (2557). **คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อการเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1: มกราคม – เมษายน 2557.
- วราภรณ์ สกุลรัมย์. (2555). **คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต**.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมพร สังข์เพิ่ม. (2555). **คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สถิติประยุกต์) คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

Strategy to increase Efficiency in revenue Collection of Local governments
Wangchao District Tak Province

แสงเดือน แสงสว่าง¹ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์² ดร.รัตนา สิทธิอ่วม³
Saengduan Sangsawang Dr.Sirinee Vongvilairut Dr.Rutna Sittiuom

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงานในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ และนำเสนอกลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ จำนวน 4 คน แบบสอบถามประชาชนที่มีหน้าที่เสียภาษี จำนวน 226 คน และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย การดำเนินงานในการจัดเก็บรายได้ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า มีรายได้จากการจัดเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ประสบกับปัญหาการเพิกเฉยของประชาชน ไม่ให้ความสำคัญกับการเสียภาษี และประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวน และเปลี่ยนเจ้าของที่ดินไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ทราบ ทางหน่วยงานได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ด้านการติดตามและตรวจสอบอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.44, S.D.= .55) ด้านกระบวนการดำเนินงานการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 4.41, S.D.= .52) และด้านปัจจัยนำเข้าการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.36, S.D.= 1.03) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดเก็บรายได้มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสถานะด้านสังคม เศรษฐกิจ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดเก็บรายได้ มีการพิจารณาความเหมาะสมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และอาคารสถานที่ ด้านกระบวนการดำเนินงานการจัดเก็บรายได้ พิจารณากระบวนการทำงานและการให้บริการประชาชนด้านการติดตามและตรวจสอบ มีการสำรวจความพึงพอใจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

คำสำคัญ: กลยุทธ์ ประสิทธิภาพ การจัดเก็บรายได้

Abstract

Research Strategy to increase Efficiency in revenue Collection of Local governments Wangchao District Tak Province Objective Determine the operating in revenue Collection of Local governments Wangchao District the concept of optimization in revenue Collection and proposed strategy to increase Efficiency in revenue Collection of Local governments Wangchao District Tak Province Tools used in research is staff interviews revenue collection number 4

¹ นักวิชาการเงินและบัญชี องค์กรบริหารส่วนตำบลเชิงทอง E-mail Saengduan.Sang@gmail.com มือถือ 0918376601

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะบริหารธุรกิจวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร.0882935719

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โทร.0956355625

people the questionnaires are liable to tax number 226 people and Group chat research results operating income in the store found Local governments Wangchao District the levy increasing every year Do not give but faced with the problem of ignorance of the people importance to taxpayer and a lack of understanding most areas in the forest and changes to the land without the agency was advertised information to the public listen to public opinion found the track and monitoring at a high level ($\bar{x} = 4.44, S.D.=.55$) the process of revenue collection at a high level ($\bar{x} = 4.41, S.D.=.52$) and the input of revenue collection at a high level ($\bar{x} = 4.36, S.D.=1.03$) the environment for revenue collection suitable considering state the social economy evente current happens the input of revenue collection listen consider suitability personal equipment material tools and building location the process of revenue collection consider process workflow and public service the track and monitoring a satisfaction survey and listen to public opinion

Keywords: Strategy, Efficiency, Revenue Collection

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายได้ รายจ่าย มีการบริหารและมีหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่ไม่อยู่ในเขตเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีอบต.ในเขตพื้นที่ จำนวน 4 แห่ง และในแต่ละอบต.ยังมีการดำเนินการจัดเก็บรายได้ทุก อบต.ซึ่งประสบปัญหาในภาษีบางประเภทของหมวดภาษีอากร คือปัญหาจากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และภาษีโรงเรือนและที่ดินจึงทำให้การจัดเก็บรายได้ของภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย เป็นการจัดเก็บภาษีอยู่ในสัดส่วนที่ไม่ก้าวหน้าหรือสม่าเสมอ บางปีสามารถจัดเก็บได้มาก แต่บางปีจัดเก็บได้ลดลงอย่างมาก มีความแตกต่างกันอย่างมากในรายได้ ซึ่งถือเป็นหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าเป็นการจัดเก็บที่ไม่สามารถประมาณการได้ในแต่ละปีว่าจะมีอัตราที่ก้าวหน้า แนนอน ที่จะนำมาเป็นหลัก ในการบริหารจัดการสาธารณะ ให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า พร้อมทั้งนำเสนอกลยุทธในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการสรุปแนวทางการปฏิบัติที่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างเต็มที่เพียงพอที่จะบริหารจัดการหรือเลี้ยงตัวเองได้ และเป็นหน่วยงานที่มีความเข้มแข็งต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงานในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
2. เพื่อทราบถึงแนวความคิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แต่ละองค์กรมีปัญหาและอุปสรรค แนวทางในการจัดเก็บรายได้ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและปัจจัยของแต่ละองค์กร ดังเช่นงานวิจัยของ ยุวภา วงศ์ประชา (2553) พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมการจัดเก็บรายได้จึงเป็นเพียงภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ด้านปัจจัยการนำเข้าพบว่า ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้มีน้อยกว่าภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณมีงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ ปัจจัยนำเข้า ด้านสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ มีการจัดทำป้ายแสดงรายละเอียด วิธีปฏิบัติ และช่วงเดือนที่ต้องชำระภาษีไว้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน ด้านกระบวนการดำเนินงานรายได้หลักที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง โดยตรงได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดินและอากรการฆ่าสัตว์ ด้านการติดตามและตรวจสอบมีการสรุปประเด็นปัญหาแนวทางการแก้ไขและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนการปฏิบัติการในปีถัดไป ปัญหาอุปสรรค และแนวทางปรับปรุงการจัดเก็บรายได้พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ควรมีการจัดทำตารางการปฏิบัติงานแจ้งให้กับประชาชนทราบล่วงหน้า ด้านปัจจัยนำเข้า ควรให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการ ด้านกระบวนการดำเนินงานควรมีการจัดทำโครงสร้างพัฒนาการจัดเก็บรายได้ ด้านการติดตามและตรวจสอบ ควรมีการสรุปปัญหาในการจัดเก็บรายได้ทุกปีแล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อให้การศึกษามีบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรายได้ จำนวน 4 คน

1.1.2 ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีในเขตพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จำนวน 570 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรายได้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน(Krejcie & Morgan,1970 อ้างในธีรวุฒิ เอกะกุล,2543)

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 4 คน

1.2.2 ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีในเขตพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970

อ้างในธีรวุฒิ เอกะกุล,2543) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 226 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด โดยผลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์นี้ สามารถนำมาตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยกลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิจัย โดยทำหนังสือถึง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถาม
2. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้ผู้ช่วยวิจัยเพื่อช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการกรอกข้อมูลแล้ว นำมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปเพื่ออธิบายข้อค้นพบ โดยเมื่อได้รับแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อหาค่าความถี่และค่าร้อยละ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอธิบาย โดยใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าตอบตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัย ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงานในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก 2) เพื่อทราบถึงแนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ จำนวน 4 คน แบบสอบถามประชาชนที่มีหน้าที่เสียภาษี จำนวน 226 คน และสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1.แบบสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ผู้ให้ข้อมูล เป็นเพศหญิง มีรายได้จากการจัดเก็บเพิ่มขึ้นทุกปีประชาชนพึงเคยไม่ให้ความสำคัญกับการเสียภาษี ขาดความรู้ความเข้าใจ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวน และเปลี่ยนเจ้าของที่ดินไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ทราบ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ - กำหนดตำแหน่งหน้าที่บุคลากร มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน 2. ความคิดเห็นของประชาชนในภาพรวม พบว่า ด้านการตรวจสอบและติดตามผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.44, S.D.= .55) ด้านกระบวนการดำเนินงานการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.41, S.D.= .52) และด้านปัจจัยนำเข้าการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.36, S.D.= 1.03) 3.การสนทนากลุ่ม ด้านสภาพแวดล้อมการจัดเก็บรายได้ มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสถานะด้านสังคม เศรษฐกิจ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดเก็บรายได้ มีการ พิจารณาความเหมาะสมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และอาคารสถานที่ ด้านกระบวนการดำเนินงานการจัดเก็บรายได้ พิจารณากระบวนการทำงานและการให้บริการประชาชนด้านการติดตามและประเมินผล มีการสำรวจความพึงพอใจรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยขอสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมการจัดเก็บรายได้

ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ในประเด็น มีการแจ้งประเมินให้มายื่นแบบพิมพ์ภายในกำหนดเวลา ออกให้บริการรับชำระภาษีนอกสถานที่ จัดทำประกาศและออกหนังสือแจ้งเวียนให้ผู้เสียภาษีทราบล่วงหน้า ความคิดเห็นของประชาชนที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สำรองและจัดเตรียมแบบพิมพ์ต่าง ๆ จากการสำรวจประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นแนวคิดของ ยุวภา วงศ์ประชา (2553)

2. ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดเก็บรายได้

ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ในประเด็น กำหนดตำแหน่งหน้าที่บุคลากรชัดเจน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ มีความเหมาะสม ทันสมัยโดยบริการผ่านอินเทอร์เน็ต หรือศูนย์บริการทางโทรศัพท์ ความคิดเห็นของประชาชนที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผิกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ซึ่งเป็นไปตามข้อค้นพบของ วลาสิณี เมฆนิตติกุล (2551) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายของบุคลากรเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ความพร้อมด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ควรให้การสนับสนุน เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้การจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น

3. ด้านกระบวนการดำเนินงานการจัดเก็บรายได้

ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ในประเด็น นำรายได้ที่จัดเก็บได้ไปใช้ในกิจกรรมแผนงาน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ นำเงินรายได้ที่จัดเก็บได้ ให้บริการสังคมและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ ความคิดเห็นของประชาชนที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวคิดของ ยุวภา วงศ์ประชา (2553) ด้านกระบวนการดำเนินงานรายได้หลักที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยตรง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย เป็นต้น

4. ด้านการติดตามและตรวจสอบ

ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ในประเด็น รับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของประชาชนจัดตั้งศูนย์บริการร่วมอำเภอ จังหวัดเพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อในเรื่องต่าง ๆ ได้ในที่เดียวกัน ความคิดเห็นของประชาชนที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ ซึ่งเป็นแนวคิดของ ยุวภา วงศ์ประชา (2553) มีการสรุปประเด็นปัญหาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนการปฏิบัติการในปีถัดไป ควรมีการจัดทำตารางการปฏิบัติงานแจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ควรมีการสรุปปัญหาในการจัดเก็บรายได้ทุกปีแล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาที่ดียิ่งจากอาจารย์ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.รัตนา สิทธิวัฒน์ ที่ปรึกษาร่วม ดร.ฐิติมน ฉัตรจรัสรัตน์, ดร. ศศิรดา แพงไทย และอาจารย์พัชรินทร์ เครือเทพ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยมีความเป็นอิสระในการดำเนินการวิจัย การค้นคว้าข้อมูล และการปรับใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย เชื่อมโยงกับเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ตามหลักวิชาการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และทักษะวิชาชีพแก่ผู้วิจัยด้วยความวิริยะอุตสาหะมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอน้อมรับ และจะนำวิชาความรู้และความเชี่ยวชาญชำนาญที่ได้รับจากคณาจารย์ทุกท่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตนเองและหน่วยงานองค์กรที่รับผิดชอบตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อำเภอวังเจ้า เทศบาลตำบลวังเจ้า องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง องค์การบริหารส่วนตำบลประดาง และองค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ ที่ได้กรุณาอนุญาตและอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ช่วยประสานงานต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือตลอดมา จนกระทั่งผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ประโยชน์อันใดก็ตามที่พึงเกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณค่าแห่งประโยชน์นั้น ให้กับทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้วแทนความขอบคุณจากใจจริง

เอกสารอ้างอิง

- ยุวภา วงศ์ประชา. (2553). **การจัดเก็บรายได้ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าปอแดง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร**. รายงาน การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วลาสินี เมฆนิติกุล. (2551). **การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอมือง สมุทรปราการ จังหวัด สมุทรปราการ**. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

วารสารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

888 หมู่ 2 ต.หนองบัวใต้ อ.เมือง จ.ตาก

โทร: 055-517488 ต่อ 808 Fax: 055517487